

EVANGÉLIKUS Életo

**Borász nem élhet
hit nélkül**

**Kulcs a házmesternél
– a kitelepített
evangélikusokról**

**Mire jó a pásztori
sabbatidő?**

320 oldal, 180 x 220 mm, keménytáblás, 4990 Ft

**Egy lelkész,
huszonhét
huszadik századi
életút.
Sztehlo Gábor
egykori mentettjei
mesélnek.**

Sztehlo-gyerekek voltunk

Sztehlo Gábor evangélikus lelkész kétezer ember életét mentette meg a második világháború alatt, utána pedig több száz gyermek megélhetését és nevelését biztosította a Pax gyermekotthonban, ahol a gyerekek megalapították a Gaudiopolis ifjúsági államot. Hogyan emlékeznek rá mindazok, akik gyerekként kapcsolatban álltak vele, vagy felnőttként tudták meg, hogy az életük neki köszönhető? Mi történt az egykori Sztehlo-gyerekekkel a háború előtt, alatt és után? Hogyan éltek, és milyen hatással volt rájuk az az ember, akit az „egyetlen igaznak” tartanak ma is?

**KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.**

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Mindenkor örvendeztetek

Pünkösöd időszaka idén igazán sok örömmel szolgált egyházunkban. A konfirmációk képei, hírei, a parókusi vizsgák, a missziói napok eseményei mind-mind – bár komoly és sokszor megerőltető szervezést igényelnek – megerősítenek minket hitünkben és az evangélium hirdetésének fontosságában is.

Szemerei János püspök *Égtájéoló* rovatunkban arra hívja fel a figyelmünket, hogy az egyházunkban sok helyütt mostanság zajló őrségváltás, amelynek során a tapasztalt és példaértékű munkát végzett elődök helyébe fiatalabb, de nem kevésbé lelkes szolgálók lépnek, örvendetes, hiszen ezen keresztül is a Szentlélek munkálkodik. Mindezért is örömtöltheti el a szívünket. Talán a felnőttkonfirmációk láttán még nagyobb boldogságot érezhetünk, hiszen egy érett testvért köszönteni egyházunkban mindig különleges esemény, az pedig főleg, ha egy gyülekezetben egyszerre tizenhárom van.

Pünkösdkor utaztak egyházunk vezetői a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet képviselőivel Észak-Irakba, hogy elvigyék azt a tizenötmillió forint értékű adományt, amelynek célja, hogy az iraki keresztényeknek segítsünk a megmaradásban. A látogatásról Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője írt személyes beszámolót; megismerhetjük belőle az ázsiai ország

keresztényeinek hányatott sorsát, jelenlegi életkörülményeit és a segítség módját is, amellyel a magyar evangélikus közösségek az Irakban élő testvéreik mellett állnak.

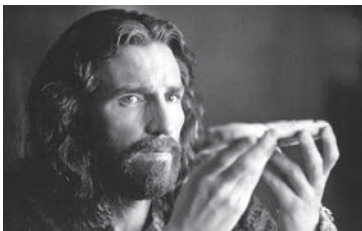
A magyar vidékre is ellátogatunk e lapszámunkban, hiszen egy újabb evangélikus – most éppen Balaton-felvidéki – borászról rajzolunk portrét. Szekszárdra „átugorva” pedig Sefcsik Zoltánt, a helyi evangélikus lelkészt interjúváltuk meg arról, amiről mostanában már egyházunkban is egyre többször esik szó: hogy miként lehetne a szerteágazó és felelősségteljes szolgálatot végző pásztorok számára lehetővé tenni a test, a lélek és a szellem felüdülését elősegítő hosszabb szabadságot, az úgynevezett sabbatidőt. Ő maga a közelmúltban megtapasztalhatta ennek áldásos hatását.

Lapunk megjelenése után röviddel nyílik meg a nyolcvankilencedik ünnepi könyvhét, így mi is több olvasnivalót ajánlunk; örömmel, hogy egyházunk Luther Kiadójának gondozásában is újabb kötetek jelentek meg. Ugyanakkor evangélikus szerzőinkre más kiadók is felfigyelnek: például Ittész Szilvia hitben, humorban gazdag, őszinte családi történetei szórakoztató és tanulságos olvasmányok a gyerekeknélés kihívásairól és a szeretet erejéről.

■ KÉZDI BEÁTA

Igazi Jézus?

Milyen az igazi Jézus? Létezik ideális Jézus-kép? Milyenek képzeljük el Isten Fiát? Lehet csálé fülűnek ábrázolni, fontos-e, hogy tökéletes legyen az arcéle és fájdalmas a tekintete? Kimagasodjon a tömegből, vagy beolvadjon? Vagy inkább a céljaival és a tetteivel kellene foglalkoznunk? Ezekre a kérdésekre kereste a válaszokat írásában Füller Tímea.

34. oldal

Gyermektükör felnőtteknek

Nemrég jelent meg a Luther Kiadó gondozásában egy hittanos gyerekszájtörténeteket egybegyűjtő kötet *Isten palota* címmel. Szerkesztőjével, Kertész Eszter hittanárral a gyerekektől tanulható kérdező bátorságról beszélgettünk, rákérdeztünk arra is, szabad-e, kell-e a tanárnak, hitoktatónak bizonyosságot tennie tanítványai előtt a személyes hitéről.

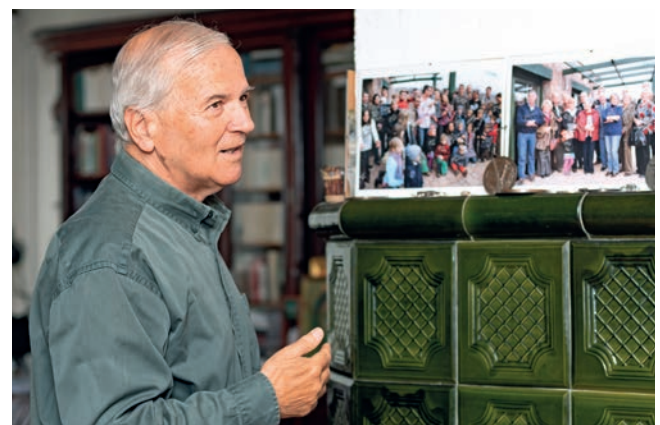

37. oldal

Borász nem élhet hit nélkül

Evangélikus borászokat bemutató sorozatunkban ez alkalommal egy íróval is megismerkedhetnek olvasóink. A *Mi maradunk!* című, nemrégiben megjelent családregegyéből négy generáció története tárul fel, hazánk 19–20. századi történelmébe ágyazva. A szerző, Jásdi István csopaki borász – eredetileg közgazdász – húsz éve hagyta hátra sikeres karrierjét, hogy a Balaton-felvidéken új életet kezdjen. A csopaki református és a paloznaki katolikus templom között félúton lévő családi birtokon látogattuk meg, hogy evangélikus kötődéséről, friss könyvéről, Isten és a borászok viszonyáról kérdezzük.

28. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Brisendinené Varga Tünde tanító, hitoktató – Cegléd. Sok közeli hozzátartozómat veszítettem el. Az Úr volt az egyetlen kapaszkodó, aki megtartott, akihez tudtam, hogy a legmélyebb pontról is szólhatok. Volt egy időszak, amikor nagyon elkeseredtem, de Krisztus akkor is velem volt, és megerősített, erőt kaptam tőle. Az Úrban és az örök életben való bizalom nagyon fontos a számomra. Hiszem, hogy az imádság megtartóerő. Csodálatos, hogy az élet legkisebb dolgaiban is megtalálhatjuk a kapcsolatot Istennel. Családomban nagyon fontos a hit gyakorlása. Amikor a gyermekek kicsik voltak, este énekeltünk, bibliai történetet olvastunk fel, rövid áhítatot tartottunk, a napot imával fejeztük be. Gyermekeim már kamaszok, így most kicsit nehezebb, de örülök neki, hogy igénylik a beszélgetést, és kéri, hogy a napot ma is imádsággal zárjuk. Református iskolában tanítok. Itt minden reggel áhítattal kezdünk, órák elején imádkozunk. A bibliai történeteket igyekszem minél közelebb hozni a gyermekekhez. Szeretném, hogy érezzék és értsék, életük legfontosabb kapcsolata az Istennel való kapcsolat. Még az angolórákra is olyan énekeket viszek, amik Krisztushoz vezethetik a diákokat.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Újraavasztott Aliansz-elnökség

A Magyar Evangéliumi Szövetség – Aliansz május 15-én tartott közgyűlése négy évre újraavasztotta az elnökségét. A szövetség elnöke ismét Szeverényi János, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze, a főtítkárr pedig Horváth István lett. Aelnökök: dr. Mészáros Kálmán, a Baptista Teo-

lógiai Akadémia Egyháztörténeti Tanácskének vezetője; Szuhánszky Gábor metodista lelkész; Dani Eszter református lelkész, a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala Missziói Irodájának vezetője és László Viktor, az Ez az a nap! rendezvényiroda alapítója.

■ E. É.

ORATIO OECUMENICA

Istenünk, köszönjük élő Igédet, Jézus Krisztust, akiben veled találkozhatunk, akiben rád ismerhetünk, aki által táplálok reménységünket abban az életben, amely túlmutat földi életünk végén. Köszönjük, hogy általa naponként színed elé állítasz és megítélsz, hogy életünk újra belesimulhasson akaratomba, és ne kelljen a végső ítélet félelmében élnünk.

Köszönjük, hogy Jézusban egész életünkre mellénk szegődtél, szóval tartasz, és hogy mi is szólhatunk hozzád, szólíthatunk téged imádságban. Köszönjük, hogy Jézus tanúi és tanítványai lehetünk, hogy benne a napi teendőinken, személyes céljainkon és feladatainkon túl is értelmet, irányt adsz életünknek.

Segíts, hogy jó tanítványok lehessünk. Szeretettel csitítsd félelmeinket, oldd a bennünk lévő feszültséget, végy erőt bennünk. Tégy érzékennyé minket egymásra, a másik szükségére, örömeire és fájdalmára.

Kérünk, add nekünk a munka, az alkotás örömét, és ajándékozz meg a tartalmas pihenés, töltetkezés perceivel is. Adj erőt vizsgálainkhoz, az iskolai munka hajrájához is; add, hogy a bennünk lévő tudásról sikeresen számot tudjunk adni.

Légy egyházaddal, segíts, hogy ne önmagáért éljen, hanem hűségesen tanúskodjon az egész világot átölelő szeretetedről. Add, hogy mindenki otthonra lelhesse benne, és senki ne érezze magát egyedül; hogy menedék lehessen, ahol oltalmat és békességet talál a legelesettebb gyermeked is.

Kérünk azokért, akik háborús viszonyok, nélkülözés, magány, testi vagy lelki betegség miatt képtelenek örömmel és megelégedettséggel élni, és nem tudják az életet szeretettel ajándéknak látni. Adj számukra enyhülést és melléjük társakat, akik támogatják őket. Adj erőt és bölcsességet jó gazdaként óvni a teremtett világot.

Ámen.

Szentháromság ünnepe után 1. vasárnap

- Mk 1,14-20

„Közelítész közelítelek”

A megszólalás öröme. Jézus bátorítóbb, érthetőbb üzenettel nem is kezdhetne volna szolgálatát. „Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa.” (Mk 1,15) Szinte kirobban Jézusból ez a mondat, mint egy pályakezdő lelkesből az első szószéki szolgálata: Eljött az idő! Végre megszólalhatok, megszólíthatlak!

A mondata mögött ott a mély tapasztalat: Isten közel van hozzánk, emberekhez. „Elközelített!”, közelebb jött, mellettem van! Közelemben jön az, aki a legtávolabbi volt az életben, elérhető az elérhetetlen, most először megölelhető és szerethető az Isten.

Tapasztalatunk, hogy aki közel van hozzám, ahhoz én is közeledek: „Közelítész közelítelek” – ahogyan Dobai Lili írta. Isten az, aki közelít hozzánk, aki nemcsak közel van, de közelebb is hoz valamit hozzánk... Önmagát, az országát és bennünket is egymáshoz. Isten nem kívülállóként szemléli emberi életünk gondjait, nehézségeit és viharait, hanem velünk van a viharokban. Nem hagy magunkra minket.

Azonnal. A „jőjtek utánam” mondatban ott van Jézus emberismerete és emberszerete is. Egyéni, közösségi feszültségek és családi konfliktusok tömkelege is meghúzódik az elhívási történetekben. Ezek elősegítik, hogy emberek ott tudjanak hagyni mindent, és halászközből tanítványok legyenek.

Az evangélista tömören számol be az első tanítványok elhívásáról. Azt érezzük, hogy a part mentén dolgozó emberek szinte várják, hogy valaki megszólítsa őket, és azt mondja nekik: „Te ott! Gyere! Fontos vagy.” Jézus hívása nem tétlenségükben éri el őket, hanem az aktív munkában. A felszínen minden a legnagyobb rendben van az életükben: van munkájuk, megélhetésük, távlati jövőjük. Simon és András, a két testvér épp a tengerbe vetik a hálót, mint mindennap, rutinszerűen. Szinte hallani a csobbanást, és érezni a levegő hőségét. A mozdulatuk is kifejező: eldobják maguktól a hálót.

Elképzelhetjük, hogy azt a hálót dobják el, amely megköti, fogva tartja őket évtizedek óta. Kidobják magukból mindazt, ami terhes és rossz, amitől inkább szabadulnának. Ezt a pillanatot látja meg Jézus ott a Galileai-tenger partján járva, és megéri őket, tudja, hogy szabadulásra vágnak. Jézus nem céltalanul bolyong ott, nem csupán sétát tesz kedvenc tavának partján, hanem tudatosan keresi az embereket.

A két halász a csónakjukon kívül a földi értelemben a legértékesebbet hagyja ott a vízben: a hálójukat, amely halásszá teszi őket, és amely teljesen behálózta az életüket s valahol a múltjukat

és a jövőjüket is. A bibliai szövegben itt szereplő szó nemcsak azt jelenti, hogy otthagynak, elhagyok valamit vagy valakit, hanem azt is, hogy megbocsátok valakinek. Bizonyára volt megbocsátanivalója e két testvérnek. Talán rivalizáltak egymással, egymáson töltötték ki bosszúságaikat, vagy egyszerűen csak belefáradtak abba a munkába, amelyet végeztek, kiégték. A háló eldobásával átéljük a feloldozás katarzisát is, azt, hogy Jézus megbocsátja bűneiket.

DOMENICO GHIRLANDAIO: AZ APOSTOLOK ELHÍVÁSA [1481]

Apák és fiak. Kissé továbbmenve akár egy családi konfliktus kellős közepébe is csöppenhetett Jézus. Jakab és János, a Zebedeus fiak és az édesapjuk konfliktusába. Talán az volt a helyzet, hogy Jakabnak és Jánosnak az apai hivatást kellett folytatnia. Beleszülettek, nincs választásuk. Az apa már mindent felépített helyettük, jól megy a cég, vannak alkalmazottak, van jövő. De az apa még mindig nem bízza fiaira a halászást. Ott van, ellenőriz, beleszól, parancsolgat, irányít – elképzelhetünk ilyen helyzetet.

Ebbe robban be elemi erővel Jézus szava, aki „azonnal elhívta őket”. A biztonságot jelentő hajóból a bizonytalan tengerbe vetik magukat, de csak így élhetik át a megtisztulást és a megszabadulást.

Jézus elhív. Minket is. A saját helyzetünkben és a saját helyzetünkben.

■ CZÖNDÖR ISTVÁN

Imádkozzunk! *Uram! Amikor hívsz, nem tudom elengedni az életem külsőségeit, amelyekhez ragaszkodom. Magamtól nem tudok kimozdulni megszokott életemből feléd. Szükségem van rá, hogy időről időre hívj, találd rám, szólíts meg, s én elindulok. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 3.) Világosság ragyog a sötétben is a becsületesekre attól, aki kegyelmes, irgalmas és igaz. Zsolt 112,4 (Kol 1,12; Lk 16,19–31; 1Jn 4,16b–21; Zsolt 76) Életünk alagút, s egyre mélyebben hatolunk bele a sötétségbe. Becsületeseknek gondoljuk magunkat, miközben naponta vétkezünk gondolatban, szóban és cselekedetekkel. Jó szándékunk is bűnbe fordul, szeretetlenségünk az égbe kiált. Annak viszont, aki valóban becsületes, s belátja, hogy egymagában tehetetlen a bűn sötétjében, a hit lámpása világít. A kegyelmes Isten elküldte ugyanis hozzánk az Üdvözítőt, aki által irgalmasságot gyakorol rajtunk. Ő az igaz vezetőnk, az ő világossága ragyog a sötétben.

Hétfő (június 4.) Így szól az Úr: Mivel ragaszkodik hozzám, megmentem őt. Zsolt 91,14 (Jn 15,9; ApCsel 4,[1–13]8–21; Zsid 12,25–29) Van úgy, hogy egy számunkra nem túl rokonszenves ember kér tőlünk szívességet. Legszívesebben elutasítanánk. Kitérünk előle. Ha nem keres meg többet, akkor el is felejtjük hamar. Ha azonban kitartó, ha naponta megkeres, ha rendszeresen keresi a találkozást, szeretetéről biztosít, akkor lassan-lassan feloldódunk iránta. Ha Istenbe ilyen kitartó, kétségbeesett ragaszkodással kapaszkodunk, ha nem adjuk fel a könyörgést, nem hagy el bennünket.

Kedd (június 5.) Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek. Jn 8,36 (4Móz 21,7; 2Kor 1,23–2,4; Zsid 13,1–14) Mi a szabadság? Sokan gondolják, hogy az, amikor „azt csinálom, amit akarok” – de ez nem szabadság, hanem szabadosság. Vannak, akik a „szabadjára engedést” tartják szabadságnak – ennek káros következményei a gyerekeknevelésben már társadalmi méreteket öltenek. Szabad társadalmat emlegetnek, de ami az egyik ember vagy csoport számára a teljes szabadság, az mások számára súlyos korlátokat jelent, ha nem üldözést, mert egyesek mások kárára élnek meg a szabadságukat. A valódi szabadság az, ha önzésünk alól szabadít meg Krisztus, és megtapasztaljuk általa a szeretet szabadságát.

Szerda (június 6.) Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz. 2Kor 12,9 (Hab 3,19; Ez 3,22–27; Zsid 13,15–25) Sokat erőlködünk. Céljaink vannak, amelyekhez ragaszkodunk, amelyekhez módszeresen megtervezünk évekre előre az életünket, lemondunk értük sok mindent: pihenésről, társaságra – templomi közösségbe – való járásról, családról vagy a családdal való együttlétről. Csak még tíz év, még öt év vagy kettő, és – mire azt gondoljuk, hogy elértük célunkat –

szembesülünk azzal, hogy eltelt az életünk. Pedig Isten kegyelme az, ami elég nekünk. Ha nem görcsölünk rá az életünkre, hanem órá figyelünk, tényleg célhoz érünk.

Csütörtök (június 7.) József így szólt testvéreihez: Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt. 1Móz 50,20 (Jak 2,13; Jn 21,15–19; Ám 1,12; 3,3–8) Ki ne tapasztalta volna meg élete során, hogy egy nagy kudarcát vagy épp mások rosszindulatából adódott sikertelenségét Isten jóra fordította? Akkor, amikor mindez megese, lehet, hogy nagyon nehéz volt feldolgozni. De amikor már túl voltunk rajta, és visszatekintettünk, szembesültünk azzal, hogy tulajdonképpen javunkra szolgált az akkor tragikusan megélt kudarc. Isten jobban tudja nálunk, hogy mire van szükségünk. Bízunk kell Isten mindenható hatalmában, aki a rosszat is képes javunkra fordítani!

Péntek (június 8.) Új neveden szólítanak téged, amelyet az Úr maga ad majd neked. Ézs 62,2b (Jn 10,3; Jer 20,7–11; Ám 3,1–2,9–15) Jézus főpapi imádságában ezt mondja: „És megismerttem velük a te nevedet...” (Jn 17,26) Krisztus azt az örökséget hagyta ránk, amelyet csak Isten adhat az embernek. Krisztus megtanított minket, hogy a teremtő Istent Atyának szólíthassuk. Kérdezzük meg önmagunkat: Megismertem-e, meg akartam-e ismerni az Igazságos Atya nevét? Odafigyelek-e, hogy mit mond róla Jézus? Felismertem-e, hogy Jézus a Megváltó, akit az Atya küldött? Tudom-e, hiszem-e, hogy az Atya engem személyesen szeret? Megkapaszkodom-e szeretetében? Hozzá menekülök-e a kísértésben? Bízunk rá egészen az életünket, órá, aki megújít, és új nevet ajándékozik, amely az élet könyvében kitörölhetetlenül megmaradhat.

Szombat (június 9.) Megvizsgál az Úr minden szívet, és megismer minden szándékot és indulatot. 1Krn 28,9 (Jn 1,48; Jón 1,1–16; Ám 4,1–13) Napjainkban kitűnő orvosi diagnosztikai eszközök állnak rendelkezésünkre a szív precíz vizsgálatához. Ennek ellenére előfordul, hogy bizonyos betegségek nem mutathatók ki. Az egészségesnek látszó szív váratlan megállása akár végzetes lehet. A szív a Bibliában az érzelem, az értelem, a személyiség központja. Teljes szívvel szolgálni Istent azt jelenti, hogy ő megismerhető minden benne bízó lélek számára. Ő az, aki a rejtett és nyilvánvaló torzulásainkat, betegségeinket gyógyítja, hogy maradéktalanul, készséggel, teljes életünkkel szolgáljunk neki.

■ SZTANKÓ GYÖNGYI

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

A hónap igéje

A vendégszeretetről két népi bölcsesség jutott eszembe: „Akármilyen kedves vendég, három napig éppen elég.” „A vendégnek kétszer örülnek: egyszer, amikor megjön, másodszer, amikor elmegy.” Ez a hozzáállás is jelzi, hogy milyen messze vagyunk az igazi, önzetlen vendégszeretettől, attól, amelyre a Szentírás és havi igénk is buzdít. De nézzük kissé közelebbről, mit mond a Biblia a vendégszeretetről!

Egy pillantás az Ószövetségbe. Mózes első könyvének 18. fejezetében olvasunk egy érdekes találkozásról. Az Ószövetség ikonikus alakja, a hit atyja, Ábrahám egy forró napon a sátra árnyékában üldögélt, és talán szunyókált. Amikor egyszer szíesztaja közben felpillantott, három idegent látott közeledni. Nem tudta, kik azok, de barátságosan fogadta, és meghívta őket a sátrába. A szolgálóinak pedig meghagyta, hogy süssenek kenyeret, vágjanak le egy hízott borjút, és gazdag lakomával vendégelte meg a jövevényeket.

GERBRAND VAN DEN EECKHOÛT: ABRAHÁM ÉS A HÁROM ANGYAL (1656)

Az ilyen vendégbarátság teljesen magától értődő és normális volt akkoriban. Hozzá tartozott az emberek közötti barátsághoz, szolidaritáshoz. Ábrahám nem tudta, hogy az idegenek Isten angyalai voltak. Nem számításból volt irántuk vendégszerető, hanem mert így illett, és Ábrahám természetesnek vette, hogy a vendégszeretet szép erény.

Később, amikor Isten parancsba is foglalta Izraelnek az idegenekről és jövevényekről való gondoskodást, ezt megindokolta azzal, hogy emlékezzenek: ők is jövevények voltak Egyiptomban. A vendégszeretetet Isten gondoskodó szeretetének viszonzása.

„A vendégszeretetről meg ne feledkez-
zettek, mert ezáltal egyesek – tudtukon
kívül – angyalokat vendégelték meg.”
(Zsid 13,2)

Egy pillantás az Újszövetségbe. A görög szó, amelyet az Újszövetség a vendégszeretetre használ, a *filoxénia*. Ez két szóból tevődik össze: *filia* mint baráti magatartás, szeretet és *xénosz*, amely idegent jelent. Tehát az idegen szeretete, az idegen iránti barátságos magatartás. Ez az emberi kapcsolatok természetes és kívánt alapja.

Jézus az utolsó ítéletről szóló példázatában (Mt 25,31–46) arról beszél, hogy amikor az emberek megjelennek Isten előtt, lesznek, akiket elutasít, és lesznek, akiket meghív magához. Az

ítélet annak alapján hangzik el, hogyan viszonyultak az éhezőkhez, a szomjazókhoz, a betegekhez, a mezítelenekhez, a jövevényekhez és a foglyokhoz. Akik a vendégszeretetet gyakorolták, azok lesznek Isten országának is a vendégei.

A téma újra és újra felbukkan, például Péter 1. levelében: „Legyetek egymással vendégszeretők zúgolódás nélkül.” (4,9) Vagy idézhetjük a Róm 12,13-at: „...gyakoroljátok a vendégszeretetet.” És természetesen havi igénket is említhetjük.

A vendégszeretet tehát bibliai értelemben több mint alkalmi cselekedet: magatartás, a másik ember, az idegen felé is megnyilvánuló jóindulat és segítőkészség, amely különböző formákban valósulhat meg. Elutasítja azt, hogy a világot barátokra és ellenségekre, jó és rossz emberekre ossza, kizárja azt, hogy előítéletesen egyeseket eleve gyűlölettel kezeljünk, és megtagadjuk tőlük a segítségünket és szolidaritásunkat.

Nem parancs ez, de tanács, amely az emberi kapcsolatoknak az isteni rendjét jelöli ki. Annak a meggondolása, ami az ószövetségi vendégszeretetet indoklása is volt, ahogyan Isten mondja: „Szerezsetek a jövevényt, mert ti is jövevények voltatok Egyiptom földjén!” (5Móz 10,19) Minket pedig arra emlékeztet Jézus Krisztus, hogy ő fogadott be minket az ő országába. Itt, a földi életben is csak jövevények vagyunk, az ő vendégszeretetéből élünk, és eljövendő országába, örök hazánkba, az üdvösségbe sem a saját jogunkon, hanem az ő kegyelméből léphetünk majd be.

■ BALICZA IVÁN

Teljes szívvel

Családi és missziói nap az Északi Evangélikus Egyházkerületben

Az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium adott otthont május 12-én az Északi Evangélikus Egyházkerület missziói napjának, amelyhez a megelőző napon az ifik és fiatalok találkozója kapcsolódott. Az egyházkerület legnagyobb évenkénti rendezvénye idén – az egyház jövőjének kérdése kapcsán – a családok szerepét állította középpontba. „Én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!” – szolt az alkalom igei mottója (Józs 24,15).

A fiatalok pénteken – Pongrácz Máté Szélrózsa-lelkész, Csadó Balázs banki táborvezető köszöntése és Sággy Balázs domonyi lelkész áhítása után – interaktív játékok keretében ismerkedtek egymással. Másnap szintén aktív részesei voltak a kerületi missziói napnak: részt vettek az áhítaton és az istentiszteleten, egyébiránt pedig külön csoportfoglalkozásokat és alternatív programokat tartottak.

A kerületi missziói napra több mint hetven gyülekezetből nyolcszáznál is többen érkeztek az evangélikus oktatási intézmény sportcsarnokába. A nap moderátorának, Szlaukó Orsolya ceglédi lelkésznek a bevezetője után Szabó András, a Nógrádi Egyházmegye esperese vezette fel a nap témáját. Az egyházkerület vezetőségének részéről Fábri György felügyelő köszöntötte az egybegyűlteket. Hangsúlyozta, hogy a misszió az egész egyház népének ügye.

Gáspárfalvi Dorka a *Mindenki* című Oscar-díjas film egyik főszereplőjeként vált ismertté, jelenleg az aszódi evangélikus gimnázium kilencedikes tanulója.

Horváth-Hegyí Áron, Fabiny Tamás és dr. Cserhátiné Szabó Izabella

Az egybegyűlteket előtt elmesélte, mennyire szeret az evangélikus intézményben járni, milyen jó, hogy olyan közösségben lehet, ahol fontosak az értékek. Ezután Szabó Andrásné karnagy vezetésével a gimnázium kórusa és további közreműködők álltak színpadra.

A délelőtti csúcspontját Ittész István ígehirdetése jelentette. A nyugalmazott evangélikus lelkész a missziói nap igei mottója – „Én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!” (Józs 24,15) – alapján prédikált.

A szünetben finom sütemények várják a résztvevőket, majd szabadon választható programok, csoportbeszélések következtek.

Az ígehirdetés fő mondanivalóját bibliaóra keretében gondolta tovább egy-egy csoportban Balicza Iván és Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkész, illetve maga az ígehirdető, Ittész István. A közel-keleti háborúk és a keresztyénüldözés áldozatai – az egyházi segítség lehetőségei címmel vezetett fórumot dr. Fabiny Tamás elnök-püspök, *Kapcsolatok, család, hagyomány a társadalomtudományi viták keretében* címmel pedig dr. Fábri György egyházkerületi felügyelő.

Szolgálat a nyírbátori menekülttáborban címmel Tárnok Tamás református lelkész tárta a hallgatóság elé élményeit, míg a Luther-rajzfilmről szóló fórumot Richly Zsolt rendező és Birkás-Sztróky Edit történelemtanár vezették. A keresztyénültségről Asztalos Richárd lelkész vezetett kerekasztal-beszélgetést, a család jövőjével pedig a Szeverényi János országos missziói lelkész moderálásával irányított kiscsoport foglalkozott. A családfő szerepének megtárgyalása állt a Szabó András esperes vezette fórum középpontjában. A család és az ökumené dr. Réthelyi János és Fritz Judit budavári gyülekezeti tagok csoportjának témája volt.

Gáspárfalvi Dorka (a kép jobb szélén) az aszói gimnazisták kórusában

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség és az Örökbefogadó és Nevelőszülőkért Alapítvány Sion Nevelőszülői Hálózatát dr. Szilágyi Júlia és Soltis Lilla, a program szakmai vezetői mutatták be. (A záró istentisztelet offertóriumát e hálózat kapja támogatásként.)

Ebéd után Fabiny Tamás elnök-püspök a személyi jövedelemadó egy százaléka felajánlásának fontosságát hangsúlyozta. Elmondta, hogy ez az év különösen is hangsúlyos az adó felajánlása szempontjából, hiszen az adózók szándékuk visszavonásáig rendelkezhetnek valamely egyház javára, ráadásul a kap-

csolattartáshoz adataikat is megadhatják. Ezután az ifjú és fiatalok találkozójának képviselői mutatkoztak be Pongrácz Máté és Csadó Balázs vezetésével, egyben népszerűsítve a nyári Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozót is.

A missziói nap végén „asztali beszélgetés” folyt Fűrész Tündének, a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és Családokért megbízott elnökének, illetve Bényi Ildikónak és Süveges Gergőnek, a közmédia műsorvezetőinek részvételével; mindannyian személyes hitükről, családjukról, házasságukról vallottak Szlaukó Orsolya lelkész mikrofonja előtt.

Az úrvacsorai istentisztelet oltári szolgálatát Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes, Horváth-Hegyi Áron lelkész és Fabiny Tamás püspök végezte; az ígehirdetést és a záró úti áldást ugyancsak az egyházkerület lelkészi vezetőjétől hallhatták az egybegyűlteket.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Balról: Szlaukó Orsolya, Süveges Gergő, Fűrész Tünde és Bényi Ildikó

„Ti kinek mondotok engem?”

A Déli Egyházkerület családi missziói napja

A Pestszentimrei Sportkastély adott otthont május 21-én, pünkösdhétfőn a Déli Evangélikus Egyházkerület családi missziói napjának. Ez alkalommal az igehirdetés, a kerekasztal-beszélgetés, a fórumok, koncertek mellett egy nem szokásos esemény is a program része volt: a záró istentisztelet előtt búcsúztatták el Gáncs Pétert, az egyházkerület nyugdíjba vonuló püspökét.

A nap a Győri Gábor Dávid, a Sztéhlo Gábor Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium iskolalelkésze vezette pezsztentlőrinci Új Teremtés együttes zenés szolgálatával indult, majd – az alkalom moderátoraként – az egyházkerület missziói lelkésze, Deák László, illetve Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő és a „házigazda” pezsztentlőrinci gyülekezet esperes-lelkésze, Győri Gábor köszöntötte az egybegyűlteket.

A nyitó istentiszteleten Sefcsik Zoltán hirdette Isten ígését Mt 16,13–15 alapján. A szekszárdi evangélikus lelkész személyessé tette a jelenlévőkhöz intézett, a nap mottójául választott jézusi kérdést: „Hát ti kinek mondotok engem?”

Az istentisztelet után – A pünkösdnek jeles napján címmel – Sebestyén Márta Kossuth- és UNESCO-díjas népdalénekes és Andrejszki Judit ének-, csembaló- és orgonaművész zenei összeállítása következett.

Pünkösdűbredés 2018? E címbeli kérdés, pontosabban „a kérdőjel mentén” Deák László vezette azt a kerekasztal-

Az év lelkészt (a kép bal szélén), diakónusát és pedagógusát Radosné Lengyel Anna kérdezi

beszélgetést, amelynek dr. Győri József gyermekorvos, missziói munkatárs, Pataky Albert, a Magyar Pümkösi Egyház elnöke és Szabóné Mátrai Marianna evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének nyugalmazott vezetője volt a vendége.

A délután első részében fakultatív programokon osztozott a missziói nap közel ezerfős gyülekezete. Sefcsik Zoltán vezetésével az igehirdetést lehetett továbbgondolni a szomszédos általános iskolában, ahol egy másik fórumon Radosné Lengyel Anna beszélgetett dr. Győri Józseffel. A börtönmisszió volt a téma Vatai Gyula börtönparancsnok és Deák László szekciójában. Sokan voltak kíváncsiak a *Tíz példázatra*, amelyet Gryllus Dániel és barátai – Smidéliusz Gábor, Huszák Zsolt, Becze Gábor, Apáti Ádám és Pintér Zsolt – adtak elő a közeli Luther-kápolnában. Eközben a sportkastély küzdőterén álló színpadon a békéscsabai Calandrella kamarakórus, az Alföld Quartet és Rázga Áron zongoraművész adott koncertet Kutyejné Ablonczy Katalin vezényletével.

A hagyományoknak megfelelően a missziói nap délutánján került sor az egyházkerületi díjak átadására. A Tessedik Sámuel-plakettet az év lelkésze, az év diakónusa és az év pedagógusa vehette át. Lelkészként idén Egyházaskozár pásztor, Koskai Erzsébet, diakóniai munkatársként Láng Emese Anna, a Középfalmi Izsákosmentő Misszió vezetője kapta meg

a kitüntetető elismerést. Az év pedagógusa a magyar földrajzoktatás fellegváraként emlegetett Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium földrajz-történelem szakos „várkapitánya”, Gruber László lett.

Ordass Lajos-émlékplakettet kapott Szirmai Zoltán nyugalmazott lelkész, Győri János Sámuelné gyülekezeti munkatárs és Győri Gábor lelkész, a Pesti Evangélikus Egyházmege esperese.

A pitvarosi Dénes Erzsébet mellett idén két soltvadkerti gyülekezettámogatót – Péczka Ferencet és Suhajda Krisz-

tiánné Szerványszky Juditot – érdemesítették a Prónay Sándor-émlékplakettre. Hűségérmeket kapott Perkáta díszpolgára, dr. Tóth Ferenc; Köhler Julianna, a Mezőberény I. Kerületi Evangélikus Egyházközség meghatározó tagja; dr. Czinkóczy Mihály, a Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség felügyelője; a Budapest-Deák téri Zalán Péter, az Evangélikus Külmisziói Egyesület társelnöke és Bukák Emil györkönyi presbiter.

A díjátadó után Radosné Lengyel Anna beszélgetett Koskai Erzsébettel, Gruber Lászlóval és Láng Emese Annával, majd az egyházmegek búcsúztak el Gáncs Pétertől, személyiségéhez illő ajándékokkal köszönve meg másfél évtizedes püspöki pásztorlását.

A nyugdíjba vonuló lelkészi vezető a záró istentiszteleten a *Máté evangéliumából* délelőtre választott rész folytatásában olvasható néhány igevers (Mt 16,16–19) alapján prédikált. A Szezhlogimnázium liturgiában is közreműködő diákjai mellett Kondor Péter megválasztott püspök szolgált úti áldással, végül – a jövő évi viszontlátás reményében – Deák László köszöntö meg a Déli Egyházkerület mintegy félszáz gyülekezetét képviselő „kemény mag” hűségét.

A missziói nap offertóriumával a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekekért Egyesület (KÖSZI) munkáját, valamint a soroksári evangélikus gyülekezetplántáló missziót lehetett támogatni.

FOTÓK: MISS TAMÁS

Utódja „búcsúztatja” Isten áldásával a Déli Egyházkerület leköszönő püspökét

■ Forrás: Evangélikus.hu

A szolgálat öröme

Lelkészkonferencia Balatonszárszón

Teológia és társadalom kölcsönhatásban címmel tartották egyházunk idei lelkészkonferenciáját május 7-9. között Balatonszárszón, az Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. A találkozó lelki atyja Gáncs Péter püspök volt, a három nap igei vezérfonalát Jónás története adta.

Gáncs Péter püspök rámutatott, hogy a *Jónás* könyve egyfajta „hivatásgondozó könyv”. „Nem egyszerűen rólunk szól, a mi bátortalanságunkat jeleníti meg, hanem számunkra, lelkeszek számára rendkívül erőteljes mondanivalóval bír – mondta. – Jónás történetében nem egyszerűen arról van szó, hogy az Úr nem akarja a romlott város, Ninive pusztulását, hanem azt is szeretné, hogy Jónás megtalálja a szolgálat örömét, és észrevegye azt, ha valamit

Társadalomkutatási Tanszékének docense követte.

Kedden a reggeli áhítat után *Szenvedé-lyes egyoldalúság – A teológiai gondolkodás felszabadító ereje a társadalomban – Johann Baptist Metz gondolkodásáról* címmel dr. Lázár Kovács Ákos docens, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kommunikáció- és Médiatudományi Intézetének vezetője adott elő, bemutatva a Rahner-tanítvány, Metz teológiáját, hitét és forradalmi lelke-

zetplántálással kapcsolatos kérdések követték az előadást, amelyekre az előadó válaszul példaként két folyamatban levő, de egymástól meglehetősen eltérő református megoldást mutatott be.

Délután változott az eredetileg meghatározott program. *A közélet etikája* címmel dr. Borsi Attila, a Károli Gáspár Református Egyetem Szabadbölcshészet Tanszékének adjunktusa szólt. Beszámolójában azt a folyamatot mutatta be, ahogyan az egyén hatással lehet a társadalomra és a társadalom az egyénre (az egyén kis dolgokban képes jobbítani a világot), illetve ahogyan mindez összefonódik a politikummal. Dr. Geréb György, a Közép-európai Egyetem Középkortudományi Tanszékének docense *Politikai teológia és szekularizáció – Korai kereszténység a modernitásban* címmel beszélt a jelenlévőknek. Az előadó nem rejtette véka alá, hogy a 2. századot mennyire izgalmas korszaknak tartja. A birodalmak szimbólumairól mutatott be irodalmi és művészettörténeti példákat, egyebek mellett a Diognétoszhoz írt levelet, illetve a korai keresztény mozaikokat. A szegletkőn álló, üres trón olyan szimbólum, amely ma is az egyház felelősségére mutat: a világi hatalom az egyház hatására hagyja üresen a trónust.

Szerdán *Karizmatikus közösség és egyházi hivatal* címmel hallgathatták meg az egybegyűltek dr. László Virgilt, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének tanársegédjét. Az apostoli, püspöki és presbiteri hivatás újszövetségi példáit ismertve a késő páli levelek kapcsán a karizma jelentését elemezte. Bemutatta, hogy a korai és a kései páli levelek egyházértelmezése mennyiben tér el egymástól. Az előadás egyik legérdekesebb gondolata Pál apostol egyháztest-metáforájának párhuzamba állítása volt Agrippa Menenius meséjével (utóbbival Livius leírása szerint a konzul a plebs és a patriciusok közötti ellentétet simította el). *Az ismeretlen istennek (Pál apostol athéni beszéde)* címmel adott elő dr. Pásztori-Kupán István, a Károli Gáspár Református Egyetem Szabadbölcshészet Tanszékének docense, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet professzora.

Az együttlélt úrvacsorás istentisztelettel zárult, amelyen gyónó imádságként a *Jónás és Jézus* című rockoperából ismert jónási ima hangzott el, illetve annak befejező énekét (*Zarándokének 67*) együtt énekeltek a konferencián részt vevő lelkeszek.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA – GERLAI PÁL

FOTÓK AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHÍVUMBÓL

elrontott... Bár Jónás megpróbál megfutamodni a küldetése elől, Isten előtt nem lehet rejtve a mulasztása. Folyamatosan értetlenkedik, miért akarja elküldeni őt az Úr, miért járhatja a bolondját vele, és miért nem pusztítja el a várost. De Jónás őszinte bánata és öröme is tanulságos, élettörténete a megfáradt, elkeseredett lelkeszek számára is példaértékű lehet.”

A bevezető előadást dr. Béres Tamás, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora tartotta *Az evangélikus közteológia sajátosságai és jelentősége* címmel. *Öt Vallás és modernitás vallásszociológiai szem- szögből* című referátumával dr. Rosta Gergely, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem

sedését. A legérdekesebb gondolat szerint a szenvedés az, ami minden embert és népet összeköt, nem pedig a boldogság vagy az üdvösség keresése.

Magvetés az aszfalton címmel dr. Gonda Lászlónak, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Missziói és Felekezettudományi Tanszéke docensének előadása zárta a délelőtti. Az 1980-as években megjelent szamizdat, a *Kereszt az aszfaltdzsungelben* ihlette az előadás címét. Kérdésselvetése így foglalható össze: vajon a „poszt-posztmodern” időben szükséges-e visszatéríteni a szekularizált világot a kereszténység befolyása alá, hiszen Jézus is küldi a tanítványait a világba. Gyüleke-

Pünkösdi jubileum

Másfél évszázadára emlékezett a Pécsi Evangélikus Egyházközség

Gazdag, minden korosztályt megmozgató rendezvénysorozattal ünnepelte önálló gyülekezetté válásának százötvenedik évfordulóját május 18–21. között, a pünkösdi hétfőjén a pécsi evangélikus gyülekezet. Az ünnepségre a városból, illetve a németországi és finnországi testvérgyülekezetekből is érkeztek vendégek.

A rendezvények sora pénteken este konfirmációs vizsgával kezdődött. Nyolc konfirmandus adott számot hitünk kérdéseiben való jártasságáról. Mind a nyolcan sikeres vizsgát tettek, majd közösen elültették a konfirmandusok fáját a templomkertben.

A programok szombaton a fiatalokat megszólító sportnappal folytatódtak. Elsősorban középiskolásokat és egyetemistákat céloztak meg a szervezők a programmal, de az ötvenfős társasághoz csatlakoztak kisebb gyerekek és felnőttek is. A népszerű csapatjátékok mellett az egyetemi ifjúság saját maga készített egy reformációs szabadulószbát és egy városi rejtvényt is, amelyben Pécs nevezetességeit kellett végigjárni és feladatokat megoldani. A sportban elfáradt fiatalok számára szorgos önkéntesek készültek bográcsozással.

Vasárnap délelőtt a gyülekezet közösen vett részt a konfirmációi ünnepi istentiszteleten, majd délután a templomkertben folytatódott a program a Kék

Elefánt Evangélikus Óvoda gyermekeinek műsorával. Ezután együtt énekelhettek kicsik és nagyok az EccPecc zenekarral. Miközben a gyerekek az óvó néikkel

FOTÓK: SÁNTHA TAMÁS

és a gyülekezeti segítőkkel játszottak és kézműveskedtek, a felnőttek a kápolnában a gyülekezet történetéről hallhattak fényképes előadást, valamint a német és a finn testvérgyülekezetek képviselői meséltek otthoni közösségükről. Este a Pécsi gospelkórus teremtette meg a hangulatot, nem csoda, hogy a résztvevők megtöltötték az egész templomkertet.

A vacsoráról Lokodi Ákos, a *Konyhafőnök* című műsorból is ismert séf gondoskodott grillételekkel. Aki még nem fáradt el a vasárnapi programban, az este végén csatlakozhatott a néptáncstanuláshoz.

Pünkösdhétfő ünnepi, szabadtéri istentisztelettel kezdődött, amelyre a környező települések szórvényaiból, Komlóról, Pogányból és Pécs-Vasasról is érkeztek gyülekezeti tagok, valamint a Baldauf Gusztáv Evangélikus Szeretothon lakói és dolgozói közül néhányan. Az istentiszteleten a gyülekezet lelkeszei, Ócsai Zoltán, Kovács Barbara és Hajduch-Szmola Patrik szolgáltak igehirdetéssel, a liturgiában pedig a közösség gyermektagjai is közreműködtek hangszereikkel. A jövő tervezéséről sem felejtkeztek el, az istentiszteletet követő fórumbeszélgetésen ugyanis a jelenlévők megpróbálták olyan ösvényeket keresni, amelyen a gyülekezet elindulhat a következő százötven évre.

Kis szünet után délben a gyülekezet kórusa Lovászné Balázs Magdolna kar-nagy vezetésével töltötte meg csodaszép énekkel, zenével a templomot. A napot közös, mélyen a délutánba csúszó ebéd-dél és kötetlen beszélgetéssel zárták.

■ JANSZKYNÉ KÖSZEGHY ILDIKÓ

Állam és egyház: mellérendeltség

Kész újragondolni a személyi jövedelemadó (szja) egyházaknak felajánlható egy százalékaival összefüggő kérdéseket Semjén Zsolt. A politikusról miniszterjelöltként, a kinevezése előtti, május 14-i meghallgatásán beszélt a parlament igazságügyi bizottságában.

A kereszténydemokrata politikus – akit május 18-án az új kormány nemzetpolitikaért, egyházügyekért és nemzetiségekért felelős tárca nélküli miniszterévé nevezett ki Áder János köztársasági elnök – példaként említette, hogy a személyi jövedelemadó csökkentése hatással van a támogatási rendszerre is, ezért a forrásokat a GDP-hez (a bruttó hazai termékhez) kellene kötni, mert az előbbi bizonytalanságokat eredményez. Mint mondta, megvan benne a nyitottság a változtatáshoz, ugyanakkor mivel az egy százalékot jelenleg kiegészítik a teljes összegre, működhet a rendszer így is a továbbiakban. A jelölt kiállt az állam és az egyház mellérendeltsége és a vallásszabadság mellett.

Semjén Zsolt beszámolt arról, hogy 2010-hez képest megduplázódott az egyházi fenntartású intézmények száma. Ismertette, a közoktatásban 6-ról 13, a szociális területen 11-ről 23 százalékra nőtt ez az arány. Híve annak, hogy lakossági igény esetén az egyházak további intézményeket is átvegyenek – erősítette meg. Beszámolt arról, hogy jelenleg 270 ezer gyermek tanul hittant, az egyházak költségvetési támogatása pedig a 2010-es 24 milliárdról 55 milliárdra bővült. Emellett 80 százalékkal nőtt a kistérségi lelkészek jövedelme, emelkednek a határon túli egyházi támogatások, a kormány számos óvodafejlesztést és programot támogatott. Utóbbiak közé sorolta a reformáció évét és a 2020-as nemzetközi eucharisztikus kongresszus előkészítését.

A miniszterjelölt szólt az egyházügyi törvényről is. Értékelése szerint csak az egyházalapítás kapott nagy médiafigyelmet, pedig az csak egy kis szelete volt egy jól kidolgozott jogszabálynak. Kiállt emellett, hogy külön kell választani a több száz éves egyházakat a „most kitalált vallási kísérletektől”.

■ Forrás: MTI

Hegyháti diakónia

Intézményszentelés Gyönkön

Korábbi híradásokból már értesülhettek róla olvasóink, hogy egyházunk diakóniai szolgálata ebben az esztendőben új egységekkel bővült. Január 1-je óta működik a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában az újonnan átvettek között az egyik legnagyobb intézmény, a Gyönki Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálat. Ünnepélyes szentelésére május 15-én került sor.

A sikeres és eredményes szakmai múltra visszatekintő gyönki intézmény évtizedek óta gondoskodik főként idős és beteg, segítségre, ápolásra szoruló emberek ellátásáról. A közel kétszázhusz „bentlakó” gondozása mellett a Hegyhát Szeretetszolgálat munkája úgyszólván a teljes kistérségre kiterjed. Gyönkön és a várost körülvevő településeken további mintegy ötszáz rászoruló ellátását igyekszik biztosítani – jelenleg – száznolcvanöt dolgozó.

Enyhe, csendes esővel frissített reggelen gyülekeztek Gyönkön mindazok, akik május 15-én délelőtt 9 órától az evangélikus templomban készültek hálát adni Istennek azért, hogy az intézmény immár egyházunk diakóniai szolgálatának kötelességében, keresztény lelkülettel folytathatja működését.

Az ige hirdetés 1Thessz 5,24 alapján („Hű az [Isten], aki elhív erre titeket; és ő meg is cselekszi azt”) szövegét a Déli Egyházkerület nyugdíjba vonuló püspökének szájából. Gáncs Péter arra kérte a szeretetszolgálat munkatársait, hogy alázatosan és odaadással végezzék feladatukat, mint ahogyan néhai Lackner Aladár is szolgált – Gyönkön közel két évtizeden át.

Az úrvacsorai közösséggel zárult istentiszteleten Gregersen-Labossa György szombathelyi lelkész, egyházunk diakóniai

bizottságának elnöke köszöntötte a keddi alkalom csaknem százhusz fős ünneplő gyülekezetét. Az úrvacsorai liturgiában és a szentség kiszolgáltatásában Aradi András esperes és Kollár Zsolt gyönki evangélikus lelkész vett részt. A *Confirmát* viszont szinte teljes létszámban énekelték együtt – áldásra emelt kézzel – a Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegye lelkészei, akik munkaközösségi ülésüket illesztették az intézményszentelő eseményhez.

Az istentiszteletet faültetés követte a kastélyépület parkjában Lackner Aladár esperes-lelkész emlékére, akinek nevét hamarosan fel kívánja venni a Gyönki Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálat. A lelkészek ezután együtt járták végig a festői környezetben található gyönki otthon épületeit. Bíró Kornélia intézményvezető kalauzolta a Luther-kabátos csoportot, amely ebben a környezetben sokak számára még furcsa látvány volt, néhány idős gondozott szemébe azonban könnyeket csalt.

Gáncs Péter püspök az intézmény mind a hat részlegében áldással köszöntötte a lakókat és a dolgozókat, Isten igéjével erősítve mindazokat, akik a falak között élnek mindennapjaikat, illetve azokat, akik a rászorulókat életét hivatottak megkönnyíteni szolgálatukkal.

■ EvÉlet-infó

„Azokat lássuk, akikért dolgozunk”

Centenáriumi ünnepség a rehabilitációs intézetben

„Nyolc év alatt megtanultam, hogy minden feladathoz elsősorban ember kell” – mondta Balog Zoltán, az emberi erőforrások leköszönő minisztere az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet centenáriumi ünnepségén, május 17-én Budapesten. A tárcevezető kiemelte: minden azon múlik, hogy van-e, akire számítani lehet, aki szóba áll velünk, aki ha kell, „kritikus szolidaritással” útitársunkká szegődik.

Balog Zoltán miniszterként elmondott utolsó beszédében megköszönte a közös munkát, és reményét fejezte ki, hogy vannak, akik „látják az előrelépést a fejlesztésekben, az emberi erőforrásban”. Hozzátette: nyilván többen látják a megoldandó feladatokat, a legfontosabb azonban, hogy „azokat lássuk, akikért dolgozunk”. Kitért arra: amikor az ember beteg lesz, a test, a lélek és a szellem egyszerre kerül próbatétel elé, és mindhárom gyógyításra szorul. Közölte: július 1-jétől a kormány vállalta minden egyházi szolgálatban álló lelkigondozó javadalmazását.

A centenáriumi ünnepség keretében Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek megáldotta az intézményben kialakított kápolnát. A bíboros arról beszélt, hogy a kórházlelkései szolgálatnak különleges szerepe van, amely más horizonton helyezkedik el, mint a pszichológiai vagy egészségügyi szakszolgáltatások. Az egyházi szolgálat „Isten kegyelmét közvetíti”, és „felvillantja a földi élet és a szenvedés értelmét”. Kitért arra: a kórházkápolnában őrzött oltáriszentség közelében a betegek, hozzátartozói és a kórház dolgozói egy-

aránt Isten elé tárhatják életük drámai helyzetét. „Az itt őrzött oltáriszentségnek hitünk szerint kisugárzása van. Mi őrizzük a szentséget, ő pedig őriz minket” – fogalmazott a bíboros.

A szentmise után Bogárdi Szabó István, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkesi elnöke és Gáncs Péter evangélikus püspök mondott imát.

Cserháti Péter, az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet (OORI) főigazgatója köszöntőjében hangsúlyozta: a rehabilitáció nem a gyors sikerek területe. Az itt dolgozó szakemberek nem bújhatnak el gyógyító műszereik mögé, hanem nap mint nap oda kell ülniük a betegek ágya mellé, és meg kell birkózniuk azzal, hogy alig fejlődik a beteg. Ott kell lenniük azok mellett, akik a kórházban szembesülnek azzal, hogy végtagok nélkül vagy lebénulva kell folytatni az életüket. A főorvos elmondta: az OORI-ban ugyanakkor meg lehet tanulni a csapatmunkát, hiszen itt teamként dolgozik az orvos, a gyógytornász, a terapeuta és a lelkigondozó, és meg lehet tanulni azt is, hogy mindig van újrakezdés.

Erdő Péter bíboros megáldja a kápolnát

A centenáriumi ünnepség történetét hat tárlóban és két tablón bemutató állandó kiállítás nyílt a kórházban.

A megemlékezésen részt vett mások mellett Soltész Miklós egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár és Pokorni Zoltán, a XII. kerület polgármestere.

A Budapest és Budakeszi határán, tizennégy hektáros parkban működő intézmény József Főherceg Tüdőbeteg Katonák Otthona néven 1918. május 1-jén nyitotta meg kapuit a frontról hazatérő, sebesült, tbc-s katonák ápolására. Az otthon a második világháború után két évig szovjet hadikórház volt, majd 1950-ben működtetését a Honvédelmi Minisztériumtól átvette a népjóléti tárca. A tbc elleni küzdelem eredményessége miatt aztán az intézmény fokozatosan profilt váltott: a tüdőbeteg gondozást felváltotta a mozgásszervi rehabilitáció. A teljes váltás után, 1975-ben vette fel az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet nevet.

A korábbi, pavilonokból álló kórház helyett 2000–2011 között hat, egymással összekötött épületszárnyból álló, 34 ezer négyzetméter területű épületkomplexumot emeltek, amelyben 418 fekvőbeteget lehet ellátni.

FOTÓK: KISS TAMÁS

Balról: Bogárdi Szabó István, Gáncs Péter, Balog Zoltán és Cserháti Péter

■ Forrás: MTI

Őrségváltás

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Írásomban nem a díszegyenruhás katonák által jól begyakorolt koreográfiáról fogok értekezni, hanem néhány olyan örvendetes impulzust szeretnék közkinccsé tenni, amelyeket az elmúlt napokban élhettem át. Az első a pünkösdöt megelőző szombaton Beledben a Soproni Egyházmegye új elnökségének, Ihász Beatrix esperes asszonynak és Sümeghy Péter felügyelő úrnak a beiktatása volt. Ezzel az alkalommal indult el kerületünkben az általános tisztújítás nyomán a következő hat évre bizalmat kapott megyei elnökségek szolgálatba lépésének szép, ünnepi sorozata. Éppen ebben az egyházmegyében úgy alakult, hogy teljes őrségváltás volt, vagyis az esperes és a felügyelő személyében is új vezetőért adhattunk hálát, és kérhettük rájuk Isten áldását.

Másnap, pünkösd ünnepén, amikor Krisztus egyházának születésnapját ünnepeltük, nem egyszerűen csak a kétezer évvel korábban történt indulásért, hanem az élet csodájáért mondhattunk köszönetet. Mint ahogy a születésnapokon sem a pezsgő, a torta vagy az életkorra utaló gyertyák száma a fontos, hanem az élet maga, amelyben az ünnepeltnek része lehet. A tudósok szerint az ember testének sejtjei hétévenként teljesen lecserélődnek. Ha ez így van, akkor például egy ötvenéves ember sejtjei hétszer cserélődtek már le, de nem mondja azt, hogy a tíz, húsz évvel korábbi fényképein nem ő látható.

Ugyanígy van az egyházzal is. Természetesen senki nem él azok közül, akik két évezrede ott voltak Jeruzsálemben az első pünkösdkor, de az egyház azóta is él. Az egyházat alkotó sejtjei, az emberek és a gyülekezetek persze folyamatosan cserélődtek. Több száz generáción keresztül vezetett az út a mai korig. Egyáltalán nem természetes az, hogy az egyház ma is él. Nagyon finoman fogalmazok, ha azt mondom, hogy a történelem során a keretek nem mindig voltak optimálisak az egyház életben maradásához... Voltak olyan időszakok is, amikor különböző hatalmak és hatalmaskodók tervbe vették a megsemmisítését.

A legnehezebb időkben is voltak hűséges hitvallók, akikre felnézhetünk, akik példaképeink lehetnek küzdelmeinkben, az egyházat mégsem ők, hanem Isten oltalmazó keze őrizte és tartotta meg a hosszú úton. Sőt! Fontos meglátnunk, hogy minden generációban ő ébresztette a

hitet és a felelősséget. Pál apostol határozottan és egyértelműen tanít arról, hogy a Jézus Krisztusba vetett hitet minden esetben a Szentlélek ébreszti: „...senki sem mondhatja: »Jézus Úr«, csakis a Szentlélek által.” (1Kor 12,3b) A pünkösd egyszeri és egyedülálló történelmi esemény volt, de a Szentlélek azóta is munkálkodik.

Pünkösdhétfőn rendkívüli istentiszteleten vehettem részt Kaposváron. Egyfelől egy kedves hatodéves lelkészjelöltünk, Felegyi-Németh Mária vizsga-istentisztelete volt ez az alkalom, másfelől olyan ünnep, ahol tizenhárom felnőtt konfirmációjára kerülhetett sor. Az istentiszteletnek két fókuszja lett, de mindkettő ugyanarról beszélt: hogy Isten ma is, közöttünk is munkálkodik.

Ő volt az, aki Lelke által hitet ébresztett Marcsiban, megszólította, elhívta, kísérte és erősítette a felkészülés során. Ez is egyfajta őrségváltás, hiszen az ifjú lelkészek tudják átvenni a stafétabotot, amikor Isten igéjének hirdetőiként beállnak a szolgálatba azokat követve, akik futásukat elvégezve nyugállományba vonulnak.

Különös érzés töltött el a korábban általam vezetett kaposvári gyülekezetben. A hazalátogatások – mert a tizenhét évnyi ottani szolgálat után ma is így élem meg – mindig nagy élményt jelentenek. Örömteli a sok kedves ismerőssel találkozni és szót váltani. Jóval nehezebb szembesülni az idő múlásával és rádöbbenni, hogy ez sajnos rajtunk is meglátszik. Fájdalmas szembesülni azal is, hogy milyen sokan elköltöztek ebből a világból az elmúlt években. A népes felnőtt konfirmanduscsoport azonban, amelyet láttam és hallottam, teljesen megvolt. Ady szavaival tudom csak elrebegni azt a megrendítő élményt, amelyet átélhettem: „Éreztem az Isten-szapot...” (A Sion-hegy alatt)

Az egyházi őrségváltások lehet, hogy nem olyan harciasnyak és díszesek, mint amelyeket a turisták csodálnak a királyi paloták előtt, de valóságosak.

Az általam elmesélt élmények csak egy icipici töredéket jelentenek. Sokkal több van belőlük, mint amennyit pár nap alatt személyesen megtapasztalhattam. Kíváncsi vagyok, hogy mind többet fedezzünk fel, és imádkozunk azért, hogy a Szentlélek nyissa meg szemünket és még inkább szívünket, hogy lássuk és átélhessük csodáit, mert az őrségváltásokon keresztül is ő munkálkodik. ■

Ne meneküljenek, hanem otthon éljenek

Evangélikus segítség az iraki keresztények megmaradásához

Irakban tartózkodott május 15-től pünkösdhétfőig a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, Fabiny Tamás – a Magyarországra néhány nappal korábban visszatérő Pröhle Gergely országos felügyelővel együtt – az észak-iraki, Moszultól harminc kilométerre fekvő Bashiqa városában azokkal a katolikus vallású helybéliekkel találkozott, akiknek otthonait a 2017-es adventi időszakban az offertóriumokból összegyűlt és egyházunk által kiegészített tizenötmillió forintból újjátották fel. A küldöttség tagja volt Lehel László, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet elnök-igazgatója, Keveházi Klára nemzetközi és fejlesztési, valamint Gáncs Kristóf kommunikációs igazgató.

FOTÓ: GÁNC S KRISTÓF

A keresztény családok az Iszlám Állam nevű terrorszervezet térnyerése és az azt követő háborús helyzet elől 2014-ben menekültek el otthonaikból. Fabiny püspök elmondta, hogy látogatása során istentiszteleten, imádságban és szeretetvendégség keretében voltak együtt a felújított házaikba visszatérő családokkal.

A tizenhét sérült ház tatarozására nem kerülhetett volna sor a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (MÖS) professzionális közreműködése nélkül – hangsúlyozta a püspök. A MÖS erbíli irodájában dolgozó magyar, illetve helybéli munkatársak mindent megtettek azért, hogy a segély célba jusson, és érdemben könnyítsen a vissza-települők életén.

Bashiqába és a térség városaiba a háború rettenetes pusztítása után lassan kezd visszatérni az élet – mondta Fabiny Tamás. Üzletek, pékségek nyitnak ki, az emberek igyekeznek helyreállítani otthonaikat. A legnagyobb nehézséget az okozza – tette hozzá a püspök –, hogy a csak lassan éledő gazdasági környezet alig-alig képes munkát adni az embereknek. Jól jellemzi a még mindig feszült helyzetet, hogy a közúton közlekedőknek egyre-másra fegyveres ellenőrző pontokon kell áthaladniuk, s az iratok ellenőrzése, a járművek átvizsgálása közben az utazó csak találgathatja, hogy a központi bagdadi hatóság vagy a kurd önkormányzat embereivel áll-e éppen szemben, netán ir-

reguláris fegyveres milícia kérdéseire kell válaszolnia.

A segélyszervezetek hathatós támogatásával a kis- és középvállalkozások talpra állása is napirenden van. Egy mezőgazdasági hagyományú, keresztények lakta településen például egy elpusztult almáskert újratelepítését segítik azzal, hogy finanszírozzák a vízellátást biztosító kút kiásását. De hasonlóan fontos az a projekt is, amelynek keretében az alapellátást biztosító mobil orvosi rendelő létrehozását támogatják – tette hozzá a püspök. Hangsúlyozta továbbá, hogy igen nagy jelentőségűnek tartja az üldözött keresztényekért az esztendő elején indult imaláncnak a ki-terjesztését.

A Magyarországi Evangélikus Egyház egyébként ezzel nem fejezte be az üldözött iraki keresztények támogatását – mondta el Fabiny Tamás. Az egyház elnökségének tervei szerint további családoknak nyújtunk majd segítséget otthonaik helyreállításában, vagy akár a rendszeres orvosi ellátás újraindítását is támogathatjuk adománnyal. Sőt az is elképzelhető – tette hozzá az elnök-püspök –, hogy magyar önkénteseket küldünk a MÖS helyi irodájába. Ezzel is segíteni kívánjuk az iraki keresztények szülőföldön maradását.

Látogatása alatt Fabiny püspököt az iraki keresztények részéről fogadta Mor Timotheos Mousa Al-Shamani szír ortodox és Youhanna Boutros Moshe szír katolikus püspök. Pünkösdvasárnap a magyar egyházi vezető Bakhitmi településen, a Krisztus utáni 4. századig visszanyúló vallási hagyományokkal bíró, asszír gyökerű keresztény közösség templomában prédikált Zak 4,6 alapján: „*Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkeimmel – mondja a Seregek Ura.*”

■ I. L. L.

(Fabiny Tamás az Evangélikus Élet következő számában részletes írásban osztja meg olvasóinkkal az Irakban szerzett tapasztalatait.)

Menj, és nézd meg...

PüNKÖSDI látogatás az Észak-iraki keresztényeknél

A Magyarországi Evangélikus Egyház tavalyi adventi adománygyűjtése a közel-keleti konfliktus áldozatai és az üldözött keresztények javára tizenötmillió forintos eredménnyel zárult. Az adakozók iránti felelősség okán és a támogatottak helyzetének minél jobb megismerése végett Fabiny Tamás elnök-püspökkel és az Ökumenikus Segélyszervezet vezetőivel a püNKÖSD előtti héten az iraki Erbilbe utaztunk, ahol a szervezet irodája is működik. Innen kiindulva látogattuk meg a háború sújtotta településeket, a támogatásunkkal megvalósult felújításokat.

Fontosnak tartom, hogy részletesen beszámoljunk az adományok felhasználásáról, az Észak-Irakban tapasztaltakról. Számos szívszorító pillanata volt a látogatásnak, mégis igyekszem tárgyilagosan hírt adni a látottakról, hiszen „az erő, a szeretet és a józanság lelke” nemcsak a félelmet győzheti le, hanem az általános tisztánlátásban is segít, amely az Észak-irakihoz hasonló éles helyzetekben elengedhetetlen.

A „keresztényüldözés” szóra az interneten rákeresve gyakran jelenik meg a monitoron a figyelmeztetés: csak felnőtteknek szóló tartalom. A képeken és a leírásokban megjelenő tettek brutalitása valóban felkavaró, a radikális iszlám „har-

cosainak” kegyetlenkedése példa nélküli a 21. században. Az európai és az amerikai kontinens civilizációs magabiztossága felől nézve hihetetlennek tűnik, hogy még ma is a kereszténység a leginkább üldözött vallás a világon. Ez a tény számos politikai és teológiai tanulság levonását teszi szükségessé, aminek számos jelét látjuk az utóbbi években.

A különböző állami, civil és egyházi segélyprogramok jó szándékkal, nemes igyekezettel próbálnak támogatást nyújtani azoknak, akik a háborús helyzet, a magát Iszlám Államnak nevező szervezet rémtettei elől menekültek el otthonaikból, távoztak végleg szülőföldjükről, vagy – és

most leginkább róluk lesz szó – visszatértek egykori lakóhelyükre, és megpróbálnak hinni abban, hogy helyben is van reménye, távlata az emberhez méltó életnek.

Észak-Irak s benne az 1992 óta önálló parlamenttel és kormánnyal rendelkező Kurdisztán különösen zaklatott sorsú terület, igen szövevényes belső viszonyokkal. Egy pillanatra sem feledve a személyes tragédiákat, érdemes az ottani helyzetet tágabb összefüggésben is szemlélni. A térség az egykori oszmán és perzsa birodalmak ütközőpontján, civilizációk és vallási csoportok egymáshoz való viszonyának váltakozásában sosem volt a tartós békekesség birodalma. A szunnita kurdok, mivel nem adatott meg nekik az önálló államiság, folyamatosan harcban álltak a fennhatóságot gyakorló, többnyire síita többségű államokkal, így az iraki központi hatalommal is. Az évszázadok folyamán széles skáláját tapasztalták meg az arabosító törekvéseknek, a közigazgatási átszervezésektől a tömeges népiirtásig. ▶

Bashiqa tornyai: három keresztény templom és egy minaret

Sajátos módon mégis fenn tudott maradni egy olyan vallási sokszínűség, amelyben az ábrahámí vallások képviselői, tehát muzulmánok, keresztények, zsidók tudtak egymás közelében élni, megtartva hitüket, szokásaikat. A zsidó jelenlétre már csak zsinagógák romjai emlékeztetnek, ám a keresztény közösség továbbra is él a nagy muzulmán többségű térségben, szerepet vállalva a gazdasági s olykor a politikai életben is.

Az Iszlám Állam térnyerése, különösen a 2014. augusztusi támadása drámai változást hozott a korábbi, többekévébé békés egymás mellett élésben. A radikális dzsihadisták egyik napról a másikra százezer embert üldöztek el lakóhelyükről. A menekülttáborokba vagy

tén lakhatatlanná váltak, új nyílászárók beépítésével, festéssel, épületgépészeti javításokkal öt-hatezer dollárból újra beköltözhetővé tehetőek.

Az egyházunk támogatásával rendbe hozott épületek Bashiqa városában állnak, amely a hírekben is sokat emlegetett, tragikus sorsú Moszultól, a bibliai Ninivétől mintegy harminc kilométerre fekszik. A település lakói jórészt mezőgazdaságból élnek, a le jellemzőbb termény az olíva és a hagyma. Bashiqában 2016 novemberéig tartott az Iszlám Állam rémuralma, amelynek háborzongató emlékeit az azóta felújított katolikus templomban ki is állították. A megcsonkított, összetört szobrok, a következetesen, még a magánházakban is elpusztított hangszerek, a kalapáccsal

A fényképeken jól látszik, hogy a felújítás épp hogy a szükséges körülményeket teremtette meg az épületekben, a bebútorozás sok helyen még további gondot jelent. Fontos, hogy a különböző forrásokból érkező segélyek összehangolása gördülékeny legyen, így Bashiqában is a Külgazdasági és Külügyminisztérium Hungary Helps (Magyarország segít) programja finanszírozta az iskolaépület felújítását; ide járnak azok a gyerekek is, akik az „evangélikus” házakban laknak.

A tárgyszerű, józan beszámoló azonban nem lenne teljes, ha nem írnék arról, hogy mennyire tanulságos, felemelő és megrázó volt már a Bashiqa felé vezető út is a pünkösödöt megelőző csütörtökön. Hiszen elindulva a kurd főváros, Erbil keresztény negyedéből, ahol az ott élők olykor még az autóikra is keresztény szimbólumokat ragasztanak, tehát az élet normális kerékvágásban zajlik, a számos katonai ellenőrző ponton átjutva egy olyan kolostorba értünk, amely a Krisztus utáni 4. század óta kisebb-nagyobb megszakításokkal működik.

A Mar Mattai kolostor szerzetesei nagyon racionálisan írták le a térség keresztény közösségének helyzetét, kiemelve, hogy a munkalehetőség a legfontosabb marasztaló erő, hiszen a veszélyeket az elmúlt több mint másfél évezredben már szinte megszokták. E megjegyzés keserű derűjét azonban messze felülmúlta az a meghatottság, amelyet akkor éreztünk, amikor vendéglátóink énekelt imádsága az ősi liturgia szerint arámi, tehát a valaha Jézus által is beszélt nyelven hangzott fel.

A pünkösdi ünnepkörben különösen megrázó tapasztalat volt az, hogy néhány kilométerre a dzsihadisták rombolásától miként él az egyház, hogy képes megtartani az évezredek rítust, nyelvet, hitet, s hogy mi magunk miképpen vagyunk, lehetünk a távolból is részei ennek a hagyománynak, közösségnek. Adományaink a nehéz helyzetben lévő testvéreinknek e közösség összetartását, erejét jelzik, azt a bizakodást, hogy az ősi földön úgy maradhat fenn a nyolcezer éve folyamatosan jelen lévő emberi civilizáció, hogy annak a keresztények is a részei maradnak.

Érdemes tehát a továbbiakban is figyelemmel kísérnünk, hogy „*jól vannak-e testvéreink és a nyáj*” (1Móz 37,14), és tennünk is érdemes azért, hogy sorsuk jobbra forduljon.

■ PRÖHLE GERGELY

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Az iszlamisták rituális rombolásának nyomai: összetört szobrok, kegytárgyak

békésebbnek hitt körzetekben élő rokonaikhoz menekülő keresztények az elmúlt másfél évben gondolhattak csak arra, hogy az Iszlám Állam kiszorítása után visszaköltözzenek házaikba. A helyzet persze nem ilyen egyszerű, hiszen a megszállók rengeteg kárt okoztak az épületekben.

A keresztények támogatásait koordináló helyi szervezet, a CAPNI (Christian Aid Program for North Iraq, vagyis Keresztény Segélyprogram Észak-Irak Számára) három kategóriába sorolta az épületeket az állapotuk alapján. Az A kategóriás épületek gyakorlatilag teljesen elpusztultak, többségüket bombatalálat érte. A B kategóriájúak általában kiégtek, felújításuk szintén tetemes ráfordítást igényel, míg a C kategóriájúak bár szín-

levert kereszték, a szétvert keresztelőmedence jelzik, hogy rituális pusztítás zajlott, mely érthető módon traumatizálta a keresztény közösséget.

Sokan nem is tudják igazán elhinni, hogy valóban érdemes visszatérni a városba, s bár az életrevalóság és a jó kedély sok mindent megold, a kérdéseink nyomán kiderült, hogy már sokan távoztak Nyugat-Európába vagy Amerikába, és bizony gyakori tárgya a beszélgetéseknek a visszatérés észszerűségét kísérő kétely. Az evangélikus adományok felhasználását Bashiqában nemcsak a már említett CAPNI, hanem az Ökumenikus Segélyszervezet helyi munkatársa, a fiatal és agilis Saman is ellenőrzi. Fontos, hogy a felújított házat egy évig nem szabad sem el-, sem bérbe adni.

Úton a Lélekkel

Sokféleképpen bontakozik ki előttünk pünkösd eseménye, jelentősége. Gyülekezeti életünk rendjében is állandó helye van pünkösdnek: a megígért Lélek kiáradására emlékezve megünnepeljük az első kereszteni igehirdetést, az egyház születését.

A történelmi, teológiai, napi gyülekezeti gyakorlati szempont mellett érdemes azonban keresnünk egy másik nézőpontot: hogyan adódik össze, hogyan hat a személyesen megélt pünkösd csoda? Mennyire kell, hogy személyes, belső ünnep, megújulás legyen pünkösd eseménye, annak máig tartó hatása? Meggyőződésem, hogy gyülekezeteink, kisebb-nagyobb közösségeink várt kibontakozásának kulcsa a személyesen átélt megújulásban, átértékelésben, újratervezésben van.

Jézus a Szentlelket megígérő búcsúbeszédében fordulatról szól: ha „*eljön ő, az igazság Lelke, elvezet titeket a teljes igazságra...*” (Jn 16,13) És ez a fordulat ebben az ígéletben nem egy mozgalom zászlóbontása, nem egy új történelmi korszak virradata, nem is valamiféle isteni közbeavatkozás hatására megvalósuló pozitív katalizma, amelynek nyomán világhódító útjára indul a kereszténység. Ebben az ígéletben csodálatosan bensőséges, személyre szabott átformalódás szólal meg. A zúgó szélvihar, a kettős tüzes lángnyelvek, a Pétert maguk nyelvén hallgatók tömege, a semmiből előbukkanó háromezres gyülekezet nem a személyes attitűdöt emeli ki számunkra: a széles ívű mozdulatok, csodák, a sokaság az egyén feletti, a közös szem-

pontot erősíti fel. Tisztán élő, nemes célért égő, Istenre és a másik emberre figyelő, felelős közösség azonban nem születhet magától. Az egyik tiszta hangja, a másik nemes célért égő lelkesedése, a harmadik odaadó, áldozatos felelősségvállalása nem fogja megváltoztatni az emberi szív, a lélek indulatát. Szükség van arra a személyes, belső átélésre, fordulatra, amelyet a megígért pünkösd csoda mindannyiunkban megteremthet. Kell, hogy eljőjön ő, az igazság Lelke, aki elvezet a teljes igazságra.

Az út a jézusi kor szóhasználatában sohasem válik szét az életút, az életmód, az életrányultság képzetétől. Fantasztikus ajándék, hogy a pünkösd csoda, a Lélektől való személyes érintettség nem a fonalakkal mozgatott marionettbábuk tehetetlensége, nem a parancsot végrehajtók szelektív vaksága, hanem egy olyan út, ahol a szabad mozgás, a szárnyalás vagy éppen a botladozás a teljes igazság szépségeinek, örömeinek meghatározottságában történik.

A jézusi teljes igazságra van szükség, mert már az odavezető út is egy megújult életet, egy egymásra, a teremtettségre és Istenre találó életet, a megosztottság sebeit begyógyító életet jelent. Ezért hát pünkösd lángja, a szívekben lobbanj fel! Jöjj, Szentlélek, és vezess el minket a teljes igazságra!

ÖRDÖG ENDRE

■ Forrás: Orosházi Harangszó, 2018. pünkösd

A rovatvezető fotóarchívumból. Nagyvárosi tavasz. Kő, vas, rozsdá között is élet és szépség fakad. Mindenhol és mindenkor lehet dicsérni az Istent!

■ Forrás: Facebook

Csak egy kör. Evangélikus lelkészek tizenkét fős csapatban futották körbe a Balatont. Futás, kevés alvás, sok ismerős útközben. Másodszor is jó élmény volt.

■ Forrás: Stermeczki András

FOTÓ: SZABÓ GYULA

Mire jó a pásztori sabbatidő?

Sefcsik Zoltán lelkész a rekreációs ösztöndíjáról

Feltöltődésre, a test és a lélek felüdülését elősegítő hosszabb pihenésre mindenkinek szüksége lenne ahhoz, hogy a munkáját a legjobb tehetsége szerint el tudja látni. A felelősségteljes hivatást gyakorló és szerteágazó tevékenységet végző lelkészeknél sincs ez másként. Ám a szolgálat huzamosabb idejű szüneteltetése nehezen megoldható, ennek törvényi szabályozása is várat még magára – bár talán nem sokáig. Sefcsik Zoltán szekszárdi evangélikus lelkész húsz év után nemrég két hónap „fizetett szabadságra” ment, hogy lelkileg és szellemileg felfrissüljön. Ezzel kapcsolatos tapasztalatairól beszélgettünk.

– Mit jelent pontosan a sabbatidő, és hogyan talált rá erre a lehetőségre?

– Szombatidőt, azaz a megpihenés időszakát jelenti. Ha jól tudom, a Magyarországi Evangélikus Egyházban még nem volt példa arra, hogy lelkész sabbatévre menjen. Van olyan lelkész kollégám, aki már igénybe vett alkotói szabadságot, maga és gyülekezete szervezte a pihenő időszakot, de „felülről” szervezett keretek között én voltam az első, aki belekóstolhatott ebbe. De az én esetemben sem rendszerszintű példáról van szó, hiszen az

erről szóló törvény még a zsinat döntésére vár. Úgyhogy ha egészen pontosak akarunk lenni, akkor én egy „rekreációs ösztöndíjat” kaptam. Egyébként másfél évvel ezelőtt találkoztam egy anglikán lelkésszel, aki a maga sabbatidejét töltötte, épp az utolsó hetében járt, és én rajta keresztül értesültem erről a lehetőségről. Ők évek óta gyakorolják ezt; hétévente lehet kérni, hogy két-három hónapra elvonulhassanak pihenni, töltekezni.

– Hogyan kell elképzelni, mit csinál egy lelkész ez alatt az idő alatt?

– Ahogyan az anglikán lelkész elmesélte nekem, ez az időszak tulajdonképpen aktív pihenést jelent. Legtöbbször elutaznak valahová, valaki tanulmányt ír, más gyülekezeteket látogat meg, esetleg kétékezi munkában segít. A lényeg az, hogy valami teljesen mást csináljon, mint amit egyébként a hétköznapokban szokott.

– Önt mi készítette arra, hogy igénybe vegye ezt a lehetőséget?

– Van egy nagyon klassz kezdeményezés, az úgynevezett hivatásigazgatói napok, amelyeket jubiláló lelkészeknek szerveznek. Én tavaly vettem részt rajta, amikor a huszadik szolgálati évemet töltöttem. Valami miatt akkor éreztem azt, hogy nagyon elfáradtam, lelkileg és szellemileg is. Konkrétan pedig egy kérdés váltotta ki belőlem a szünet iránti vágyat. Ezen a hétvégén Szabóné Mátrai Marianna lelkész kérdezte meg, hogy ha magunkat egy templomként képzel-

nénk el, akkor hogyan íránk le ezt az épületet. Nagyon erős kép jelent meg előttem: egy vastag falú, terméskőből épült, dombon álló templomot láttam, amely igencsak renoválásra szorul, mert a teteje beszakadt. Gondolatban beléptem ebbe a templomba, és azt láttam, hogy a festett üveglablakoknak nem is látszik a színe, mert a portól úgy megfakult minden. Viszont ahogy közelebb mentem, feltűnt, hogy az oltárnál ég a gyertya, és mellette színessé válik minden. Ahogy ezt elmeséltem a többieknek, egy kedves barátom megjegyezte: „Zoli, rád férne egy kis pihenés!” Ő már kipróbálta az „alkotói szabadság” néhány hónapos töltekezési lehetőségét, és azt hiszem, az ő példája adta meg a végső lökést. Ekkor azt mondtam, hogy szeretnék elmenni egy sabbatévre. De a legfurcsább az egészben, hogy erre Gáncs Péter püspökünk azt válaszolta, hogy „rendben, csináljuk”. Persze aztán egyből húsz kolléga jelentkezett, hogy ők is szeretnék sabbatévre menni.

– Nyilvánvalóan arra nincs lehetőség, hogy egyszerre ennyien igénybe vegyék ezt a lehetőséget. De akkor mégis minek alapján döntik el, hogy ki kapja meg?

– Én abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy a hirtelen jött ötlet miatt szinte kísérleti személyné váltam, így az ezt követő hónapokban a külügyi osztályon folyt a keresés, hogy milyen szabad ösztöndíj-lehetőségek vannak, hová lehetne menni. Természetesen be kellett jelentenem, hivatalosan is kérnem kellett a lehetőséget, de támogatást kaptam. A jó hír az, hogy ezt hamarosan szabályozni fogják. A lelkesi életpályamodellen belül a jelzőrendszer és támogató szolgálat szeretné biztosítani a testi-lelki egészséghez emberileg szükséges kereket. Így a törvény- és szabályrendelet-tervezet szerint évente kétszer hirdetnék meg az egyházkerületek, és a lelkesi szolgálatban hétévente lehetne pályázni erre, az esperes jóváhagyásával. Az egyházkerület évente két embert támogatna ezzel, legalább három hónapnyi időt biztosítva. Ez idő alatt a havi minimális illetményt a szolgálatba állító, a helyettesítésének díjazását az egyházkerület adná.

– Ezek szerint nálunk nem egy évre, hanem három hónapra szólna ez a lehetőség. Ön így töltött el két hónapot az angliai Mirfieldben. Mire használta fel ezt az időt?

– Mirfield kisváros, körülbelül hatvan kilométerre fekszik Manchestertől. Itt található a College of the Resurrection [*Feltámadás Főiskola – A szerk.*], amelynek az az érdekessége, hogy a hallgatók és az oktatók életközösségben élnek a helyi tizenhét fős, anglikán teológiájú, de bencés regulájú közösséggel. Közös templomot használnak, a főiskola igazgatója pedig egy a szerzetes atyák közül, tehát egyedülálló szimbiózisban él egymással a monostor és az iskola. Nem akarok túl költői lenni, de a hivatásgondozói hétvégén megjelenő belső, mentális templomom képét folytatva tulajdonképpen ez idő alatt közelebb mehettem az oltáron égő gyertyákhoz. Elmélyedhettem a saját magammal és az Istennel való kapcsolatomban, pihenhettem, sok minden visszakapta a színét az életemben. Húsz év után most először volt időm arra, hogy újra kapcsolatba kerüljek önmagammal, hogy újra Sefcsik Zoltánként álljak meg az Úristen előtt, ne pedig lelkészként. Ez elég kemény menet volt egyébként, de nagyon felszabadító volt felfedezni azokat az egyszerű, örök érvényű igazságokat, hogy nekem tényleg elég Isten kegyelme, mert ő nem azért szeret, amiért annyit fáradoztam lelkészként, hanem önmagamért.

– A pezsgő gyülekezeti életből belecsöppenni az egyedüllétbe nagyon nehéz lehet. Hogyan élte meg a hirtelen jött szabadságot?

– Tényleg ijesztő volt a rám szakadt sok idő, ezért elhatároztam, hogy kitűzők magam elé egy célt, amely felmutatható lesz az időszak végén. Ahhoz, hogy az ember lelkiileg is ki tudja pihenni magát, kell valamilyen maga választotta feladat, amely nem elvárás, és amely teljesen más, mint amit addig csinált a hétköznapi életben. Mivel még az elutazásom előtt kaptam egy felkérést, hogy írjak egy imádságról szóló tanulmánykötetbe, ezért elkezdtem tanulmányozni, hogy a bencés spiritualításban milyen helye van az imának, mit tanulhatunk mi, evangélikusok tőlük. Ez volt az én kapaszkodóm. Megnyugtató, hogy az otlétemnek van konkrét célja. Emellett angol nyelvet is tanultam. Bár három hónapra szólt a hívás, én végül csak kettőt töltöttem Mirfieldben, úgy éreztem, hogy távol a családtól elég lesz nekem ennyi.

– Technikailag hogyan oldható meg két hónap távollét a gyülekezettől? Miből élt ez idő alatt, és ki látta el az itthoni feladatait?

– Nagyon sokan segítettek abban, hogy ez megvalósulhasson. Gáncs Pétert, Szabóné Mátrai Mariannát és a külügyi osztályunkat már említettem. A mirfieldi főiskola ösztöndíjas hely, amely Alexander Faludynak, a newcastle-i fiatal anglikán lelkésznek, Faludy György unokájának a szervezésével és az Anglikán-Lutheránus Társaság nagylelkű adományaiból jött létre. Teológushallgatóink közül korábban néhányan már igénybe vehették ezt az ösztöndíjat. Én is anyagi támogatást kaptam: az otlétet teljes ellátással az angoloktól, ösztöndíjat az egyházunktól kaptam. El kell mondanom, hogy a Tolna-Baranyai Egyházmegegyétől az esperesünk, Aradi András is mellettem állt, és az egyházmegegyei kollégák készségesen támogattak a vasárnapi szolgálatok és a temetési helyettesítések megszervezésével. A szekszárdi metodista kollégám pedig átvette tőlem az összes hittant. Tehát széles kör segített abban, hogy a lelkesi munka folyamatos maradjon. A gyülekezetem biztosított a támogatásáról, és elkezdte mozgósítani az erejét. És persze ott van a feleségem, akinek a nagylelkű szeretete nélkül nem is ment volna a dolog.

– Hogyan lehet visszatérni egy ilyen szünet után?

– Egyrészt már vártam a visszatérést, főleg a feleségemmel és a gyerekeimmel való találkozás miatt. Másrészt a közösségemben nagyon érdekes változás következett be, mialatt távol voltam. Ez alatt a két hónap alatt a gyülekezet teljesen magára talált, és egy tíz-tizenöt emberből álló csoport önállóan kezdett megszervezni mindent. Beosztották, hogy ki tartsa a bibliórakat, pályázatokat írtak, új kezdeményezéseket indítottak el. Nagyon jó érzéssel töltött el, hogy ebbe az aktív csapatba fogok visszatérni. Megérne egy tanulmányt, hogy mi, lelkészek mit gondolunk arról, hogy mitől működik egy gyülekezet. Én most azt tapasztaltam meg, hogy néha érdemes egy kicsit hátrébb lépnünk, hadd találják meg a saját erejüket és Istentől kapott lehetőségeiket. Mindkét félnek jól tesz ez a szünet. Én sokkal felszabadultabb lettem, jobban meg tudom élni a szabadságomat, mert megszűnt az a nyomasztó érzés, hogy a közösségben minden felelősség az én vállamon nyugszik. Kézzelfoghatóvá vált, hogy valójában nem irányítok. Fontos feladatam van, mert én vagyok a pásztoruk, de nem egyedül rajtam áll minden.

■ KOVÁCS BARBARA

„Egyszázalékos” kampány gyerekszemmel

Egyházunk az idei 1%-os kampányához kapcsolódva interaktív rajzpályázatot írt ki, amelyre a két korosztályban összesen negyvenkilenc alkotás érkezett. Az internetes szavazás május 1-jétől az adóbevallás elküldésének határidejéig, május 22-ig tartott. Összeállításunkban bemutatjuk a nyertes pályaműveket.

SZŐKE ZSÓKA POLETT RAJZA

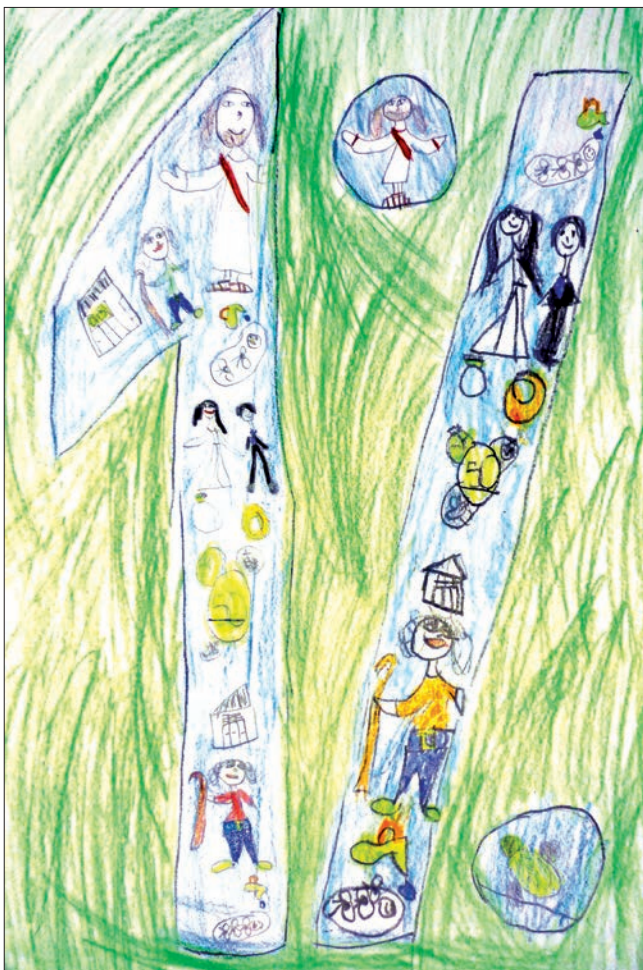
Szeretsz segíteni másokon? Szoktál segíteni? Kinek és hogyan? – ezekre a kérdésekre vártuk rajzban a választ. A gyerekek két korcsoportban küldhették be munkáikat. A feladatuk az volt, hogy egy 1%-os jelbe rajzolják bele, hogyan lehet segíteni másoknak. A pályaművekhez bármilyen rajztechnikát alkalmazhattak. A versenyt az nyerte, akinek a rajza a Facebookon a legtöbb kedvelést, megosztást és kommentet kapta.

A döntésnél a Facebook által megadott, összesített eredményt vettük figyelembe, amelyet a rajzoknál megkaptunk. Nem számított, ha valaki többször kommentelte vagy osztotta meg a képet. Ezek alapján lássuk az eredményeket!

PAPP GRÉTA RAJZA

HORVÁTH ZORKA EMMA RAJZA

VARNYÚ DÓRA RAJZA

1. korcsoport (3-10 éves)

1. díj: Szóke Zsóka Polett (6 éves):
681 pont – nyeresége 15 ezer forint.
2. díj: Horváth Zorka Emma (6 éves):
574 pont – nyeresége 10 ezer forint.
3. díj: Papp Gréta (6 éves):
122 pont – nyeresége 5 ezer forint.

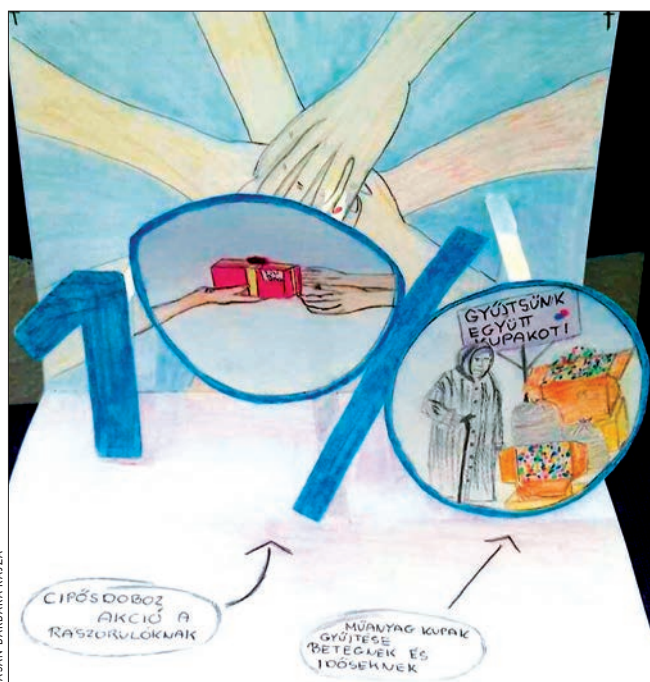
2. korcsoport (11-18 éves)

1. díj: Varnyú Dóra (11 éves):
177 pont – nyeresége 15 ezer forint.
2. díj: Lasán Barbara (14 éves):
91 pont – nyeresége 10 ezer forint.
3. díj: Székér Szonja (12 éves):
75 pont – nyeresége 5 ezer forint.

Szeretettel gratulálunk! A nyerteseket e-mailben fogjuk értesíteni, a díjak kifizetését a Luther Kiadó intézi.

1. korcsoport

1. Szóke Zsóka Polett (Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium, Orosháza; felkészítő óvónő: Petovszky Brigitta). „Orosházán élek, a Székács József Evangélikus Óvodába járok, a Halacska csoportba. Nagycsoportos vagyok, 6 és fél éves. Két testvérem van, a nővéremmel sokat szoktunk rajzolni, kézműveskedni. Szeretek segíteni másoknak.

LASÁN BARBARA RAIZA

Azt rajzoltam le, ahogyan az úton átsegítem az idős bácsit, mert fáj a lába, és azt, hogy segíték anyukámnak tortát sütni.”

2. „Horváth Zorka Emmának hívnak, 6 éves vagyok. A Szehtlo Gábor Evangélikus Óvodába járok. Azt rajzoltam le, hogy Jézus és az egyház hogyan segít az embereknek. Jézus mindenhol ott van az emberek életében. Amikor házasságot kötnek, amikor keresztelnek, a templomban, az időseknek is segít. Az egyháznak szüksége van pénzre, hogy az elesetteket segítse, ezért fontos, hogy felajánlja minél több ember az adója 1%-át!”

3. Papp Gréta (Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium, Orosháza; felkészítő óvónő: Petovszky Brigitta). „Az orosházi Székács József Evangélikus Óvodába járok, a Halacska csoportba. Nagycsoportos vagyok, 6 és fél éves. Nagyon szeretek rajzolni. Hárman vagyunk lányok testvérek. Sokat segíték a kistestvéremnek, anyukámnak, óvó néniknek. A rajzomon átsegítem az úton a kistestvéremet, a másikon egy szegény embernek adok kenyeret, hogy tudjon enni.”

2. korcsoport

1. „Varnyú Dóra vagyok, a soltvadkert Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskolába járok, az 5. b osztályba. A rajz készítése közben arra gondoltam, hogy milyen jó segíteni az embereken és az állatokon.”

2. Lasán Barbara, a pilisi Gubányi Károly Általános Iskola 8. b osztályának tanulója.

3. Székér Szonja, 6. osztályos. „Segíts minél többet másoknak! Rajzolás közben a hit jutott eszembe, és az, milyen jó segíteni másoknak.”

SZÉKÉR SZONJA RAIZA

Ne aggodalmaskodjatok!

Szociológiáról érkezett a teológiára Lukács Máté András

**Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálat-
tal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Lukács Máté András ötödéves
teológus-lelkész szakos hallgató szociológiát tanult, mielőtt jelentkezett
a teológiára. Az egyetem hallgatói önkormányzatának szeniorát pályavá-
lasztásáról, az ifjúsági munkáról és tanulmányairól is kérdeztük.**

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Hogyan vezetett az utad a hittudományi egyetemre?

– A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban érettségiztem. Osztályfőnököm, Gion Marianna különböző szolgálatokkal biztatott, majd a pályaválasztásnál rá is kérdezett, hogy ugye én a teológiára fogok jelentkezni. Mondtam neki, hogy nem gondoltam erre. Végül szociológiára jelentkeztem, de másfél év után rájöttem: azzal, hogy statisztikákat elemzek, nem tudok úgy az embereken segíteni, ahogy én szeretnék. Rádöbbsentem, az az utam, hogy közelebb vigyem Istent az emberekhez, ez pedig a lelkeszi szolgálatban van meg. A Budavári Evangélikus Egyházközségbe járok, ahol 2010-től egy barátommal aktívan bekapcsolódtunk az ifjúsági munkába. Bence Imre esperes koordinálásával ifjúsá-

gi alkalmak vezetését, táborok szervezését vállaltuk. Ebben a szolgálatban örömet leltem. Ez a kettő együtt adta meg a hívást, hogy jelentkezsek a teológiára.

– Mit jelent számodra az ifjúsági munka?

– Amikor a budavári ifit nyolc éve elkezdtek, akkor két-három ember járt hozzánk. Ma már közel tizenöten gyűlünk össze. Öröm látni és megtapasztalni ezt a fejlődést. Mivel korban közel van hozzánk ez a korosztály, így könnyen szót tudunk érteni egymással. Jó, hogy komoly kérdésekről tudunk beszélgetni, de a kreativitásra, a játékos feladatokra is nagy hangsúlyt fektetünk.

– Teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen fontossá számodra?

– Az újszövetségi kortörténet a kedvenc területem. A történelemhez mindig vonzódtam, ebből emelt szintű érettségítettem, korábban a szociológián belül is a történelmi kérdések érdekelték leginkább. Az újszövetségi tárgyakban Jézusról, az örömhírről tanulhatunk, azon belül a kortörténetben kirajzolódik az a kor és gondolkodásrendszer, amelyben Krisztus élt.

– A hallgatói önkormányzat [HÖK] szeniora vagy az egyetemen. Mit jelent a teológusi közösség?

– Egyrészt tanulóközösséget, másrészt lelki közösséget. Tanulunk egymástól, segítünk a másoknak, ugyanakkor az áhítatokon egymásnak szolgálunk. A hallgatók családi közösséget is alkotnak. A HÖK-nél mindegyik területre igyekszünk nagy hangsúlyt fektetni.

– Mivel érheti ma el az egyház a fiatalokat?

– Akiket eddig a régi, hagyományos módszerekkel el tudtunk érni, azok a jövőben is velünk lesznek. A modern kommunikációs eszközök azonban új perspektívát nyújthatnak, mert ezekkel a fiatalokat is el lehetne érni. Öröm, hogy egyházunk tett már ez irányú lépéseket. A reformáció is a megfelelő eszköz, a nyomtatás használatával tudott terjedni. Nekünk is meg kell találnunk a mai kor megfelelő eszközét és azon belül a formát. Ez azért nem egyszerű, mert maga a világ is változik, az információs társadalom alakulásának folyamatában vagyunk...

– Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai igé?

– „De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatok nektek.” [Mt 6,33] Az aggodás Jézus korára is, és a mi korunkra is meg lehetőségen jellemző. Ez meg tudja nehezíteni, gyötörni az életünket. Amennyiben Istenre figyelünk, az ő országát keressük, akkor a hétköznapi dolgok nem válnak olyan súlyúvá, hogy nyomassanak bennünket. Ehhez viszont Istenben kell bízunk. Jó tudni, hogy mindent, amire valóban szükségünk van, meg fog adni az Úr.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Kulcs a házmesternél

Mirák Katalin a budapesti kitelepítések evangélikus szálairól

Honukban otthontalanok címmel rendezett konferenciát az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 2016 májusában, a budapesti kitelepítések megindulásának hatvanötödik évfordulóján. A tanácskozáson elhangzott előadásokból szerkesztett, nemrégiben megjelent tanulmánykötetben két dolgozat is foglalkozik a kitelepítések evangélikus egyházi vonatkozásaival. Mirák Katalin történésszel, egyházunk tényfeltáró bizottságának tagjával, az Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársával, az egyik tanulmány szerzőjével beszélgettünk.

– Egyházunk közössége kevésbé ismeri, és a kötetből úgy tűnik, a kutatók sem tárták még föl teljes mélységében a budapestieket érintő kitelepítések evangélikus szálait. Talán csak a néhai Kende György kelenföldi lelkésznek és családjának a kitelepítése a kivétel, a velük történeteket jól dokumentálta a kutatás. Mi az oka annak, hogy általában viszont keveset tudunk közelmúltunk e fájdalmas részletének az evangélikus egyházi vonatkozásairól?

– Az 1951-es budapesti kitelepítések története rendkívül sokrétű. Az egyházi szál viszonylag gyenge, de a mélyben ott van, hiszen bár a kitelepítések elsődlegesen nem az egyháziakat célozták, de közvetve sok hívőt érintettek. Hogy ezzel eddig kevesebbet foglalkoztunk, annak az az egyik oka, hogy 1944–53 között hatalmas népmozgások zajlottak Magyarországon területén – zsidók deportálása, málenkij robot, magyarországi németek kitelepítése, szlovák–magyar lakosságcsere –, s eddig inkább ezekre esett a történészek figyelme. 1950–53 között újabb erőszakos népmozgatás következett. Az 1951. május–júliusi kitelepítés nemcsak több ezer budapesti embernek az akkori, de bizony családok ezreinek egész további életét meghatározta. Olyannyira, hogy a másodgenerációs kitelepítettekkel együtt a téma ma is itt él közöttünk.

– Milyen adatokra, milyen forrásokra támaszkodhat a kutató, amikor próbálja megbecsülni az egyházhoz kötődő kitelepítettek számát? A kötet alapján úgy tűnik, hogy komoly feltárára van szükség. Mivel kevés lista áll rendelkezésre, nehéz a beazonosítás, a felekezeti hovatartozást ráadásul nem is volt szabad feltüntetni.

– Így van: egy 1952. áprilisi belügyminisztériumi rendelet megtiltotta a hivatalos iratokon a vallási adatok bejegyzését. Ezért nehéz meghatározni az evangélikus kitelepítettek számát is. A belügyminisztériumi iratok egyházi szempontból önmagukban nem sokat mondanak, de ha sikerül a párhuzamos egyházi forrásra is rálelnünk, a két adatbázist már össze lehet vetni. Kelenföldön és a fasori egyházközségben is készült lista a gyülekezet vonzaskörzetébe tartozó evangélikusokról, kiket honnan és hová költöztettek. De az érintett családok tulajdonában is vannak még fontos dokumentumok, amelyek segítenek megismerni és megérteni a személyes történeteket.

– **Megbecsülhető, hogy hány evangélikus család volt érintett?**

– A kitelepítés előkészítő szakaszából többféle tervzet ismert. Az akció végül ténylegesen körülbelül ötezer-kétszáz családot érintett, ez tizenöt-húsz ezer főt is jelenthetett. Az evangélikus családok számát egyelőre nem tudjuk. A két lista nagyjából hatvan-hatvan személyt – családfőt – nevez meg, de nincs tudomásunk más budapesti evangélikus gyülekezet adatairól. Hosszadalmas kutatások várnak még ránk.

– **Mit tett az üldözöttekért az egyház? A tevőleges segítség, a kiállás példáit és a passzív félrelenézés, elfordulás példáit is sorolja a kötet...**

– A tanulmányomban néhány esetet vizsgálok meg éppen ebből a szempontból. Azt kell mondanom, hogy az egyházi hozzáállás szélsőséges példái látszanak, mindenféle variáció volt. Előfordult, hogy a felső egyházvezetés maximálisan közbenjárt a kitelepítettért, értesítette a helyi lelkészt, hogy lehetőségeihez mérten

FOTÓ: KISS TAMÁS

vegye gondjaiba az érkezőket, de a legcinkosabb püspöki elhatárolódásra is volt példa. Ám az egyház nem csupán a vezetőiből áll, s ez a budapesti kitelepítések idején meg is mutatkozott. Az a „védőháló”, amely krízishelyzetben jelezheti az egyház valódi erejét, ezúttal is működésbe lépett. Egyes gyülekezetek lelkészei, megmozgatva saját ifjúsági körüket, igenis oda tudtak állni az üldözöttek mellé a nem veszélytelen helyzetekben is. A fiatalokkal néhány óra alatt összegyűjtötték az ingóságokat, és átmentették egy másik lakásba vagy a parókiára, hogy ha a család visszatér a száműzetésből, legyen valamijük az újrakezdéshez. De csomagküldést, látogatást, levelezést is szerveztek.

– **Történt mulasztás az egyház részéről, és ha igen, követte bűnbánat és szembenézés? Volt-e egyáltalán lehetőség, tere 1951-ben bármelyik keresztény egyháznak, hogy befolyásolja a történeteket?** ▶

Vladár Gábor

- Ne feledjük, a pártállami egyházüldözés kellős közepén járunk! Ez nyilván meghatározta a döntéseket. De gondoljunk a magyar állam és az evangélikus egyház 1948-ban megkötött egyezményére is. Az azzal megalapozott „jó viszonyt” püspökeink kínosan-görcsösen őrizték. Ráadásul 1951-ben sajátos, „kettős” arculatú püspöki karunk volt. Míg Dezséry László és Vető Lajos az említett „jó viszonyt” igyekeztek ápolni, Túróczy Zoltánról és Szabó Józsefről lassan kiderült, hogy ők bizony nem azok, akikre Rákosiék hosszú távon építhetnének. A vizsgált esetek, Fejes László, Vladár Gábor vagy Kendeh György története más-más reakciókat váltott ki. A vezető tisztségviselőkért inkább hajlandó volt megmozdulni az egyházvezetés, mint az Andrássy út 60.-at megjáró és 1950-ben Kistarcsára internált Kendeh Györgyért. Utóbbi élete végéig nem talált rá magyarázatot, hogy a fővárosi evangélikus lelkesítő karból tulajdonképpen miért épp - egyedül - őt telepítették ki feleségével és három kisgyermekével együtt Békés megyébe.

- A kötetből kiderül, hogy nem csak ebben volt egyedülálló az, ami vele történt.

A Békés megyei Kamutpuszta, ahová Kendeh Györgyöt és családját kitelepítették

ARCHIV FOTÓK

A Kende család Kamuton 1952-ben

– A Kende családot szabályos belügyminisztériumi véghatározattal telepítették ki. Ilyen végzést egyetlen más lelkészünk sem kapott kézhez! Azért kellett mennie, mert nem tetszett az államnak, hogy korábban ő is mentette a kitelepítetteket? Vagy a kelenföldi szolgálati lelkészlakásra volt szüksége valakinek? Netán 1950-ben Kistarcsán mondott valamit, ami egy ottani tisztnek nem tetszett? Az okot ma sem tudjuk. A kitelepítő véghatározaton ez olvasható: „internált népellenes pap”. Ilyen „címké” egyetlen más, általam ismert belügyi iratban sem szerepel, ez szintén Kende György esetének unikuma.

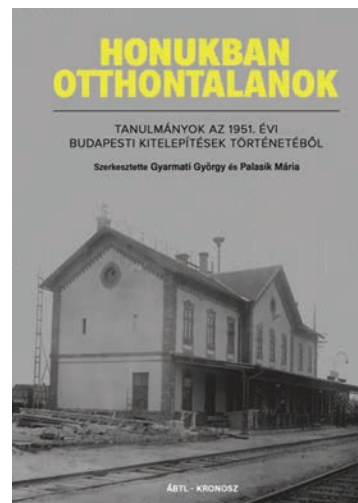
– Szezhlo Gábor portréja újabb színrel gazdagodik a kötet olvasásakor. Hogyan segítette ő a bajbajutottakat?

– Szezhlo Gábor egyházunk pártatlan személyisége volt. Mindig pontosan tudta, mikor, kit és hogyan kell menteni: üldözött zsidókat, otthontalaná váló gyerekeket, hívő és kommunista elhalt szülők árváit – válogatás nélkül, pusztán a rászorultság szerint. Szezhlo képességeit és a rendelkezésére álló eszközöket mindig az embermentéshez tudta rendelni. 1951-ben a budapesti kitelepítettek sorában volt a sor. Ebben az időben az evangélikus diakóniai intézmények ügyvivő lelkésze volt. Ezt az intézményhálózatot mozgatta meg a kitelepített hívek érdekében, és szerzett többeknek helyet a szeretetotthonok valamelyikében.

– Az evangélikus lelkésszel kapcsolatban talált egy, a történész számára is meglepő adatot.

Az egyházi „védőháló” működését legjobban azok az akciók jellemzik, amelyeket a gyülekezetek a kitelepítés idején végeztek. Botta István (1950–53 között a kelenföldi gyülekezet vallásánára, 1953–58 között másodlelkésze) négy évtized távolából így idézte fel az „elbocsátó” gyülekezet segítő akcióit: „A kelenföldi gyülekezetből – mivel alapvetően értelmiségi tagokból áll – sokakat kitelepítettek. Ha valamelyik vidékről felkerült elvtársnak nem tudtak a hatalmasok lakást biztosítani, akkor kinéztek neki egy szép lakást, amiből a lakókat kitelepítették. Intézményesített lopás volt ez az ÁVH vezényletével. Mindig meghatározták, hogy mekkora súlyú csomagot vihetnek magukkal. Így bútorok, edények, képek, minden szabad préda maradt a rablásra. Sokszor szerveztünk ezért értékmentő akciókat a gyülekezeti ifjúság tagjaival. Az ilyen lakásokban még a rajzszöveget is kihúztuk a falból, az ÁVH-sok legnagyobb bosszúságára. A bútorokat leggyakrabban a templom és a parókia pincéjében, padlásán helyeztük biztonságba. Az idő múlásával sorra kaptam a kitelepítettek leveleit, hogy most ezt, most azt adjam el, az árát meg küldjem el, mert nincs miből élniük.”

Botta István visszaemlékezése a Nem voltam egyedül – Beszélgetések az evangélikus közelmúltról című kétkötetes interjúgyűjtemény I. kötetében jelent meg (szerk. Mirák Katalin, Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség, Budapest, 1995).

Honukban otthontalanok. Tanulmányok az 1951. évi budapesti kitelepítések történetéből. Szerk. Gyarmati György – Palasik Mária. Kronosz Kiadó – Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára, Budapest, 2018. Ára 4200 forint.

– Szezhlo Gábor nagybátyját, Szezhlo Dezsőt feleségével együtt szintén kitelepítették. A rokonaiért közbenjáró Szezhlo Gábort azonban az iratok több helyen a házaspár örökre fogadott fiaként említik. Szezhlo Gábor családfáját jól ismerjük, ez pedig egy eddig ismeretlen adat, amely további tisztázásra vár.

– Tanulmányának címe idézet a hivatalos iratból: „A lakás lezárva, a kulcs a házmesternek átadva.” A mondat, csakúgy, mint a könyv, felkavaró. Hatvanhét év eltelt ugyan, de rengeteg a kérdőjel, a félbemaradt mondat. A kitelepítettek utóélete sincs még feldolgozva. Milyen tanulság vonható le a kitelepítések történetéből, az evangélikus vonatkozásokból 2018 májusában?

– A kötet nagy értéke, hogy egy néhány hónapos eseménysor lenyomatát adja, adatokkal, színes esetleírásokkal. A történet azonban ezeken túl nagyobb tanulságokkal is szolgál. Megmutatja, hogy egy diktatúra milyen gátlástalanul megbélyegezhet, diszkriminálhat, kiközösíthet embereket, társadalmi rétegeket, milyen tudatosan képes ellenségképet gyártani. Félelmetes mechanizmusok ezek, a mindenkori diktatúra általános jellemzői. Hogy mindez megtörténhetett, 1951-ben sokkolta a magyar társadalmat. És nekünk, maiaknak is döbbenetes történelmi tapasztalat.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Borász nem élhet hit nélkül

Látogatóban Jásdi Istvánnál

Félúton a csopaki református és a paloznaki katolikus templom között éli mindennapjait immár húsz éve Jásdi István evangélikus borász. Csodálatos balatoni panorámát kínál a domboldal, ahová az egykori közgazdász a családjával együtt költözött. Itt kérdeztük őt frissen megjelent, *Mi maradunk!* című családregényéről, a borászok és Isten kapcsolatáról és az evangélikus alapokról.

A ki ismeri a vidéket, tudja, hogy Csopaknál nyílik talán az egyik legszebb kilátás a Balatonra, hiszen a lábunk előtt hosszan futnak a szőlősök, és még a tihanyi apátságot is látni. Erre az édeni helyre költözött 1998-ban – sikeres közgazdász múltját hátrahagyva – családjával Jásdi István. A tornácos kis kúria és a borospince a múlt század elejének hangulatát idézi, a modern, mégis

finoman a kertbe simuló borteraszd pedig pár lépéssel távolabb fogadja az ideérkező borkedvelő vendégeket.

Egy „tucatregény” története

„Mindenkinek vannak családi történetei, csak nagyon kevesen írják meg a nagyközönségnek – feleli Jásdi István arra a

kérdésre, hogy miért is éppen most jelent meg a Magyarország történelmét és családját történetét párhuzamosan bemutató, *Mi maradunk!* című kötet. – A könyvem megjelenése óta többektől kaptam családi emlékiratokat, ez is bizonyítja, hogy aki Magyarországon élt, annak az enyémhez nagyon hasonló családtörténete van. Ezért akartam eredetileg a *Tucatregény* címet adni a kötetnek, mert amikor a kitelepítésről vagy a fronton járt családtagról írok, akkor sokan érzik úgy, hogy nekik is van egy ilyen történetük.”

Ezek a családtörténetek, regények összeérnek egymással, szinte összeállnának a világ legnagyobb családregényévé – véli Jásdi, és rögtön hozzáteszi: fontos

tudni, honnan jövünk, és kik az őseink. „Evangelikusként szinte biztos, hogy van szlovák vagy német felmenőnk. És ha az ember tudja, honnan jött, akkor már biztosan nem zsidózik, nem tótozik. A múltunk kutatása, megismerése közben azt is nagyon hamar meg lehet tudni, mitől vagyunk mégis magyarok.”

A nappaliban, a kandalló párkányán családi fotók sorakoznak, mindegyiken évszámok és nevek, hogy senki ne felejtődjön el. A családi naplók részleteivel, személyes történetekkel, de még ügyészi iratokkal is teli regény olvasása közben úgy érezhetjük, hogy nem pusztán a Jásdi család történetét ismerhetjük meg, hanem átfogó magyarázatot is kapunk az elmúlt bő száz év magyar történelméhez. Nincsenek elvarratlan szálak. Így nemcsak családregegyet, de egyfajta értelmezést is kapunk egyes történelmi események háttéréről, ugyanakkor izgalmas például arról is elolvasni a kendőzetlenül őszinte sorokat, hogy a hetvenes években hogyan teltek egy magyar diplomata-család mindennapjai Párizsban.

Evangelikus öntudat

A könyvben végig jelen van az evangelikus örökség, az évtizedek hagyománya, szokásai. „Ez inkább polgári öntudat, de valóban nagyon másként alakul egy evangelikus család öntudata, mint, mondjuk, egy katolikusé vagy reformátusé. Egy evangelikus ember nacionalizmus például sosem olyan, hogy veri a mellét, hogy én vagyok az igazi magyar. Egy evangelikus mindig tudja, hogy sok helyről jöttünk, és mindig is az evangelikus hitünk kötött minket össze. És ha már rátalált az ember a múltja megismerése során a szlovákokra, a németekre, akkor egész másfajta gondolkodásmódot, öntudatos városi polgárokat talál” – magyarázza a csopaki borász a kötetben sokszor felbukkanó evangelikus szálát.

„Nem én vagyok az erős, hanem aki mögöttem áll: Krisztus” – búcsúzott el Jásdi István nagybátyja, Jány Gusztáv vezérezredes, a második világháborúban a Don-kanyarnál tragikus sorsra jutott 2. magyar hadsereg egykori parancsnoka a kivégzése előtt, 1947-ben. Jásdi könyvében folyamatosan jelen van a hit bizonyágtétele is, amely a nehéz időkben is kapaszkodót adott családtagjainak.

„A földön élünk, de az égre tekintünk” – fogalmazott a hitéről nemrég Ipacs Sza-

FOTÓK: KISS TAMÁS

bó István fiatal borász, és ezt a gondolatot támasztja alá Jásdi István is: „Egy borász nem tud hitetlenül élni – ez persze nem jelenti azt, hogy ne küzdene a hitével, kísértéseivel, és ne lennének kérdései. Én alapvetően szkeptikus alkatként szeretem a dolgokat rendesen körüljárni. Szeretek sokat kérdezni, sok mindenki véleményét és a tudományos álláspontokat is megismerni. Freund Tamás barátommal [neurobiológus akadémikus, az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet igazgatója – a szerk.] szoktunk erről beszélgetni; katolikus agykutatóként ő arra jutott, hogy a tudomány és a hit két külön pályán mozog

a világban. Ám amikor az ember elmegy az evangelikus templomba, ahol a gyerekkora óta ismert dalokat énekl, egy olyan közösséget érez, ami több mint ő, időben és perspektívában is.”

Beletanulni a borászatba

Jásdi István nem többgenerációs borász család sarja. 1998-ban, ötvenévesen új életet akart kezdeni, ekkor vette meg a csopaki Ranolder-birtokot. Arról, hogyan állt neki a munkának, így mesél: „Akármit akar az ember felépíteni, mindig ugyanúgy kell hozzákezdeni. ▶

Van egy tudásbeli, és van egy habitus része, mondván: felmérem, mihez értek, és mihez nem értek. Amikor indultunk, akkor egy ember volt, aki a szőlővel foglalkozott, mert ő értett csak hozzá. Utána embereket vettem fel, és menet közben alakult ki sok minden.”

Manapság szürkebarát, olaszrizling, csereszegi fűszeres, chardonnay, furmint-olaszrizling házasítás, illetve cabernet franc és kékfrankos-merlot rozé is kikerül a Jásdi Pincéből.

Amikor letelepedtek itt, saját bevétele szerint azt sem tudták, mire jó a terület. Hiszen csopaki bor akkor már húsz éve nem volt a piacon. „Tudtuk, hogy híre volt, de csak annyi szőlő volt itt akkoriban, hogy éppen el tudtunk kezdeni borászkodni” – teszi hozzá. Viszonylag egyszerű dolgok álltak annak a háttérben, hogy jól tudtak indulni. Például az, hogy a környéken nem volt igazán konkurencia, és nagyon egyszerű borokkal akkor még ki lehetett lógni a mezőnyből. „Mindent próbáltunk tisztán megcsinálni. Húsz évvel ezelőtt pedig ez untig elég volt, mert mindenkinek vagy dohos volt a hordója, vagy túlképezte. Akkor sokan a legegyszerűbb dolgokat sem tudták még.”

Ma is sokan kezdenének új életet, ezért sokan kérnek tanácsot az evangélikus borásztól. „Akkor viszonylag könnyű volt nekikezdeni valami újnak – mondja erről –, de annyival ma sem lehet nehezebb. Ha az ember valamibe belekezd, akkor annyi a titok, hogy rendesen, teljes szívvel kell csinálni. Utána kell nézni, akár pék-, akár borász-, akár más szakma, hogyan csinálták régen, és abból tanulni, megtartani a hasznosat, és emellé körülnézni a világban, onnan mit tanulhat az ember. Szerintem ezek nem rendkívüli dolgok.”

Egységben Istennel és a természettel

Borászként az ember sikere, munkája nagyban függ az időjárás, a természet alakulásától, kegyességétől. Így adódik a kérdés, lehet-e hit nélkül ezt a hivatást űzni. Erre a csopaki borász így felel: „Na, ez az, amit ateistaként nem lehet csinálni... Az időjárásról a végső döntés nem a mi kezünkben van. Van, hogy egy eső az utolsó pillanatban mégis megérkezik, de jöhet jégverés is, és ez ráébreszti az embert egyrészt arra, hogy egészen kicsi; másrészt arra: jó az, hogy kicsik vagyunk.

A természet részei vagyunk, és ez más perspektívába tudja helyezni a dolgokat. Mert nem lehet azonnal rendbe hozni, előlről kezdeni, ha elszúrtunk valamit. Ha például az ideai szüretet elrontottuk, vagy lehetett volna valamit jobban csinálni, akkor a következő lehetőségünk jövő szüretkor lesz. És ha nincs olyan évjárat, akkor két év múlva, de meg kell jegyezni a tanulságokat, és akkor kell felhasználni, mikor az időnk megint itt van. Nem lehet felgyorsítani a dolgokat.”

Ma már megannyi technikai vívmánnyal próbál az ember belenyúlni a természetbe, az élet menetébe. És nem titok, hogy a borászok is próbálkoznak. Egy kormányprogram például a jégeső ellen nemrég többtucatnyi, ezüstjodidot párologtató ágyút helyezett el borászatoknál, amelyekkel a legnagyobb jégkárokat el tudják kerülni, de mindenki reméli, hogy nem kell majd őket használni.

„A végső döntés akkor sem a mienk – teszi hozzá Jásdi István. – Vannak dolgok, amiken már nem tudunk változtatni, ilyen például a felmelegedés, amely egyik kormány segítségével sem oldható meg, de felkészüléssel igen. Valószínű, húsz év múlva más klónokkal, más fajtákkal más típusú borokat kell majd készíteni, de a mi boraink is dinamikusan változnak az

évek alatt. Pár évtizede is más típusúak lehettek, mint most. Próbáljuk a legtöbbet kihozni abból, amink van.”

Nem operettpince

A koracél tartályok, majd a tölgyfa hordók között sétálva megtudjuk azt is, hogy miért kell külföldről hozatni a hordó alapanyagát, annak ellenére, hogy világszínvonalú magyar kádárok dolgoznak az országban. „Ebben is meglátszik a magyar történelem alakulása: ha a zempléni tölgyeseket nem vágták volna ki minden ötven évben valamely háború miatt tüzelőnek, akkor lehetnének olyan jó hordóink, mint a franciáknak vagy az osztrákoknak. De egy hordóhoz legalább százhusz éves tölgy kell, nálunk meg nem élhették meg ezt a kort a fák sosem.”

Itt tényleg minden magáért beszél, és a kétkezi munka becsületét bizonyítja. „Nem »operettpincében« járunk, itt minden működik” – mondja a borász, miközben a boltíves falak között éppen a hordók atmoszférát mutatja. Arra a kérdésre pedig, hogy imádkozik-e a jó termésért, a kegyes időjárásért, szükszavúan csak annyit válaszol: „Istennel ennél sokkal szervezesebb kapcsolatunk van.”

■ KÉZDI BEÁTA

Mi maradunk!

Részletek Jásdi István könyvéből

„Ez egy családtörténet. Afféle családi lapozgató.

Egy főúri, királyi család fáját a törzs-től könnyű követni. Le a gyökerekig és fel a lombkoronába. Végig a vastag, élő ágakon és a zsenge hajtásokon.

Egy polgári családfának nincsen törzse. Inkább bokor, mint fa. Valami olyan, mint amit errefelé Csupakon a járókelők elől elrejtendő szőlő végébe ültetnek. Vagy nem is ültetik, csak hagyják nőni. Úgy hívják: sefűsefa.”

✱

„Kik a fontosak? A hősök? Vagy a túlélők? Mi a túlélők utódai vagyunk. A hősök többnyire elhullottak a század háborúiban, forradalomban, megszállásokban. Józan ésszel az ember nem áll ki a töltésre az ellenséges tűzben. Nem vezényel lovasrohamot az ágyúk és géppuskák ellen. Nem marad bekerítve, önként a tűzérzségi figyelőben. Nem dob benzines palackot két méterről a páncélosra. Nem dumál vissza nyilasnak, ávósnak.

Aki utódok nélkül ment el, arra nem nagyon emlékeznek. Vagy nem ennyire egyszerű? Értünk haltak meg? Mi meg értük élünk. Hogy a haláluknak értelme legyen.”

✱

„Aki élt, örökre ott marad a családban, ha másképp nem is, egy jellegzetes arcvonásban, jellemző hanghordozásában, minden megélt eseményben. Ha másképp nem, hiányként.

Ugyanolyan fontos a helytállás a háborúban, munkahelyen, mint a jó sütemény receptje.

Vagyis a sütemény mégis fontosabb. A sütemény és a bor.”

✱

„Pár nappal később értesítette a családot a Köztársasági Elnöki Hivatal, hogy a kivégzettet különös kegyelemként eltemethetjük a köztemetőben egy névtelen sírban. Felhívták a figyelmet, hogy a temetésen csak a szűk család vehet részt. A jeltelen sírt nagyapám és húga rendszeresen látogatták a következő években. Ahányszor megjelentek virágaikkal, síri árnyakként feltűntek körülöttük az őket figyelő titkosrendőrök. A sírra később vésettek egy kis márványtáblát Guszti utolsó szavaival. Ilike pipacsot tépett a sírról,

FOTÓ: KISS TAMÁS

és a Bibliájában tartotta egy fehér lapba hajtva, a kézzel írt ceruzás felirattal: »Ez a virág Guszti sírjáról van.« Később a »Guszti«-at átvételből kiradírozta.”

✱

„Beszervezésemre csakugyan nem tetek kísérletet. Akaratlanul és tudatlanul, beszerzetlenül, kartoték nélkül lettem névtelen szem a láncban.

»Hol zsarnokság van, ott zsarnokság van...«

Illyés versét csak a zsarnokság elmúlásával értettem meg. Azt is, hogy az ugyanannyira önvád, mint amennyire vád.

»...mindenki szem a láncban...«

Két diktatúrát megélt generáció legvilágosabb és legpontosabb gondolatai. Őszinték és fájdalmasak. A diktatúrát nem mi magunk csináltuk, de rajtunk keresztül is működötték.”

(Jásdi István: *Mi maradunk!* Jaffa Kiadó, Budapest, 2018. Ára 3490 forint.)

Udvar bóklászóknak, keresőknek

Bárdossy Tamás a Művészetek Völgye evangélikus szigetéről

Harsányságban nem versenyez a többi programmal, de a betérők szinte észrevétlenül töltődnek élményekkel, tapasztalatokkal, gondolatokkal, mindeközben közelebb kerülhetnek az élet értelméhez is – mondja Bárdossy Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Gyülekezeti és Missziói Osztályának munkatársa a Művészetek Völgyében, Taliándörögdön idén is kaput nyitó Tarisznya evangélikus udvarról. A fiatalok megszólításáról, a beszélgető egyházzól és a Kérdezd a papot! programról is szót váltottunk az udvar kínálatáért felelős koordinátorral.

– Tavalyhoz hasonlóan egyházunk idén is jelen lesz a Művészetek Völgyében. Miért fontos, hogy egy világi fesztiválon elérhetőek legyünk?

– Talán már közhely, mégis ez a valóság: az egyház élete megváltozott. Imáron kevés, ha csak a „született evangélikusokat” próbáljuk elérni, megtartani. Amellett, hogy ez is egyre nehezebben működik, a feladatunk és a küldetésünk is jóval több ennél. A gyülekezeti és missziói osztály az indulásától kezdve törekedett arra, hogy az evangélikus gyülekezetek támogatása és segítése mellett egyházunkhoz nem kötődő, de érdeklődő emberekhez is elérjen az üzenetünk. A Művészetek Völgye olyan fesztivál, ahol szép számmal találkozhatunk velük. Ott a helyünk a közelükben – ezt érezzük. S állnak már előttünk jó példák is, hiszen egyházi szervezetek számos fesztiválon több mint egy évtizede jelen vannak.

– Hogyan fogadták tavaly a résztvevők az evangélikus egyház jelenlétét?

– Kedvező volt a fogadtatásunk. A fesztivál szervezői is nyitottak voltak felénk, és a résztvevők, a „völgylakók” is felfedezték a Tarisznya evangélikus udvart. Naponta több száz látogatónk volt. Többen rendszeresen visszatértek, nálunk töltve olykor az egész délelőttöt is. Öröm volt látni, ahogy érdeklődve ismerkednek egyházunk sokszínűségével. Az udvar kínálatának összeállításában osztályunk mellett közreműködött az országos iroda több más részlege is: a pályázati és

fejlesztési osztály interaktív játékokat kínált, és a reformációi emléket mutatva be. Itt a reformáció korának öltözékeit is fel lehetett próbálni. Az Evangélikus Pedagógiai Intézet számos, fiataloknak és idősebbeknek szóló készségfejlesztő játékkal színesítette udvarunkat, sőt a Polgár Judit sakknagymester által létrehozott *Sakkpalota* programot is megismerhették a szülők és a gyermekek. Az ökumenikus és külügyi osztály pedig reformációi szabadulószerobát állított fel. Ez a sokféle program számunkra, közre-

var jellegét, hangulatát a sokféleség jellemezte, s reméljük, jellemzi idén is. Ahogy a beharangozónkban írjuk: „A reformátor Luther koldus diákként kezdte, és a »koldusok vagyunk, ez az igazság« megállapítással fejezte be életét. És valóban: világnézettől, meggyőződéstől függetlenül semmit sem hozunk, és semmit sem viszünk magunkkal ebből a világból. Ezért is van felbecsülhetetlen értéke minden találkozásnak, játéknak, beszélgetésnek, a dalnak és a zenének. A taliándörögdői evangélikus templom udvarán a Tarisznyába igyekeztünk összegyűjteni sok-sok mindent, ami haverokkal lófrálók, családdal bóklászók, kéz a kézben járók vagy éppen egyedül mászkálók számára talán még sokáig elegendő útravaló lehet.” Idén a tavalyihoz hasonló, kiemelt témát nem határoztunk meg – talán az *Élet* lehetne olyan cím, ami összekapcsolja a programkínálatot.

”Itt ellazulhatnak, felüdülhetnek, találkozhatnak másokkal, de magukkal is. Pihenhetnek, játszhatnak, kipróbálhatják ügyességüket a reformációi szabadulószerobában, részt vehetnek láthatatlan színházi előadáson, alkothatnak kézművesekkel, ismerkedhetnek az élménypedagógiával.

működők számára is kiteljesedést adó élményt nyújtott.

– Tavaly a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója volt a meghatározó üzenete a Tarisznya udvarnak. Idén mi lesz a központi téma?

– Igen, tavaly a reformációra visszatérítés, a reformáció jelentőségének, üzenetének mába emelése olyan téma volt, amit meg kellett ragadnunk az évforduló kapcsán. Ugyanakkor az evangélikus ud-

– Miért fontos nyitni a fiatalok felé?

– Korunkban annyi inger, hatás éri a fiatalokat, amennyi korábban elképzelhetetlen volt. Be kell látnunk, hogy az egyház és az evangélium csak egy ezek közül a hatások közül. Meg kell jelennünk, erősítenünk kell a „jelünket” olyan miliőben is, ami a fiatalok természetes életviteléhez tartozik, bemutatva, hogy az Istenbe vetett hit nem valami életidegen, a valódi léttől elrugaszkodott, külön világ.

FOTÓ: MISS TAMÁS

Másrészt ez a rengeteg impulzus sokszor hatalmas bizonytalanságot okoz az önmagukat és a transzcendenst kereső fiatalokban. A megerősítésért, a válaszokért pedig már nem jönnek magától értetődően az egyházhoz. Így nekünk kell ott lennünk, ahol éppen keresgélnek. És hát a Völgyben bizony sokan keresgélnek...

- Egy nagy méretű labirintust is felállítanak a templomudvarban. Hogyan fog ez kinézni, és mi lesz a tartalma?

- Ez a labirintus adja megjelenésünk fő motívumát. Egy körülbelül tízszer ötméteres alapterületű útvesztőt készítünk, ami két méter magas falaival igyekszik majd megjeleníteni az előbb említett útkeresést. Ide belépve az ember maga marad, a külvilág kizáródik, s egyedül kell végigjárnia az útját. Az életútját – merthogy ez lesz a labirintus témája. Az úton interaktív állomások hívják majd élete eseményeinek átgondolására, reményeink szerint segítséget adva annak tudatosításához, hogy kinek-kinek mi is fontos igazán. Az útvesztőből kijutva pedig lehetőséget kínálunk arra, hogy mindezt egy segítő beszélgetésben mélyíthesse el a látogató.

- Tavaly szinte minden érdeklődőnél nagy sikert aratott a *Kérdezd a papot!* elnevezésű program.

- Valóban, ez a kérdezési lehetőség nagyon népszerű volt. A látogatók tele voltak kérdéssel. S a kérdés itt „következmény nélküli” lehetett, abban az értelemben, hogy olyan egyházi embernek teheték fel a feszítő, szégyellt, esetleg kínosnak tartott kérdéseiket, akivel nagy eséllyel nem találkoznak a jövőben. Sokaknak jelentett ez felszabadító lehetőséget.

- Milyen kérdések kerültek elő? Minden kérdést meg tudtak válaszolni?

- Nagyon szerteágazó kérdések merültek fel. Voltak provokáló, szándékosan kiélezettek is. A „mi végre vagyok a világban?” vagy „mi az élet értelme, célja?” kérdések gyakran előkerültek például a mennyország milyenségéről szóló beszélgetésekben. De amikor elindult a valódi párbeszéd, onnantól sokan tettek fel a személyes életük problémáira vonatkozó kérdéseket is. Természetesen a magunk részéről igyekeztünk erősíteni, hogy semmilyen kérdés ne legyen következmény nélküli, így a továbbvitelhez mindig aján-

lunk folytatási lehetőséget: akár egy lelkészt, akár egy közösséget, esetleg könyvet vagy más tájékoztató pontot.

- Ha fesztivállátogató lenne, miért keresné fel a Tarisznya evangélikus udvart?

- Elsősorban a hangulatáért és a feltöltődésért. A fesztiválkörnyezetben az udvarunk kínálata talán nem versenyez „ütősségben”, harsányságban a többi programmal, mégis olyan hely, ahová hosszú időre betérnek a látogatók, némelyek többször is. Itt ellazulhatnak, felüldülhetnek, találkozhatnak másokkal, de magukkal is. Pihenhetnek, játszhatnak, kipróbálhatják ügyességüket a reformáció szabadulószobájában, részt vehetnek láthatatlan színházi előadásokon, alkothatnak kézművesekkel, ismerkedhetnek az élménypedagógiával. Ezalatt a betérők szinte észrevétlenül töltődnek élményekkel, tapasztalatokkal, gondolatokkal, ezt számos visszajelzés örömtelen megerősítette. Mindeközben közelebb kerülhetnek az élet értelméhez is. Ezért már érdemes felkeresni a Tarisznyát, nem?

■ GALAMBOS ÁDÁM

Igazi Jézus?

Életem nagy égései között tartom számon azt a napot, amikor megtaláltam az ideális Jézust. A szüleimmel nyaraltunk egy észak-magyarországi városkában, amikor megpillantottam a múzeum hatalmas üvegfelületein tükröződni az arcát. Magas volt, szőke, a haja a vállát verdeste, arca csupa titokzatosság, patyolatfehér, bő inge csak úgy ragyogott. Messziről kitűnt a tömegből, és ez nem csak nekem szűrt szemet. Akkor még nem tudatosult bennem, csak később fedeztem fel, hogy milyen sokan bámulták csodálva, ő pedig mennyire élvezte ezt.

Emlékszem, ahogy tátva maradt a szám, és egyetlen pillanat alatt eldöntöttem, hogy megörökítem ezt a találkozást. Kikaptam apukám kezéből a fényképezőgépet, és otthagytam az egész családot. Rohantam az idegen férfi után, aki méltóságteljesen lépkedett végig a csigalépcsőkön, és mindig úgy mozdult, hogy a „közönsége” kényelmesen követni tudja. Engem viszont nem érdekelt a többi ember körülöttünk. Vele akartam szemtől szemben állni, őt akartam közelről látni. Valahogy azt hittem, találkozik majd a tekintetünk, és ha rám mosolyog, az fontos lesz: egész további életemet meghatározó. Sokat vártam ettől a pillanattól: azt, hogy majd meggyőz, valóban az igazi Jézussal találkoztam, és ez megerősíti a hitemet.

Nem így lett. Rohantam utána, le a csigalépcsőn, az egyik kezemben a család fényképezőgépe, a másikkal a korlátba próbáltam kapaszkodni, de hiába, a síkosra kopott keskeny forduló-

lókhöz nem voltam hozzászokva. Egy kanyarban elvesztettem az egyensúlyomat, és úgy siklottam le, hogy többen még fel is sikítottak az ijedségtől. Az én ideálom azonban meg se rezzen. Néhány férfi és nő lehajolt hozzám, hogy felsegítsen, ő, a várva várt azonban elegáns sétája végén egyszerűen átlépett fölöttem. Nem nézett vissza, nem gyógyította meg sajnó, összetört tagjaimat, nem mosolyodott el szelíden. Saját imázsa olyannyira elfoglalta, hogy valószínűleg észre sem vette az ütődött kis tinilányt, aki olyan nagy rajongással futott utána.

Az eset után sokáig bámultam magam elé. Komolyan vágytam arra a képre a Jézus-arcú férfiről, de miután átlépett, mindig csak az jutott eszembe, hogy van valaki, aki szép, lenyűgöző, és nem vagyok neki fontos egy csöppet sem. Ez borzasztó volt. Taszító és hideg. És az ember nem kötődhet olyanhoz, aki egyáltalán nem figyel rá. Örülök, hogy nem sikerült lefényképeznem azt a férfit: nem volt olyan, mint az igazi Jézus.

Aztán persze jöttek az élmények. Lloyd Webber: *Jézus Krisztus szupersztár* – angolul filmen és magyarul színházban. Az amerikai szőke sztárszínész vonásai kemények voltak és nagy magányról árulkodók. Mária Magdolna helyében én is megszántam volna, és valószínűleg a nyomába eredek gondját viselni. A Sasvári Sándor által alakított Jézus olyannyira szenvedélyes volt, hogy már nem számított az arc, csak a hang és a színészi játék, az magával ragadott. A vívódó istenembert igazán visszaadta.

A *Jézus élete Lukács evangéliuma alapján* című film a rengeteg fogó Jézussal nagyon fontos lett számomra, de a főszereplő tökéletes, hátrafésült haja meglehetősen idegennek tűnt a többi ember között. A *Máté evangéliumában* annál inkább szívembe zártam a mély érzésű, ám kissé csalé fülű, kacagni és zokogni is képes főszereplőt.

A *passiót* nem bírtam megnézni. Az emberi szenvedés látványa elborzaszt és letaglóz. A film végén a feltámadó Jézus jelenetét (körülbelül négy-öt percet) viszont megnéztem, és örömmel töltött el a Jézust alakító színész nagy uborkaorra, szögletes arca.

Személyes kedvencem a *Feltámadt! (Risen)* című – szintén elképesztően naturalista – filmben szereplő Názáreti, aki annyira beleolvad a környezetébe, hogy csak a cselekedetei miatt sikerül rájönnünk, melyik is ő a sok hasonló férfi közül. (Bár gyengébb idegzetűeknek ezt az alkotást sem tudom jó szívvel ajánlani, maximum az utolsó huszonöt-harminc percet, amikor már csak halak halnak meg a közös étkezéshez.) Természetesen sokkal több ilyen témájú film és feldolgozás létezik még, itt csak a teljesség igénye nélkül említettem meg azokat, amelyek az én szemléletemet formálták.

Számtalan oltárképen és festményen, ilyen-olyan képsíkon láttam azóta, hogyan jelenítik meg Jézust az emberek. Érdekes információ számomra, hogy a lányos mosolyú, ártatlan, szőke Krisztusoktól idegenkedtek fogyatékkal élő ismerőseim és barátaim, míg a híres festőklány, Akiane Kramarik képein szereplő – viszonylag hétköznapi arcú – Jézust megnyugtatónak és megbízhatóknak találták. Széles mosollyal konstatáltam az ázsiai, metszett szemű, az afrikai, sötét bőrű és kissé nyomott orrú, valamint a svéd, „Photoshop-kék” szemű megváltókat. A kedvenceim a cigány naiv festők kedvesen huncut és csavargóarcú Messiásai.

Nemrég a torinói lepel alapján rekonstruált modellt is láttam. Jézus magas, atlétaalkatú, fenséges és persze egészen más, mint egy korabeli hétköznapi palesztinai férfi lehetett. Ennek az ellenpontjaként megnéztem a határozottan pogány fejű és csúf – vagy csak számomra idegen? –, egykori átlagos sémita férfi koponyája alapján elkészített számítógépes modell arcát.

Őszintén szólva mindkettő hidegen hagyott. Nem volt „aha”-élményem. Mindkét modell távol állt a számomra elképzelhetőtől. Abban majdnem biztos vagyok, hogy Jézus meglehetősen hétköznapi volt, nagyon is egy közülünk. Elvegyült az emberek között, és ha hiszünk Ézsaiásnak, „nem volt neki szép alakja, ami-ben gyönyörködhattünk volna, sem olyan külseje, amiért kedvelhettük volna”. (Ézs 53,2) Más és más az alakja az ázsiai, az afrikai, az északi és a déli keresztény testvérek számára – kinek-kinek hogyan közeli az Úr.

De nem is fontos az arccsontja és az álla által bezárt szög, a hajszín és a magasság sem. Inkább a kisugárzás, amely vitathatatlanul magával ragadta és máig magával ragadja az Isten után szomjazó emberek szívét.

Ezért is nem akarom már többé elképzelni Jézust, inkább azt szeretném jobban érteni és – ha lehet – érezni minél többször, hogy milyen volt igazából. Mi volt fontos neki, miért tett vagy nem tett dolgokat. Milyen volt a szíve. És persze: mit tenne, hogyan szeretne – a tőle megszokott legeslegjobban – egy-egy helyzetben ott, ahol az én életem zajlik. Hogyan látna engem és másokat. Azt hiszem, ez Jézus igazi arca.

■ FÜLLER TÍMEA

HYATT MOORE JÉZUS-ALAKJA

Jegyzetlapok

Átisteníteni a világot. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Missziói Bizottságának tagjai Miskolcra utaztak, hogy az evangélikus lelkészi hivatalban találkozzanak a helyi felekezetek lelkészeivel, előkészítendő az októberi missziói napot. Református, ortodox, görögkatolikus, metodista, baptista, pünkösdi és evangélikus lelkészek kilenc gyülekezetben hirdetik majd az evangéliumot a reformáció havának 14. napján. Mindenki egy másik felekezet templomában, imaházában.

Szentirmai Róbert ortodox pap is velünk tartott. Tagja a missziói bizottságnak. Beloianiszban és más településeken végzi missziói munkáját mély hittel, elkötelezettséggel, kreativitással. Sokat tanultam tőle. „A Szentleket nem lehet elnyerni pályázat útján” – mondta, amikor szóba kerültek az egyházi programpályázatok. Ortodox hívók állandó imája: „Uram, Jézus Krisztus, élő Isten Fia, könyörülj rajtam, bűnösön!” Az ortodoxok szerint az életünk értelme és célja: átisteníteni a világot.

Miskolcon megtekintettük a helyi ortodox templomot és múzeumot. Az utcán Szentirmai Róbertet megállította egy fiú, hogy áldást kérjen tőle.

Jézus a halott mellett. Egy afrikai törzs úgy bünteti a súlyos vétkeket elkövetőt, hogy nem szólnak hozzá, kiközösítik. Az illető lefekszik kunyhójában a földre, és néhány nap múlva meghal. Ez jutott eszembe, amikor a *Mária Magdolna* című angol filmben (rendező: Garth Davis; bemutatták 2018-ban) Jézus odafekszik a halott Lázár mellé. Középről nézi Lázárt, aki ezután életre kel. Az evangéliumi leírással nem egyezik a dramaturgia, mégis kifejezi a megváltás lényegét.

Nyomozók esküvője. Nem egy különleges esküvő résztvevője voltam már. Legutóbb két gyilkossági nyomozó frigyének örülhettünk a kispesti templomban. Egyiküknek sem az első házasságkötése volt. Mindketten hozták a már ifjúvá serdült gyermekeiket. Ők voltak a „nász nép”, én az egyik tanú és a fotós. Életük, mint másoké, nehéz fejezetekből is áll. Sok mindent átélve, megharcolva, megtérés, megújulás után kérték az áldást életükre.

Zaklatott korunkban nem kerülhetjük el a próbákat, traumákat. Az egyház a gyógyulás, a remény, a jövő és az üdvösség helye.

Álom a vályúnál. A baracscai büntetés-végrehajtási intézetben tartottunk cigány imánapot. Százötvenen voltunk együtt egy kultúrteremben cigányok, magyarok, elítéltek, örök, lelkészek; hívők és hinni nem tudók. A pannonhalmi szerzetesek egyike arról beszélt, hogy környezetünket ne a saját, hanem az Úr Jézus sebein keresztül lássuk, nézzük. Egyik volt fogvatartott is tanúságot tett. Néhány hónapja még ő is börtönlakó volt. Iszonyú mélységeket megjárt, komoly bűnökbe keveredett. Ma a pannonhalmi szerzetesekkel él, megszabadult a drogfüggőségtől, kitisztult az élete.

A cigány származású református lelkipásztorra nagyon figyeltek. Néhány dolgot cigány nyelven beszélt meg a különleges gyülekezettel. Az alkalmi ének- és zenekar nagyszerűen teljesített. Volt itt gitár, szintetizátor, kanna... Régi cigány dallamokra születnek új, keresztyén énekszövegek. Az egyik a tékozló fiú történetéről:

*Azt álmodtam a vályúnál, Atyám,
Álmaimban otthon voltam, Atyám!
Hol ellened fellázdattam, s mondtam neked:
Add ki az örökségem!*

[...]

*Ám te várva vártál reám, Atyám!
Már messzire elém jöttél, Atyám!
Már messzire elém jöttél, s megcsókoltál!
Fiadként visszafogadtál!*

De jó, hogy nem lett püspök! Köztudomású, hogy a Déli Evangélikus Egyházkerületben püspökválasztás volt tavasszal. A négy jelölt közé keveredtem. Mint korábban írtam is erről, nem éreztem ellenállhatatlan hívást erre a felelősségteljes szolgálatra. Belső békém ez ügyben megmaradt a választási folyamat előtt, alatt és utána.

Egyik gyülekezetünkben jó atmoszférájú evangelizációs esteken hirdettem az igét. Az alkalom végén, az elköszönések-nél egy néni odajött hozzám, és határozott hangon így szólt: „De jó, hogy nem lett püspök, így nem végezhetné ezt a munkát!”

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A SZERZŐ FELVÉTELEI

FOTÓ: KERTÉSZ JANKA

Gyermeklélekkel, gyerekszájjal

Kertész Eszter a felnőtteknek tükröt tartó kötetéről

Keresztfiacskám nyelvújításnak beillő édes, humoros elszólásai jutottak eszembe, ahogy Kertész Eszternek a gyerekek spontán megnyilvánulásából remekül összeállított kis kötetét olvastam. Jót lehet derülni Az Isten palota – Hittanos gyerekszájtörténetek című könyv olvastán is: van benne félreértés, félrehallás – „a páska egy bogár, erről van elnevezve a páskajárás” –, gyermeki lelemény, a kisemberekre jellemző ösztönös bölcsesség, eredeti humor, itt-ott összegubancolódott szálak és nem csak a kicsikre jellemző bibliai belezavarodások. De persze mindezeknél többről van szó. A Luther Kiadó gondozásában nemrég megjelent kötet szerkesztőjével beszélgettünk.

– **Hogyan állt össze a könyv anyaga, s kik a tulajdonképpeni szerzői?**

– Örömmel figyeltem tavaly a reformáció indulására emlékező, emelkedett, ünnepi eseménysort, a megmozdulásokat, de úgy éreztem, szükség lenne mindezek mellé odatenni valami életszagút, valami gyermekit. Ez volt a vágyam ezzel a kötetrel. Az ötlet valószínűleg valamelyik hittanórán született egy aranykő-

pés nyomán. Társakat kerestem hozzá a hitoktatók levelezőlistáján, s elkezdtek érkezni a történetek evangélikus gyülekezeteinkből. A kötet szerzői nemcsak a gyerekek, hanem mindazok a hitoktatók és lelkesek, akik jól tudnak kérdezni és meghallgatni. Ezt a két dolgot nagyon fontosnak tartom.

– **Hittanárszokás gyerekektől aranykőpeket gyűjteni?**

– Én mindig fel szoktam írni őket, sok évre visszamenőleg megvannak, de például a kecskeméti gyülekezetben is rendszeresen gyűjtik a történeteket – onnan egy egész kollektiót kaptam. S van, aki most, a felhívás hatására kezdte el gyűjteni.

– **Kinek szól ez a könyv? Gyerekeknek? Szülőknek? A szakmabelieknek?**

– Elsősorban a felnőtteket szeretném vele megszólítani. Egy kicsit ébresztgetni a figyelmet, amivel a gyerekek mellett jelen kellene lennünk. De biztos vagyok benne, hogy a gyerekek is élvezni fogják. Szülők, hitoktatók, de talán még az egyházon kívüliek is találnak benne megszólító mondatokat.

– **Milyen lenyomata ez a gyűjtemény a mai gyerekek gondolkodásának, a felnőttekről alkotott képüknek s a világnak, amelyben élnek? S mennyiben időtlen, általános?**

– Az emberi lélek nem változik. Az ószövetségi történeteket olvasva azt látjuk: a hitnek ugyanazokat a hullámvölgyeit és -hegyeit járjuk. Ugyanazok az érzések és indulatok munkálnak bennünk, mint az ókori emberben. A gyermeklélek sem változik az évszázadok során, csak kismértékben. Másrészt az is igaz, hogy a gyermek erősen tükrözi a világot. Utánozza a felnőttet. Minden, ami történik vele, lenyomatot hagy benne. Ő az első, aki a világ bajainak tüneteit megmutatja. Az a nagy kérdés, hogy hagyjuk-e őket gyermeknek lenni. Korunk nagyon nehézre teszi, hogy lehetőségük legyen a dolgokban elmélyedni, a világot felfedezni...

– **A bájosabb részei a könyvnek azok, amelyekből kiderül, hogy a gyerek nem ért egy kifejezést, egy bibliai történetet, vagy félreérti, de töri a fejét, és kispukulálja, megmagyarázza. Vagy ha nem megy, akkor odaáll a hittanár elé, és kérdez. Vajon mi, felnőttek, akik szintén oly sok mindent nem értünk a Szentírásból, a dogmáinkból, egyebekből, merünk-e még kérdezni?**

– Nagyon fontos, hogy merjünk kérdezni! A hit élő dolog. Ha nincsenek kérdéseink, akkor hogyan változik, nő, hogyan virágzik ki? Hiszen a kérdések mentén tudnak ezek a változások megtörténni. Kérdések nélkül élettelennek válik az ember hite, és ha figyelünk a világban, akkor eleve rengeteg kérdést kapunk. A világ változásai is jócskán hoznak eléink kérdéseket. ►

Ezekre nem biztos, hogy jó a néhány száz évvel ezelőtti válasz. A dogmák pedig a hit mellett inkább támasztékot, karót jelentenek. Van erről egy haikum, az a címe, hogy *Dogma*. „Facsemetémnek szüksége van karóra. Átmenetileg.” Hit-tanárként alapnak tekintem, hogy a gyerekek kérdezhessenek az órán. Bármiről. Hogy olyan légkör alakuljon ki körülöttük, amelyben nem kell szorongani, félni, amelyben kíváncsi rájuk a felnőtt, hiszen a felnőtt itt már az Isten kíváncsiságát és szeretetét közvetíti feléjük. Előfordulhat, hogy valamire nem tudok válaszolni. Akkor megmondom, hogy „ennek utána kell nézmem”. Ez is része a történetnek: az őszinteség.

– **Melyek a kedvenc részei a könyvből?**

– Például egy másodikos kislánynak a kérdése. A hitoktató Bibliát vitt be az órára. Alex megszólalt: „Te hol tartasz?” A másik pedig egy saját történetem: kilencedikes kislány válasza arra a kérdésre, hogy mi jut eszébe a kereszt formájáról. Azt felelte: „Aki kitarja a karját, annak kereszt alakja lesz.”

– **A kérdés adja magát: mit tanulhatunk a gyerekektől?**

– Az egyik a kérdező bátorság: a gyerekek ki merik mondani még, ami bennük van – ha nem rontjuk el őket. A másik az élő nyelv használata. Ne valami megme-

revedett, egyházas „papi beszédet” erőltessünk rájuk, hanem hagyjuk a saját kifejezőmódjukat virágozni. A harmadik az őszinteség és a jelenlét.

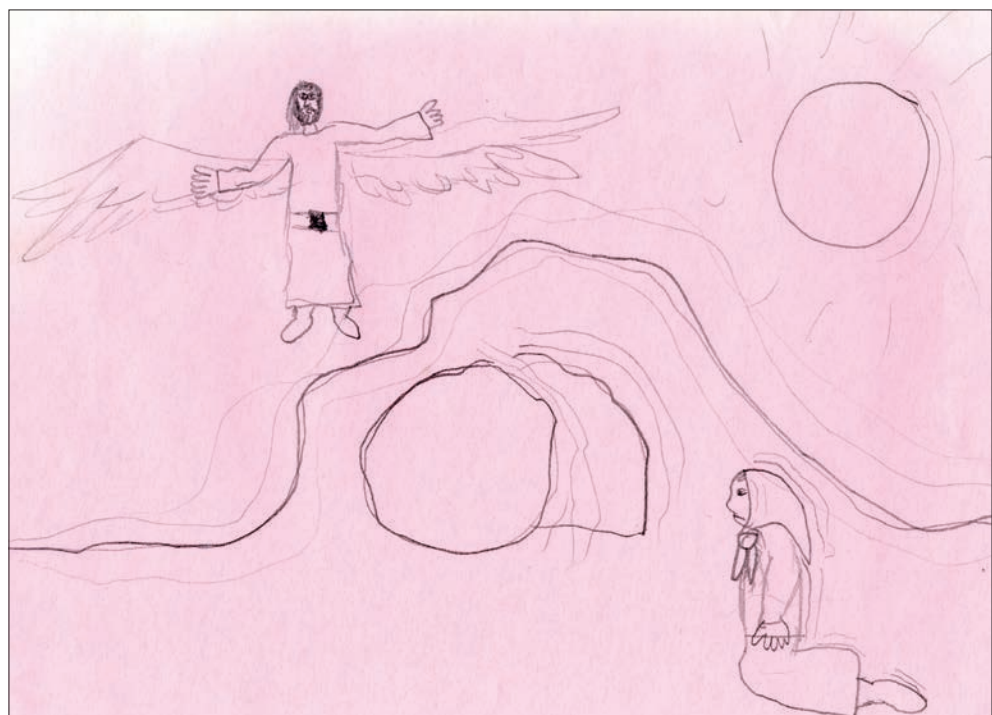
– A kötet „apropóján”, de kicsit továbblépve, érdekelne a véleménye mint tapasztalt hittanárnak: mi a hitoktatás igazi célja?

– Elsőrendűen az evangélium továbbadása, az Isten szeretetének von-

zásába kerülés a gyerekekkel együtt. Fontosnak tartom, hogy nem az egyháznak akarunk megnyerni lelkeket, hanem Jézushoz szeretnénk őket terelgetni. Az nagy ajándék, ha mindez az egyházon belül tud történni. Úgy gondolom, nem a tudáson van a hangsúly, hanem a találkozáson, az érintettségen. S azon, hogy a hitoktató tudja: ez a találkozás megtörténhet általa – tehát Isten szeretete medrének kell lennünk.

– **Szabad-e, kell-e a tanárnak, hitoktatónak bizonyosságot tennie a személyes hitéről?**

– A kulcsszó számomra itt a hitelesség. Nem prédikálunk a gyerekeknek, hanem az egész viselkedésünkkel és a lényünkkel viszünk köztük valamit. Itt nagyon fontos a gyerekek kora. Más-képp lehetünk az isteni szeretet csatornája a legkisebbeknek, mint például a kamaszoknak. A lényeg, hogy ne prédikáljak az Isten irgalmáról, hanem én magam legyek velük irgalmas, elfogadó, legyek nagyon kíváncsi rájuk, hogy mindig meghallgassam őket. Ezzel a figyelemmel az imádságra vezetem rá őket: rajtunk keresztül érzik meg, hogy amit mondanak, az fontos. Nagyon nagy feladatunk van: a mennyei Atyát kell képviselnünk közöttük. Ha kérdeznak, akkor kimondom a saját hitem szavait. De ez soha ne legyen prédikáció, az órák légköre legyen olyan szeretetteljes és szorongásmentes, hogy mindez természetesen történhessen meg. A nagyobb gyerekek pedig már

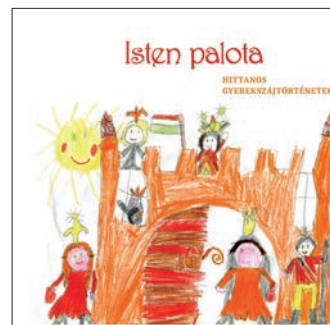

egyre bátrabban, mélyebben kérdeznek: akkor ott nagyon fontos, hogy személyes választ adjunk, a saját hitünkön átszűrve. Igyekszem tiszteletben tartani a gyermekek hitét, gondolatait akkor is, ha távol vannak az egyház tanításától, hiszen igencsak különböző háttérből érkeznek a hittanórákra. Mindenféle bizonyágtételnek és hitoktatásnak óriási tapintattal, szelíden kell történnie.

– Ezek olyan egyszerű, „ősi”, emberi eszközök: figyelni, játszani, meghallgatni, megválaszolni... De vannak új, modern hitoktatási módszerek is, és ma már, ugye, mindenre létezik egy „app”, minden „okos” és digitális.

– Több mint húsz éve vagyok hitoktató. Ma is azt gondolom: a hit hallásból van, ezért az első eszközünk a szó kell hogy legyen. Húsz éve egy bibliai történettel még le tudtam bilincselni a gyerekeket. Ma nagyon könnyen azt mondják: „Ez unalmas!” Ez jelzi: rossz irányba halad a világ a gyerekek körül. A rengeteg képernyőhasználat miatt elveszítik a szóra való nyitottságnak, a történet hatására megszülető képek alkotásának, a „belső mozinak” a képességét. Egyszerűen több a figyelemzavaros, tanulási nehézséggel küzdő gyerek. Közben pedig a világ elvárja, hogy használjunk digitális eszközöket. Riadtan olvasom: már az óvodában is ez az elvárás! Biztos vagyok benne, hogy

ez árt a gyerekeknek. Jó szívvel ajánlom elolvasásra szülőknél és pedagógusoknak Nicholas Kardaras professzornak *A képernyő rabjai – Avagy hogyan rabolja el gyermekeinket a képernyő, és hogyan törhetjük meg a varázslatot* című könyvét [Jaffa Kiadó, Budapest, 2017 – A szerk.]. Az amerikai szerző a szenvedélybetegségek szakértője, és hihetetlen hozzáéréssel elemzi, milyen függőséget okoz a gyermekeknek a képernyő. Nyilvánvaló:

Isten palota. Hittanos gyerekcsaj-történetek. Szerk. Kertész Eszter. Luther Kiadó, Budapest, 2018. Ára 1490 forint.

a világ nem állítható meg, a digitalizáció része az életünknek, csak nagyon nem mindegy, hogy öt-hat évesen vagy tizenhárom-tizennégy évesen kezd el ezzel barátkozni egy gyerek. Ebben az értelemben is meg kellene tartanunk a gyermekeinket egy paradicsomi állapotban.

– **A személyes hitét hogyan formálja a gyermekek között végzett szolgálat?**

– A gyerekek tükröt tartanak. Azonnal jelzik, ha „hamis” vagyok, vagy ha nem találom meg a hozzájuk vezető utat. Nem figyelnek, nem értik, nem érdekli őket. Leginkább folyamatos megújulásra készítetik az embert, ez persze nem mindig sikerül. De azt váltják ki belőlem, hogy újra és újra átvizsgáljam magamat, a felkészültségemet, a hitemet.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

RAJZOK AZ ISTEN PALOTA CÍMŰ KÖNYVBŐL

Szigetre száműzött barátok

Fikciós fabula a moziban

Az amerikai Wes Anderson az egyik legegységesebb stílusú kortárs filmrendező. Alkotásai mindig biztos számíthatnak a kritikusok és a filmbarátok figyelmére. Igaz ez a nemrégiben bemutatott, *Kutyák szigete* című animációs kalandfilmjére is.

Anderson filmje felvonultatja a rendező alkotásaira jellemző sajátos vizualitást és humort. Ugyanakkor jó adag társadalomkritika is felfedezhető benne: olyan dísztopikus jövőt mutat be, amelyben az emberek a kutyák ellen fordulnak.

A történet szerint Japánnak a közeljövőben egy nem mindennapi válsággal kell szembenéznie. A kutyák populációja kezelhetetlen méretűre nőtt a szigetországban, a helyzetet pedig tovább súlyosbítja, hogy a négylábúak között egy fertőző betegség üti fel a fejét, amely akár az emberre is veszélyes lehet. Megaszaki polgármestere, Kobajasi rendkívüli határozatot hoz: az összes kutyát – házi kedvenceket és kóbor példányokat egyaránt – karanténba kell helyezni a város határán kívül eső szemétszigeten. Azonban a polgármester fogadott fia, a tizenkét éves Atari ezt nem hajlandó elfogadni, mivel

az ő szeretett testőr-kutyáját is az elsők között deportálják. Ezért egy elkötött repülőgéppel a szigetre megy, hogy megtalálja az állatot. Kutatásában segítségére lesz egy falkányi kóbor eb, akik abban reménykednek, hogy ha a fiú sikerrel jár, ők is visszatérhetnek a városba a gazdáikhoz.

Az első benyomás alapján a *Kutyák szigete* akár hagyományos kalandfilm is lehetne, de a mű a felszín alatt értékes gondolatokat hordoz, és a mondanivalója talán nem is lehetne aktuálisabb. Köztudott, hogy ma a médiának óriási felelőssége van az emberek tájékoztatásában. Nagyon hasznos lehet, ugyanakkor rossz kezekben veszélyes fegyverré is válhat. Álhírekkel vagy éppen a tények elhallgatásával a „szócső” birtokosai könnyedén megtéveszthetik a széles tömegeket, amit aztán a saját hasznukra fordíthatnak.

A polgármester épp ezt teszi: gyűlöli a kutyákat, ezért ellenük hangolja a

Kutyák szigete. Színes amerikai animációs film, 101 perc, 2018. Akik a hangjukat kölcsönözték a szereplőknek: Edward Norton, Bill Murray, Jeff Goldblum, Liev Schreiber, Scarlett Johansson, Tilda Swinton, Bob Balaban, Bryan Cranston, Yoko Ono és mások. Rendezte: Wes Anderson.

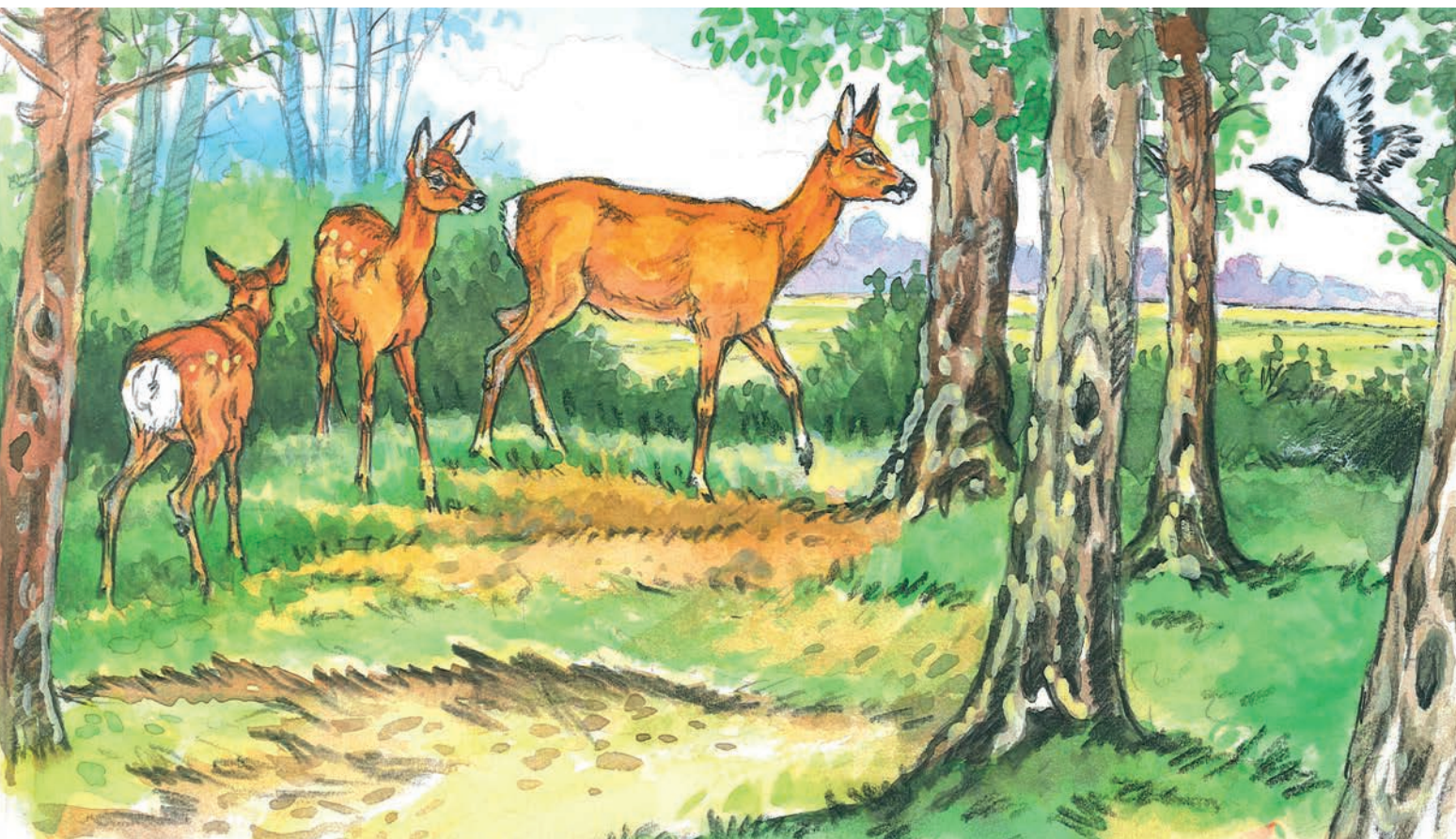
nagyváros lakóit, és az állatokat rettenetes körülmények közé száműzi, ahol a biztos pusztulás vár rájuk. Közben pedig elhallgatja, hogy a tudósok már dolgoznak a kutyanátha ellenszerén. Ezzel szörnyű bünt követ el, hiszen az embereket a leghűségesebb társaik ellen fordítja. Szerencsére Atari és a hozzá hasonlóan érző szövetségesei képesek harcolni négy-lábú kedvenceikért, mivel tudják, hogy ennek az élőlénynek a szerepe az ember életében az évezredek során átalakult. A kutya sokkal több lett pusztán házi-sított állatnál, házörzönél: segítő, társ és barát egy személyben, szinte családtag.

Wes Anderson ismét végtelenül szerethető történetet vitt vászonra, amely nyugodt szívvel ajánlható minden korosztálynak – és nem csak az animáció szerelmeseinek.

■ ILLISZ BALÁZS

Kis képes természetrajz

Nyári barangolás

A vizek és a nádasok környékét, az erdőt-mezőt értőn és érdeklődve járókat ez az évszak is pazarul megajándékozta látnivalókkal. Schmidt Egon, a jeles ornitológus a tavaly július 16-i lapszámunkban már érzékeltetett ezekből az érdekességekből jó néhányat. Mivel a téma kimeríthetetlen, ez alkalommal a nyár élővilágának további jellegzetességeit vetíti elé, és mint mindig, most is a természet iránti szeretettel és felelősségérzettel.

Júniusban, nyárelő havában sorra tűnnek el a mezőkről az aransárgán hullámzó gabonatóblák. Helyüket a kopasz tarló foglalja el a rajta sorakozó hatalmas bálákkal, amelyek számos madárfajnak kínálnak nagyszerű leshelyet. A szalmakötegek rejtekéből nappal vércsék és egerészölyvek, éjszaka baglyok lesnek a lyukakból előmerészkedő mezei pockokra. Rájuk vadászik a menyét is. A karcsú testű, fürgé mozgású ragadozó a kiszemelt és menekülő áldozatát a föld alá is képes követni. Örökké éhes, folyamatosan mozog, kutat, szimatol, néha felemelkedve körülkémlel, mert adott esetben rá is vadásznak. A róka vagy a nagyobb sasok csemegéje lehet a fehér mellényes kis ragadozó.

A Dunától keletre, de különösen a Tiszántúlon még meg lehet figyelni a kék vércsét. Későn érkeznek haza Afrikából, és csak május legvégén, júniusban kezdenek költeni. A többi sólyomféléttől eltérően nem építenek fészket, elhagyott varjúfészkeket foglalnak el. Rendszeresen megtelepednek például a vetési varjaknak az alföldi kis akácosokban lévő kolóniáiban. A varjak jóval korábban költenek, a vércsék körülbelül akkor rakják le általában három-négy tojásukat, amikor a varjúfiókák már kirepültek. A kék vércsék a nagy alföldi legelőkön ugyanúgy vadásznak, mint a rokon vörös vércsék. Szalma- vagy szénaboglyákon ülve, máskor egy száraz ágról lesnek zsákmányra, de az is előfordul, hogy szitálnak, azaz egy helyben lebegve keresik nagyobb rovarokból, sáskákból, bogarokból, gyíkokból, rágcsálókiból álló táplálékukat. A kék vércse korábban nagyon gyakori volt, költött a Dunántúlon is, ma legfeljebb ezer pár él Magyarországon. Fokozottan védett madár.

A májusban született ögzidák még az anyjukkal járnak, a suta körülbelül augusztus végéig szoptatja őket, de közben már rendszeresen fogyasztanak növényi táplálékot is. Megfigyelésükre a legalkalmasabbak a kora reggeli és az alkonyati órák, de a suta éber, és nyomban menekül, ha észreveszi a közeledő embereket. ►

Alföldi tanyák, birkahodályok lakója a kuvik. Kis termetű bagoly, tollfüle nincs. Ellentétben például a templomtornyokban lakó gyöngybagollyal (ilyen Fekete István *Hú* című kisregényének főszereplője), amely csak a sötétség beállta után indul vadászni, a kuvik jóval korábban megjelenik.

Felül a hodály tetejére vagy egy kerítésoszlopra, és onnan lesi a mozduló pockokat, egereket és a nagyobb rovarokat. A nyári időszakban főleg bogarakkal, sáskákkal él, ősszel és télen rágcsálókat és madarakat fog. A kuvikpárók júniusban még fiókákat nevelnek. Ők nem építenek fészket, mint a többi bagoly, öreg épületek padlásterén, istállók, hodályok zugaiban, néha fák üregében nevelik a kicsinyeiket, amelyeket a kirepülésük után is etetnek még egy ideig.

Apajpusztán ismertem egy kuvikpárt, amely a pusztá közepén álló, azóta sajnos lebontott hodályban lakott. Gyűjtöttem a köpeteiket, hogy meghatározhassem a bennük talált maradványokat, egér- és pocokkoponyákat. Amikor beléptem a hodályba, a baglyok kirepültek, és vagy ötvenméternyire a legelőn ülve várták, hogy továbbmenjek. Amint távoztam, nyomban visszarepültek. Köpeteikből egyebek mellett előkerül a ritka csíkos szöcskegér két példánya is.

A tavaszi petézést követően a kikelő békalárvák kopoltyúval lélegezve a vízben élnek. A nyár folyamán azután egymás után alakulnak át tüdővel lélegző, apró békákká. Ilyenkor néha rengeteg barna varangy nyüzsgög a vízparti fűben, és nagyon vigyáznunk kell, hogy el ne tapossuk valamelyiket. A kis varangyok ezután szétszélednek, és az éjszakai életmódra térnek át; nappal nem mozognak. Évek múlva, amikor ivaréretté válnak, mindig ugyanahhoz a vízhez térnek vissza, ahol megszülettek. Ne bántsuk a békákat, ha találkozunk velük valahol! Rendkívül hasznos, emellett védett állatok.

Július vége felé indul a madárvonulás, amelyet leginkább a vizek mentén, tocsogós réteken lehet megfigyelni. Megérkeznek az első, észak felől dél felé vonuló parti madarak. Mielőtt továbbrepülnének Afrika felé, akár több hónapot is eltöltenek hazánk területén. Ma már nagyszerű képekkel illusztrált határozókönyvek állnak a megfigyelők rendelkezésére, de egyes cankófajokat a hangjuk alapján is fel lehet ismerni. A nedves réteken keresgélő réti cankók idegesnek tűnő *ti-ti-ti-ti* hangokkal kelnek fel a fű közül, és repülnek tova. Jellemző a füstös cankó *csuit* kiáltása és a szürke cankó panaszosnak tűnő, messzire hangzó *tyü-tyü-tyüje*. Csapatokban repülnek a pajzsocankók, amelyek érdekes módon nem adnak hangot, némán szállnak a tocsogók vagy egy leeresztett halastó iszappadjai felett.

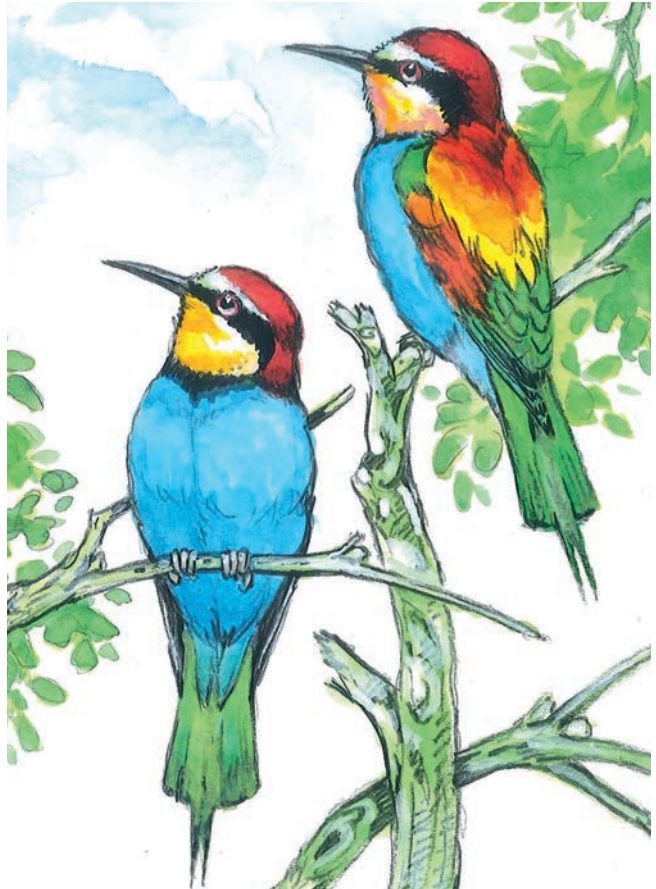
Ugyancsak csapatokban keresgélnek az iszapban a havasi partfutók, többnyire magányosan vagy csak néhányadmagukkal láthatók a parti és a kis lilék. A godák és a nagy pólingok majd mindig többadmagukkal jelennek meg a tocsogósok környékén és a legelőkön. Augusztusban már megfigyelhetők a réten a sáskákat kereső fehér gólyák, csapatukhoz gyakran néhány rokon fekete gólya is csatlakozik. Ebben a hónapban vonul dél felé egyik legtarkább madarunk, a gyurgyalag is. Ezek a madarak magasban repülő rovarokra, darazsakra, szitakötőkre vadásznak, közben sűrűn hallatják igen jellegzetes *prü-prü* hangjukat. Fecskék gyülekeznek a villanydrótokon, ahol néha együtt látható a hazánkban fészkelő mindhárom faj, a füstí, a molnár- és a partifecske. Tollászknak, csivitelnek, néha felrepülnek, fordulnak egyet, aztán újra leereszknak. Egészen másként, rémült vészhangokkal repülnek fel, ha kabasólyom közeledik. Ez a kis ragadozó későn, csak júniusban költ, mert így könnyebben tud zsákmányt keríteni a fiókáknak, elsősorban a kicsit még ügyetlen fiatal fecskék közül.

Augusztustól érik a fekete bodza, és lédús bogyói számtalan madarat csábítanak a bokrokra. Nagy rajokban lepik meg seregélyek, de ott bujkálnak és táplálkoznak a barátposzták, a mezei és kerti poszták és még jó néhány más madár is. Jó étvágyukról a leveleken látható lila fröccsentések árulkodnak. A bokrok alján vonuló fülemülék bujkálnak, ők is felcsípnek néhányat a lehullott bodzabogyókból.

Az erdőben a nyár második felében már csend honol, elhallgattak, vedlenek, elkopott tollaikat váltják a korábban hangosan daloló erdei pintyek, énekes és fekete rigók. Rengeteg virág nyílik, az erdei utak mentén a legkülönbözőbb fajokat csodálhatjuk meg. Nagyon szeretem a lila fejceskéikkel bólogató harangvirágokat, a sárga gyűszűvirágot, de elgyönyörködöm a szakkönyvekben csak gyomokként emlegetett növények tarka szirmaiban is. Érdemes alkonyat idején felülni egy erdőszéli magaslesre, rendkívül sok mindent láthat az ember. Szürkület idején bukik elő és indul táplálkozni a borz. Kis medvére hasonlít, pedig menyétféle ragadozó. Dörmögve, néha nagyokat fújva kutat az avarban rovarok, csigák után, de ha elpusztult egeret talál, azt is felfalja. Az erdőhöz közeli kukoricatáblát is meglátogatja, megdézsmálja a még éretlen csöveket, aztán ha jóllakott, elégedetten visszadöcög az erdőbe.

Kora reggeli erdei sétákon elénk kerülhet a napozó lábatlan gyík. Valóban nincsenek lábai, ezért sokan kígyónak nézik. Ne bántsuk se őt, se a különösen a déli kitettségu erdőben élő és másfél méteresre is megnövő erdei sikló! Védett és teljesen ártalmatlan állatok.

■ SCHMIDT EGON

RAJZOK: BUDAI TIBOR

Taní-tani

Mindig szerettem a szavakkal játszani. Igaz, a címben idézett kis szójátékot nem én találtam ki, hanem József Attila *találta meg*. (*Születésnapomra* című versének végén szerepel. A Kaláka együttes remek feldolgozásában is meghallgathatjátok az interneten!) Mert bizony nemcsak kitalálni, hanem megtalálni is nagy dolog vala-

mit. Ahogy telnek az évek, sok-sok gyerek nőtt fel a szemem előtt, és mindnek nagy örömet jelentett, amikor felfedezett valamit. Valamit, ami már azelőtt is ott volt, de rá az újdonság erejével hatott.

És csakugyan tele van csodákkal az egész világ. Isten ujjlenyomata, bölcsességének sokféle jele meglátható a ter-

mészetben. Kisgyerekként a hangyákat figyeltük a testvéremmel, ahogy szorgoskodtak, vonultak, cipekedtek. És a Bibliában később találtam is utalást rá, hogy tanulhatok tőlük: *„Eredj a hangyához, te rest, figyeld, hogy mit tesz, és okulj! Bár nincs vezére, előljárója vagy uralkodója, mégis biztosítja a kenyerét nyáron, begyűjti eledelét aratáskor.”* (Péld 6,6–8)

Nemrég már gondolkodtunk együtt a madarokról. Mindig csodálom őket, milyen fürgék és gondtalanok. Meghökken, hogy a madárszülők milyen hűségesen gondoskodnak a fiókáikról, pedig az etetésük elképesztő fáradtságba, vesződésbe kerül. Olyan, mintha erős ösztönként élne bennük a bizalom: Isten valóban gondot fog viselni rájuk. Róluk is szól a Biblia: *„Nézzétek meg az égi madarakat – mondta Jézus az őt hallgató sokaságnak –: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem takarnak, és mennyei Atyátok eltartja őket.”* (Mt 6,26)

Amióta a telefonommal fényképezek, gyakran azon kapom magam, hogy már megint a fűben hasalva keresem a legkedvezőbb szöveget, amelyből elkészíthetek egy jó képet. Az talán tartósan megőrzi nekem egy-egy virágnak a törekeny és mulékony szépségét. És Jézus szava visszhangzik bennem: *„Figyeljétek meg a mezei liliomokat, hogyan növekednek: nem fáradoznak és nem fonnak, de mondom nektek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem*

FOTÓK: PÁMERÉ BÜRKY KLÁRA

öltözködött úgy, mint ezek közül akár csak egy is.” (Mt 6,28–29) Vagyis tanuljatok! Lessétek el a hangya szorgalmát, a madarak felfelé tekintő, odaadó hűségét, a virágok nyugodt bizalmát – biztat az ige.

De tanulok a gyerekektől is. Tanárként gyakran megdöbbsz, milyen érinti őket az először hallott ige. Nemrég Jézus gyógyításairól beszéltem az egyik alsós osztályban a tanítványaimnak. Kicsit sajtott a szívem, mert egy társuknál komoly betegséget találtak az orvosok. Tehetetlenek és dühösnek éreztem magam, amiért ez megtörténhetett. És láttam a gyerekeken, hogy ők is csak félig-meddig figyelnek. Nagyon nehéz gyerekként igazi betegséggel találkozni. Úgy értem, olyannal, amely nem gyógyul meg lazán egy hét pihenés alatt. Szerettem volna valami okosat, jót, biztatót mondani, de semmi erőm nem volt

hozzá. És akkor az egyik kislány a homlokára csapott, és felkiáltott: „Ó, hát ilyen hatalmas ez a Jézus, mi meg csak ülünk itt bambán ahelyett, hogy imádkoznánk Zsófikáért!” – nevetett, és az arcán olyan őszinte bizalmat láttam, hogy elszégyelltem magam. Milyen igaz! Hiszen Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. Hogy is lehattunk ilyen csüggedtek, amikor ilyen Urunk van!

Azóta eltelt fél év, és mi minden órán imádságban Urunk elé visszük beteg pajtásunkat. És ha nem pattant is fel egy pillanat alatt, a gyógyító érintés mégis elért hozzá. Újra iskolába járhat, kicsit még hízott is, az állapota nem romlik, és a kezeléseket is jól bírja a szervezete. Mi pedig mind megerősödtünk a hitünkben.

Tanít a minket körülvevő világ. Isten felé emelik tekintetünket a természet csodái és az életünk eseményei. Nagy

öröm számomra, hogy ezek mellett a Bibliából is sokat tanulhatok. Újra meg újra olvasva új és új csodákat fedezek fel. Tanít a gyülekezet közössége is. Hol egyikünk, hol másikunk erősíti a többieket. És tanítanak az idősebbek. Továbbadják tapasztalataikat, megfigyeléseiket, azt, amit ők már tudnak.

Ezen a héten a pedagógusokért is hálát adunk Istennek. Köszöntsétek ti is őket! Adjatok egy jó szót, egy mosolyt, egy szál virágot nekik fáradozásukért!

Figyelmetekbe ajánlom a következő dalokat. A *YouTube-on* megtaláljátok őket: *Mint napsütés a kéklő égen...* • *Szeretem örökké* (Boanergész keresztény ifjúsági zenekar) • *Mester, hol lakol?* (Boanergész)

Új helyettes főtitkár az LVSZ-nél

Ojot Miru Ojulut neveztek ki a Lutheránus Világszövetség nemzetközi ügyekért és emberi jogokért felelős főtitkár-helyettesévé. Az új tisztségviselő korábban az ENSZ-ben és Dél-Afrikában szerzett tapasztalatot; eredetileg személyes indíttatásból kezdett el perifériára szorult kisebbségi csoportok jogvédelmével foglalkozni, mivel hazájában, Etiópiában saját népcsoportját, az anywákat számos diszkrimináció érte és éri. Ojulu a korábbi főtitkár-helyettesnek, a 2017 nyarán nyugdíjba vonult Ralston Deffenbaughnak a helyét vette át.

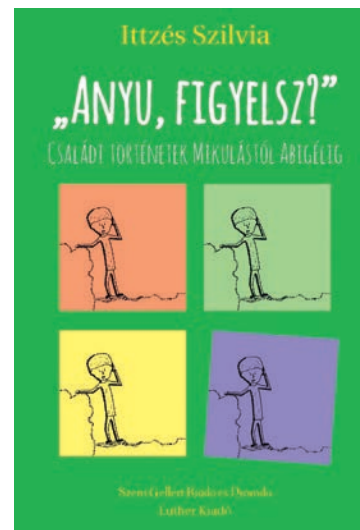
■ Forrás: Lutheranworld.org

Olvasható gyógyszer

Családias hangulatú, telt házaskönyvbemutatót tartottak május 22-én az Evangélikus Országos Múzeumban. Ittész Szilvia „Anyu, figyelsz?” – Családi történetek Mikulástól Abigélig című kötetét családtagok, barátok és érdeklődők körében ismertette Nagy Alexandra, a Szent Gellért Kiadó és Nyomda igazgatója és Fekete Ágnes, a Kossuth rádió *Tebenned bízunk eleitől fogva...* című református félórájának szerkesztője.

„Gyógyszert kapnak, akik olvassák” – foglalta össze tömören a könyv értékét Fekete Ágnes, hiszen Ittész Szilvia négygyermekes édesanyaként a gyermekeivel kapcsolatos – húsz év alatt megesett – történeteket írta meg őszintén, humorral, hittel. Semmit nem idealizált: minden a maga valóságában jelenik meg a kötetben, ám a szerző pozitív életségképet mutatja, hogy bármilyen fordulat is egy-egy élethelyzet, a történetek végkifejtete mindig pozitív.

Mint kiderült, Ittész Szilviát a dédnagymama betegsége sarkallta írásra, így próbálta a családi történeteket, a dédunokák növekedését megosztani az idősekkel. Később aztán, amint bevallotta, már neki is terápia volt az írás egy-egy fárasztó nap után.

Ittész Szilvia: „Anyu, figyelsz?” Családi történetek Mikulástól Abigélig. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest, 2018. Ára 2200 forint.

Az „Anyu, figyelsz?” című kötet szerethető, őszinte történetek gyűjteménye, amely egy evangélikus család mindennapjaiba enged bepillantást, de ne családrengényt várjon az olvasó, hanem szórakoztató irodalmat, abból is a legjobb fajtát.

■ K. B.

Család és Ószövetség

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének vezetője volt a Gyurácz Ferenc Gondolkodó Kör vendége május közepén Pápán. Dr. Varga Gyöngyi az evangélikus egyházközség gyülekezeti termében A család és a házasság az Ószövetségben címmel tartott előadást.

A bibliai időkben sokkal nagyobbak voltak a családok, három-négy nemzedék élt együtt egy fedél alatt. A nagycsaládi rendszerben mindenkinek megvolt a maga feladata. Férfijogú társadalomban a nők a férfiak tulajdonaiként léteztek. Ezt mutatja a *Tízparancsolat* három gondolata: ne kívánd felebarátod házáat, feleségét és ökrét, szamarát. Tehát a feleség

az ingóságok között volt. Ez egyébként nem azt jelenti, hogy abban az időben nem voltak boldogok a nők, csak sokkal nehezebb volt a dolguk, hiszen szűkek voltak azok a keretek, amelyeken belül

érvényesülni tudtak – mondta az előadó, hozzátéve, hogy a nőknek nagyon hosszú volt akkoriban a „kötelességlistájuk”.

Ha egy nő kilépett a nyilvános térre, ezt csak úgy tehetette meg, ha a férfi vagy esetleg a férfi édesanyja kísérte. Aki nem élt családban, azt kinézték a társadalomból, tehát a „szinglilét” meghatározhatatlan volt akkor. A család nagyon fontos érték a mai világban is. Az emberi élet az emberi kapcsolatok szövődése. A rokoni kapcsolatok meghatározzák az embert; hogy kik leszünk, az függ a szüleinktől, testvéreinktől. Ami ebben a vonatkozásban a Bibliában értékékként megjelenik, az a szoros összetartozás, egymásra figyelés értéke – hangsúlyozta az előadó.

BABOS PETRA

■ Forrás: Papa-ma.hu

Kiadós evangélikus bormustra

Rendhagyó alkalomra – bormustrára – invitált a Luther Kiadó által útjára indított könyvesbolti esték legutóbbi meghívója. A május 17-i fővárosi együttlét színhelye azonban nem a kiadó könyvesboltja volt, hanem a Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti felújított székházának üvegfalakkal zárt udvarrésze. Az átrium terített asztalai előtt az elmúlt év evangélikus borásza, Galántai Károly soltvadkert bortermelő és fia, Norbert avatta be az érdeklődőket számos díjjal elismert munkálkodásuk kullisztatkaiba. Az általuk forgalmazott minőségi nedűkből természetesen a poharakba is került bizonyítékként szolgáló kóstoló.

Stílszerűen Luther Márton – borfogyasztással kapcsolatos – gondolataiból idézett a reformátor nevét viselő kiadónk igazgatója, Kendeh K. Péter, aki ezen az estén a házigazda szerepét is átvállalta a sorozat ötletgazdájától-szervezőjétől, Boda Zsuzsától. Az *Asztali beszélgetések* című kötetből – egyebek mellett – Luthernek azt a bibliai igeversekkel alátámasztott „ál-lásfoglalását” is kiolvashatjuk, hogy „a bor dicséretes dolog”.

A könyvesbolti este résztvevői arról is meggyőződhetnek, hogy maga a borászat is dicséretes dolog, ha szakértelemmel és tisztességesen (!) művelik. A soltvadkert Galántai Családi Pincészet mindkét alapfeltételt szem előtt tartva vívta ki mára a fogyasztók és a szakemberek elismerését. Noha harminckett évvel ezelőtt folyóborokkal indult a vállalkozás, kezdettől törekedtek arra, hogy a minőségi borok palettáján is jelen legyenek. S ahogyan arra csütörtök este az alapító, Galántai Károly is hangsúlyt utalt, „aki a folyóborban korrekt, az a palackban is korrekt”.

A mintegy tizenöt hektáron gazdálkodó család palackozóját 2004. május 1-jével állították üzembe, ám a szőlőművelést – a metszéstől a szüretelésig – lényegében mindmáig hárman-négyen koordinálják. „Úgy gondolom, 2004 óta sok finom, értékelhető bort készítettünk el az ő segítségével” – emelte magasba mutatóujját Galántai Károly. S hogy nem valamiféle „alkalmi gesztusnak” lehettek tanúi az est résztvevői, az a későbbiekben elejtett mondataiból is kiderülhetett. Például abból, hogy hosszú éveken át vállalt örömmel tisztséget a Soltvadkert Evangélikus Egyházközség presbitériumában.

Károly „természetesen” a révfülöpi országos evangélikus borfesztiválnak is egyik alapítója. Az évenkénti találkozó állandó kiemelt programja az immár egyházon kívül is szakmai rangot kivívott

borverseny. Idén áprilisban is az országos nagyversenyek színvonalán mérettek össze a borok értékei. Miként annak idején beszámoltunk róla, egy nagyarány, huszonkét arany és negyvenegy ezüst minősítő oklevél került ki az egyébként

FOTÓ: KISS TAMÁS

igen szigorú és igényes – dr. Kállay Miklós, a Szent István Egyetem Kertészettudományi Kar Borászati Tanszékének professor emeritusa vezette – zsűri kezéből. A legmagasabb pontszámot történetesen a soltvadkert Galántai Családi Pincészet 2017-es évjáratú pozsonyi fehér bora érte el, így ebben az esztendőben Galántai Károly lett a nagyarányú kitüntetettje. (A több mint száz fajtaból további három emelt ki a zsűri, s az év fehérbora Galántai Károly 2017-es Irsai Olivére lett.)

A könyvesbolti estén nemcsak a díjnyertes nedűket izlelhetők meg az érdeklődők, de ezekről – éppúgy, mint a budapesti mustrára hozott rozé- és vörösborkülönlegességekről – kimerítő, szakszerű ismertetőt is hallhattak Galántai Norbertől. A családi vállalkozást ma már műszaki

végzettsége ellenére szívesen folytató fiatalember – édesapjához hasonlóan – meglepő nyíltsággal, őszintén szólt a szőlészetborászat nehézségeiről, kísértéseiről is.

Magyarország legnagyobb borvidéke a kunsági, s ezen belül a legnagyobb hegyközség Soltvadkert, mintegy 2950 hektáros szőlőültetvénytel. A hét-nyolcezer fős Bács-Kiskun megyei városban úgyszólván mindenkinek van szőlője, a Galántai család birtokán azonban – a mostani divattal szemben – főleg magyar fajtákkal foglalkoznak. E téren is hűségesek próbálnak maradni a hagyományos értékekhez, miként evangélikus gyülekezetükhöz való kötődésükben. (Norbert maga is presbiter.)

Megköszönve a kiadós kóstolóval ajándékba kapott bő kétórás estét, Kendeh K. Péter végezetül Luther Márton egyik találós kérdésével zárta az alkalmat: „Hogyan vinne bort a pincébe nagy, egész hordókkal úgy, hogy sem fönt, sem odalent nem tölti borral tele őket?”

A bormustra résztvevői természetesen hallhatták a megfejtést. Miután azonban a könyvesbolti esték sorozatának egyik bevallott célja, hogy felkeltse az érdeklődést a Luther Kiadó könyvei iránt, e tudósítás olvasóinak szíves figyelmébe ajánljuk a *Luther Válogatott Művei* sorozat 8., *Asztali beszélgetések* című kötetét. (Na jó, segítünk: a szóban forgó találós kérdést – és a reá adott szellemes reformátori választ – 1538. november 20-án jegyezték le.)

■ Forrás: Evangélikus.hu

Jézus beszédei CD-n

Legújabb CD-lemezünk 75 percnyi válogatást nyújt Jézus beszédeiből, három evangélium tanúsága szerint, Badin Ádám tolmácsolásában, néhány rövid zenei betéttel. Megrendelhető a kiadótól:

Evangélikus Missziói Központ; e-mail: evmis@lutheran.hu; telefon: 1/400-3057. Ára 2000 forint.

22. KÖSZI Napvető kalandtábor 3-8. osztályosoknak.

Piliscsaba, 2018. augusztus 5-11. A KÖSZI Napvető kalandtábor olyan közösségépítő tábor, amely tartalmaz időtöltést és egyben lehetőséget kínál a résztvevők személyiségének fejlődésére egy nyári héten át. A szervezők fontos célja a gyerekek társas készségeinek fejlesztése, annak elősegítése, hogy mindenki barátokra találjon, és magabiztosan kommunikáljon társaival. Izgalmas, szórakoztató programokon keresztül tanulnak egymástól a táborozóink, miközben ismeretterjesztő, csapatépítő játékokon, tartalmas beszélgetésekben vesznek részt. Mindezt szeretetteljes, családi közösségben élhetik át a festői Piliscsabán. A tábor mottója: *Ez állati!* A költség-hozzájárulás, a kedvezmények és a technikai részletek a KÖSZI honlapján találhatóak: koszi.net. Információ: Szeredi Anna; telefon: +36-70/244-4921; e-mail: koszi@koszi.net.

22. KÖSZI Napvető médiatábor 7-12. osztályosoknak.

Piliscsaba, 2018. július 15-21. Manapság szinte percről percre találkozunk különböző felületeken a tömegkommunikáció üzeneteivel. Szeretnénk, ha a fiatalok nemcsak e felületek áldozatai lennének, hanem értőn tudnák használni őket önmaguk és a világ javára. Ezért meghívott előadókkal, kreatív gyakorlatokkal, ismeretterjesztő játékokkal és elsősorban élvezetes csoportos programokkal készülünk számukra, felejthetetlen nyaralást kínálva. Fontos, hogy megőrizzük a valódi, háromdimenziós találkozásokat értékét, és örömeinket leljük a természetben. Nagyszerű hangulattal, tapasztalt szervezőcsapattal várja gyermekét a KÖSZI Napvető médiatábor. A tábor mottója: *Különleges vagy!* A költség-hozzájárulás, a kedvezmények és a technikai részletek a KÖSZI honlapján találhatóak: koszi.net. Információ: Szeredi Anna; telefon: +36-70/244-4921; e-mail: koszi@koszi.net.

Álláshirdetés. Kedves óvónők és végzős hallgatók! Szeretettel várunk egy hívó keresztyén óvodapedagógust szeptember 1-jei kezdéssel a várpalotai Forrás Evangélikus Keresztyén Óvodánkba. Érdeklődni lehet a következő telefonszámokon: 20/824-9455, 30/268-9386. Tájékoztatói lehetőség (óvodánk honlapja): gyermek-kert.hu. Jelentkezés: kerovi@freemail.hu.

LASSU TAMÁSNE ÓVODAVEZETŐ

A 2018. évi missziói pályázat nyertesei. (A társult, illetve leánygyülekezettel rendelkező egyházközösségek nevével – amelyek nem közösen pályáztak – a felsorolásban félkövér betűvel jeleztük, hogy melyik gyülekezet nyert a pályázaton.) **Ambrózfalva**–Csanádalbertyi–Pitvaros 80 000 Ft; Bakonyszentlászló 70 000 Ft; Bakonytamási 60 000 Ft; Balatonfüred–Dörgicse 40 000 Ft; Bezi–Enese/**Bodonyhely** 50 000 Ft; Boba 40 000 Ft; Bőny 40 000 Ft; Budapest–Angyalföld 30 000 Ft; Budapest–Budavár 50 000 Ft; Budapest–Cinkota 40 000 Ft; Budapest–Csillaghegy 70 000 Ft; Budapest–Kelenföld 70 000 Ft; Budapest–Kőbánya 70 000 Ft; Budapest–Pesterzsébet 80 000 Ft; Budapest–Pestszentlőrinc 80 000 Ft; Budapest–Rákoskeresztúr 80 000 Ft; Budapest, szlovák ajkú gyülekezet 60 000 Ft; Bük 50 000 Ft; Celldömölk/**Alsóság** 50 000 Ft; Csabacsüd 50 000 Ft; Debrecen 70 000 Ft; **Dunaújváros**–Kisapostag 50 000 Ft; Dunaújváros–Kisapostag 50 000 Ft; Dunakeszi 40 000 Ft; Dunakeszi–**Göd** 35 000 Ft; Felsőpetény 70 000 Ft; **Gerendás**–Csorvás 50 000 Ft; **Gyón**/Dabas 80 000 Ft; Gyomaendrőd–**Gyoma** 80 000 Ft; **Győrújbarát**–Tényő–Győrszemere 70 000 Ft; Győrújbarát–**Tényő**–Győrszemere 50 000 Ft; Harka 70 000 Ft; Kemeneshőgyész 70 000 Ft; Kemenesmihályfa 60 000 Ft; Komárom 80 000 Ft; Kondoros 60 000 Ft; Kővágóórs–Révfülöp–Kapolcs 80 000 Ft; Lucfalva 70 000 Ft; Maglód 70 000 Ft; Mezőtúr 40 000 Ft; Miskolc (Hunyadi u.) 80 000 Ft; **Monor**–Nyáregyháza 60 000 Ft; Monor–**Nyáregyháza** 70 000 Ft; Mórchida 80 000 Ft; Nagykanizsa 50 000 Ft; Nyíregyháza 80 000 Ft; Nyírtelek (Filadelfia) 80 000 Ft; Órimgyárod 70 000 Ft; Pécs 60 000 Ft; Péteri 70 000 Ft; Pusztaföldvár 75 000 Ft; Répcelak, Vekker együttes 80 000 Ft; Sárszentlőrinc 60 000 Ft; Sikátor 60 000 Ft; Sopron (Színház u. 27.) 80 000 Ft; Szakony 50 000 Ft; Székesfehérvár 80 000 Ft; Szolnok 80 000 Ft; Tab és környéke 80 000 Ft; Takácsi–Nagyacsád–Nemesgörzsöny 40 000 Ft; Telekgerendás 50 000 Ft; Tés 80 000 Ft; Tokaj és környéke 80 000 Ft; Vadosfa 50 000 Ft; Várpalota 80 000 Ft; Veszprém 80 000 Ft; Vönöck 70 000 Ft; Zalaistvánd 50 000 Ft.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután 3 órától 5 óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

RADOSNÉ LENGYEL ANNA országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Heródes, az üldözött üldöző

Kőszeghy Miklós előadása

a budavári evangélikus szabadegyetemen

Parádés előadással zárta idei tavaszi szemeszterét május 14-én a budavári evangélikus szabadegyetem. Kőszeghy Miklós történésznek az üldözött és üldöző Heródesről szóló előadásából a hallgatóság megtudhatta, hogy a hajdani király hírhedt kegyetlenkedései közben vészjósló hatalmi játszmák közepette lavírozott évtizedekig, s ráadásul a főnöke szeretőjét is ellenségei között tudhatta, ami köztudottan rossz ómennek számít.

Pünkösöd felé közeledve karácsonyi történettel indította az alkalmat Fabiny Tamás elnök-püspök, amikor a Máté írása szerinti evangéliumból felolvasta a napkeleti bölcsek történetét. A bölcsek Jézusban felismerték a megváltót, Heródes pedig arra próbálta rávenni őket, hogy spicli módjára jelentsék neki, hol született meg a kised, akít a zsidó nép oly régóta várt. A történetet a püspök a fasori evangélikus templom oltárképével illusztrálta, s megtudhattuk, hogy a festő, Benczúr Gyula a környék szegényei közül választott modelleket. Így örökítette meg a művész a szerezsen király képében a rossz hírű, Csikágóként is emlegetett VII. kerületben élő roma férfit. Érdekességként az is elhangzott, hogy a kis Jézus modelljéül szolgáló csecsemőt felnőttkorában a kommunista hatalom üldözte, sőt igaztalanul be is börtönözte, igazolva ezzel, hogy minden történelmi kornak megvannak a maga Heródesei – fogalmazott Fabiny Tamás.

Heródesnek, mint a legtöbb erős, sikeres uralkodónak-politikusnak, hosszú az árnyéka, és ellentmondásos, de inkább rossz a megítélése – kezdte előadását Kőszeghy Miklós történész. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem ókortörténettel foglalkozó professzora példaként hozta fel erre, hogy a Jézus születése után – az Újszövetség szerint – elkövetett betlehemi gyermekgyilkosságról a zsidó nép történetét leíró történész, Josephus Flavius sem szól, mégis máig többnyire ennek alapján ítéljük meg/el Nagy Heródest. A „nagy” állandó jelzőt egyébként – rémtetteitől függetlenül – alighanem megérdemli az egykori király, hiszen uralkodásának idején Palesztina a virágkorát élte – mondta az előadó.

A professzor a máig vitathatatlan tudású politológus, Niccolò Machiavelli ha-

FOTÓ: CSJURY CSABA

talomelmélettel foglalkozó írásaiból vett idézetekből kiindulva elemezte Heródes pályafutását. Azzal kezdte, hogy az arab származású, de hívő izraelita Heródes kivételes esélyt kapott a hatalom megragadására, amikor egy hatezer-ötszáz kipróbált katonából álló római légióval meghódíthatta Palesztinát. Ezt követően hatalmának megszilárdítása érdekében nem távolította el a helyi vezetőket – a szanhedrint és a főpapot –, ugyanakkor elmozdította az addig uralkodó dinasztiát. A térséget uralma alatt tartó Római Birodalommal – mint afféle klienskirály – jó kapcsolatot alakított ki, ráadásul helyben telepedett le, idejének nagy részét Cézáréban és Jerikóban töltötte.

Heródes Rómával kialakított hatalmi kapcsolatát alapvetően a Marcus Antoniuszhoz és Kleopátrához való viszonya határozta meg – mutatott rá a professzor. Az Antoniuszszal szerelmi viszonyban ál-

ló Kleopátra több gyermeket is szült, és igyekezett számukra méltó örökséget biztosítani. Erre csak úgy volt lehetőség, ha a Heródes által uralt területekből hasítanak ki számukra részeket, vagyis a király egyértelműen útjában volt a helyi római hatalmasság szeretőjének – ami az álmokönyvek szerint már ekkoriban sem jelentett jót.

Az etnikailag sokszínű birodalomban és a fenyegető hatalmi játszmák közepete uralkodó Heródes hamar megtanulta, hogy – amint Machiavelli is megállapította – a sikeres politikusnak szükségképpen könyörtelen, sőt kegyetlen döntéseket kell hoznia, ha érdekei úgy kívánják – hívta fel a figyelmet a történész. A mindenkor pater familias módjára élő és cselekvő Heródes féltve őrizte a testvéreivel kialakított családi szövetséget, ugyanakkor habozás nélkül kivégeztette a tisztán politikai-hatalmi megfontolásból maga mellé vett feleségeit és azok gyermekeit. A hatalmi játszmákban edződött Heródes rendre megelőző csapásokkal szilárdította pozícióját, mindenkit eltett láb alól, akiről úgy sejtette, hogy összeesküvést sző ellene. Heródest a feleségei közül egyedül Malthace élte túl, ő hozta a világra azt az Antipast, aki utóbb a palotájában kihallgatta Jézust.

Az öregedő királyt mind jobban megviselte az udvari pártokkal és ellenségeivel vívott politikai-hatalmi küzdelem. Ráadásul súlyos betegségek is gyötörték, s így – a történetírók szerint – nyomorúságos halála volt. Heródes vélhetően asztma folytán nehezen lélegzett, nemi betegsége okán visszatérő láz gyötörte, ráadásul élete végén májzsugorodásban is szenvedett.

Összegzésül Kőszeghy Miklós úgy fogalmazott, hogy mint a történelem igazán nagy alakjaiban, Heródesben is egyszerre volt jelen a jó és a gonosz. Kegyetlen uralkodói módszerei miatt sötét árnyék vetül működésére, ugyanakkor tény, hogy a Szentföldön máig látható legjelentősebb épített emlékek zömét ő hozta létre.

■ I. L. L.

Frízöldi reformáció

Protestáns gyűjtemények konferenciája

Az alsó-szászországi Kelet-Frízföld (Ostfriesland) központja, Emden városa adott otthont idén az európai protestáns gyűjtemények konferenciájának. A Németország északnyugati csücskében, közel a holland határhoz fekvő települést történelme és emlékei alapján a reformáció emlékhelyei („Reformationsstadt”) közé sorolják. Az április 26–29. között megrendezett találkozó helyszíne a mintegy ötvenezres északi-tengeri kikötőváros régi temploma, a nagytemplom volt.

Konfirmációs istentisztelet az emdeni újtemplomban

A második világháborúban a várossal együtt a nagytemplomot (Grosse Kirche) is lebombázták, csak a falak álltak fél évszázadig emlékeztetőnek. A szerencsésen megmenekült értékes könyvgyűjtemény elhelyezése céljából az 1990-es években könyvtárat építettek a templomfalak köré. Az épület többfunkciójú: a volt templomhajó rendezvények, konferenciák, koncertek célját szolgálja, míg a hajót körbevevő, karzatoknak látszó emeleteken a könyvtár anyagát és helyiségeit helyezték el. A régi templom és a modern könyvtári építmény harmonikusan összeillik.

A százötvenezer kötetes könyvtárban a reformációi és egyháztörténeti gyűjtemény elsősorban a református irányzattal és Frízföld vallás- és helytörténetével foglalkozik. Az emdeni gyülekezet történetét értékes dokumentumgyűjtemény őrzi, de vannak kiállítási termek is, ahol művészi értékű kegytárgyakkal, könyvekkel, iratokkal a város és környéke egyháztörténetét, gyülekezeti életét mutatják be.

A nagytemplom így kialakított könyvtárát Johannes a Lascóról, Emden és a Frízföld reformátoráról nevezték el. Lasco, lengyelül Jan Łaski (1499–1560) európai műveltségű és látókörű humanista volt, befolyásos lengyel nemesi családból származott (apja Lengyelország primása volt, míg testvére, Łaski Jeromos diplomataként vett részt a Mohács utáni magyar politikában).

A Johannes a Lasco-könyvtár

Łaski 1540-től működött Emdenben szuperintendensként. 1549-ben Londonban csatlakozott a németalföldi menekültgyülekezethez, amelynek tagjai azonban 1553-ban a megváltozott politikai viszonyok miatt az angol fővárosból is kénytelenek voltak elmenekülni. Hajóval érkeztek Emdenbe, miután a lutheránus irányzatú városok – kálvinista irányzatuk miatt – nem fogadták be őket.

Łaski 1540-től működött Emdenben szuperintendensként. 1549-ben Londonban csatlakozott a németalföldi menekültgyülekezethez, amelynek tagjai azonban 1553-ban a megváltozott politikai viszonyok miatt az angol fővárosból is kénytelenek voltak elmenekülni. Hajóval érkeztek Emdenbe, miután a lutheránus irányzatú városok – kálvinista irányzatuk miatt – nem fogadták be őket.

A németalföldi spanyolelleses szabadságharc (1568–1648) kitörése után több ezer németalföldi menekült került Emdenbe. Köztük jómódú flamand, vallon és holland kereskedőcsaládok is, amelyek hozzájárultak a hajózás, a távolsági kereskedelem fellendüléséhez. A város ekkor élte virágkorát, amely így egybeesett, sőt összefüggött a reformációval.

A városban a kálvini irányzat vált hangadóvá, ezért is nevezték ekkor Emdent „északi Genfnek”. A város lett a hollandiai kálvinisták fő bázisává, ahol 1571-ben országos zsinatot tartottak, amely kiállt a *Heidelbergi káté* alapján álló *Confessio Belgica* mellett. Számos holland nyelvű, a kálvini irányt támogató könyvet – például hollandra fordított Bibliát – is kiadtak Emdenben, és lelkészeket is küld-

Ismét díjazták az Evangélikus Országos Múzeumot

Különdíjat vehetett át május 13-án dr. Harmati Béla László, az Evangélikus Országos Múzeum vezetője a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesülettől.

Az Év Múzeuma, illetve az Év Kiállítása díjat évente ítéli oda a társaság, az Országos Közgyűjtemények Szövetsége, a Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége, a Magyar Nemzeti Múzeum, a Múzeumok Nemzetközi Tanácsának (ICOM) Magyar

FOTÓ: KISS TAMÁS

Nemzeti Bizottsága és az Emberi Erőforrások Minisztériuma Közgyűjteményi Főosztályának delegáltjaiból álló bírálóbizottság, amely különdíjat azonban nem ad ki minden esztendőben.

A rangos elismerés hivatalos indoklása szerint a díjat „a múzeum új fejlesztési pályára állításáért, a felújítás eredményeként létrejött kiállító- és rendezvénytér magas színvonalú hasznosításáért és modern szemléletű állandó kiállításáért” érdemelte ki a főváros központjában, a Deák téri evangélikus gyülekezet épületegyüttesének földszintjén található intézmény.

Az Evangélikus Országos Múzeum – felújítás és bővítés után – 2016. november 12-én nyílt meg újra, és állandó kiállítása tavaly az ICOM digitális fejlesztésekért felelős albizottságának fődíját is elnyerte.

■ *EvÉlet*-infó

A nagytemplom hajója

tek ki a városból Hollandiába. Az emdeni nagytemplom ekkor kapta a holland reformáció anyatemloma, anyaegyháza elnevezést (Mutterkirche).

A református hit terjesztése, egysége-sítése egyben támogatta a holland szabadságküzdelmet is. A templom ma is meglévő díszes ajtaja felett hajóábrázolás utal Krisztus egyházára (hollandul Schepken Christy), amely menedéket és támogatót talált Emdenben. A francia nyelvű menekültek miatt a városban sokáig francia nyelvű gyülekezet is működött, amelyhez a franciaországi protestánsüldözések után hugenották is csatlakoztak.

Az európai gyűjteményi konferencia résztvevői különféle európai protestáns emlékhelyek és egyházak képviselői voltak, köztük németek, csehek, magyarok is, illetve – a legtöbben – Elzászból érkezett franciák. A találkozó jó alkalom volt a szakmai eszmecserére, tájékozódásra. Előadások hangzottak el a nagytemplom és a Johannes a Lasco-könyvtár történetéről, a németalföldi szabadságharc emdeni

vonatkozásairól és egy 17. század végi hugenotta menekült (Jean Migault) naplójáról. A gondos szervezésnek köszönhetően a résztvevők megismerkedhettek a volt városházán a keletfríz múzeummal, illetve a kikötővel is, vasárnap pedig a 17. században protestáns templomnak épült újtemplomban vehettek részt konfirmációs istentiszteleten.

A gyűjteményi szakemberek a keleti Frízföldön megnézhatték és meghallgathatták Észak-Európa legrégebb használható templomi orgonáját, és felkerestek egy eredeti berendezésű, fríz nemesi kastélyt is; az épületet a még mindig benne lakó régi tulajdonoscsalád leszármazottja mutatta be, igazi keletfríz teaívó ceremóniával egybekötve. A konferencia meghosszabbításaként pedig a közeli hollandiai városba, Groningenbe kirándultak, ahol templom-, múzeumlátogatás és az ottani francia gyülekezettel való találkozás volt a program.

■ CZENTHE MIKLÓS

A szerző az Evangélikus Országos Levéltár vezetője

Vitorlás hajó az emdeni kikötőben

A SZERZŐ FELVÉTELEI

In memoriam Bernhardt Béla

„Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úrnak neve!” (Jób 1,21) Szomorú szívvel jelentem, hogy Bernhardt Béla evangélikus főesperes május 3-án Clevelandben (Egyesült Államok) visszadta lelkét Termőtőjének. Felesége, Róza (Dodi) az utolsó percig mellette volt az ágyánál. Hatvannyolc és fél évig voltak házasságban. Egyetlen gyermekük, Béla-András már Amerikában született.

Bernhardt Béla 1926. február 2-án Budapesten született, és ott is érettségizett az evangélikus gimnáziumban. A második világháború vége Németországban találta. Az ifjú, aki már a harmincas évek közepén cserkész lett, ott is részt vett a magyar cserkészlet fenntartásában. Nem csoda, hogy Ausztráliába érkezése után, az ötvenes évek elején szintén elkezdte megszervezni a magyar cserkészeket. Melbourne-ben megalapította a 30. Számú Kőrösi Csoma Sándor cserkészcsapatot. A ma is virágzó csapat szeretettel emlékszik vissza „Béla bá”-ra, aki hatvan évvel ezelőtt oly nagy lelkesedéssel indította őket újtjukra.

De Bernhardt Bélának volt egy másik hivatása is. Ennek a hívásnak eleget téve iratkozott be Adelaide-ben az evangélikus teológiára. Felszentelése után, 1956. március 11-én iktatták be a Sydney-i Magyar Evangélikus Gyülekezet

lelkészi állásába. Itt kezdődött magyar lelkészi szolgálata, amelynek halála vetett véget Clevelandben.

Az evangélikus hívek ekkortájt Melbourne-ben is rendszeresen összegyűltek a Szentírás köré. A bibliaórák résztvevőinek száma tovább növekedett az '56-os forradalom után érkezett evangélikusokkal és több református testvérrel. Victoria állam fővárosában azonban nem volt magyar protestáns lelkész, így merült fel a kérdés, hogy meg lehetne-e hívni Bernhardt Bélát Sydney-ből időnként istentiszteletet tartani.

Ő ezt elvállalta. Eleinte negyedévenként, azután kéthavonta, majd havonta utazott le Melbourne-be istentiszteletet

tartani. Szolgálatának eredményeképp 1958-ban az Ausztráliai Evangélikus Egyházon belül megalapította a Melbourne-i Magyar Evangélikus Egyházközösséget, amely idén ünnepli fennállásának hatvanadik évfordulóját.

Bernhardt Bélára 1966-ban új munka várt az Amerikai Egyesült Államokban. Először Ohio államban szolgált, azután a kanadai Torontóban, végül ismét az államokban, Clevelandben. Az Amerikai Evangélikus Egyház idővel esperessé, majd főesperessé nevezte ki.

Élete folyamán több kitüntetést kapott; az Australian Association of Scouts in Exile (a Száműzetésben Működő Cserkészek Ausztráliai Szövetsége) például a Testvérségi érem arany fokozatával tüntette ki. De munkásságának legnagyobb eredménye, hogy több mint hatvan év után még mindig szeretettel emlékeznek rá az ausztráliai magyar evangélikusok, és a cserkészletben is büszkén folytatják munkásságát.

Legnagyobb kitüntetését az Úrtól kapta, amikor meghallhatta ítéletét: „Jól vagyon, jó és hű szolgám [...]; menj be a te uradnak örömébe.” (Mt 25,21)

Erős vár a mi Istenünk!

DABASY JÁNOS lelképásztor (Melbourne)

■ Forrás: Magyar Élet ausztráliai magyar hetilap

Államelnöki bocsánatkérés

Áder János református egyházi vezetőknél

Áder János személyesen kért bocsánatot református egyházi vezetőktől az őket az Országgyűlés alakuló ülése után ért támadás miatt. A köztársasági elnök május 15-én, kedden a Dunamelléki Református Egyházkerület Püspöki Hivatalában kereste fel a református elöljárókat.

Az államfő úgy fogalmazott: mivel egy hete hiába vár a bocsánatkérő nyilatkozatra, „ezért a magukról megfélemezett és önmagukból kifordult tüntetők és az eddig hallgatásba burkolózó politikusok helyett” megköveti Szenn Pétert, a Horvátországi Református Keresztyén Kálvini Egyház püspökét, Huszár Pált, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnökét és Gér Andrást, az

egyház zsinati tanácsosát. Hozzátette: az egyházi vezetők az ő meghívására vettek részt az Országgyűlés alakuló ülésén.

Áder János hangsúlyozta: a véleménynyilvánítás szabadsága Alaptörvényben biztosított alapvető jog, amely mindenkit megillet. Ennek a szabadságnak azonban „világos határa van, ott húzódik, ahol a kinyilvánított vélemény durva agresszióban, fenyegetésben ölt

testet, sérti a másik személyes szabadságát”. Május 8-án a Kossuth téren sokan lépték át ezt a határt – mondta.

A köztársasági elnök szerint „nincs az a sérelem, amely igazolhatná, hogy Magyarországon becsületes, jó szándékú embereket, nagyra becsült vallási vezetőket, egy tisztességben megőszült tudóst, egy ötgyermekes édesapát ilyen méltatlan támadás érjen”.

„Akik nem ismerve se Isten, se embert, csak üvöltözni, gyalázkodni képesek, sötét erőknek engedik át önmagukat” – fogalmazott az államfő.

■ Forrás: MTI

Kiskőrös 300 – pünkösdkor

Születésnap ökumenikus körben

Kiskőrös városa május 19-én ünnepelte születésének háromszázadik évfordulóját. A török időkben szinte nyomtalanul eltűnt 14. századi település újjátelepítési megállapodását 1718. május 19-én írták alá a terület tulajdonosai: a Wattay család képviselői és Felvidékről érkezett szlovák anyanyelvű telepesek. Ez a dátum a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség születésnapja is, mert az evangélikus vallású telepesek egyúttal egyházközséget is alapítottak. Bartolomeaidesz Ádám személyében ugyanis papot, Szabadka György személyében pedig – gyermekeiknek – tanítót is hoztak magukkal.

Kiskőrösön már évek óta egyfajta „kegyelmi állapot” van, mert a város önkormányzata és az evangélikus, a római katolikus, a református, a baptista és az evangéliumi pünkösdi közösség vezetői teljes összhangban tudnak együtt munkálkodni a városlakók testi-lelki jólétéért.

A kerek évforduló méltó megünneplésének nyitánya a pünkösdi ünnepségsorozat volt. Május 19-én, nem sokkal éjfél után megkondult a város összes harangja, így jelezve a nagy nap elérkezését. Reggel az evangélikus templomban gyűltek össze ökumenikus bűnvalló és hálaadó igeliturgián öt helyi gyülekezet lelki vezetői, tagjai és a városvezetők.

A talán legjelesebb eseményre délelőtt került sor. Az evangélikus templomtorony gótikus vakablakán elkészült Széri-Varga Géza szobrászművész alkotása az újjáalapítás emlékére. A domborművön Isten ígéje olvasható: „Mindeddig megsegített minket az Úr!” (1Sám 7,12) Az emlékművet két jeles közéleti személyiség leplezte le: Kövér László és Andrej Danko. A magyar, illetve a szlovák parlament házelnöke ezután a templomban megtekintette azt az eredeti anyakönyvi bejegyzést – az egyházközség korabeli keresztelési anyakönyvében –,

amely Petőfi Sándor kiskőrösi kereszteléséről tanúskodik.

Másnap, pünkösdkor ünnepén az evangélikus templomból a Duna Televízió is közvetítette az ünnepi istentiszteletet, amelyen Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület nyugdíjba vonuló püspöke hirdette Isten ígését. Az istentisztelet végén Domoniyi László polgármester a városért, Soltiné Samu Zsuzsanna, a gyülekezet felügyelője pedig a gyülekezetért mondta az ökumenikus imádságot.

A pünkösdi ünnepségsorozat záráskordja szintén a lutheránus hajlékban volt. Hétfőn este a Liszt Ferenc kamara-

zenekarnak és Kiskőrös neves szülöttének, Boldoczki Gábor trombitaművésznak a muzsikáját élvezhette a teli templom közönsége.

És még nincs vége. Kis szusszanás után június 10-én, vasárnap az említett öt felekezet közös városmissziós napot rendez. Ezen a vasárnapon a templomokban, imaházakban elmaradnak a szokásos alkalmak, helyettük a főtéren lesz szabadtéri istentisztelet. A közös ebéd után felnőtt- és gyermekprogramok várják a városlakókat, este pedig gospelkórusok koncertje hirdeti majd: egyedül Istené a dicsőség!

■ LUPTÁK GYÖRGY

FOTÓK: ÚJVÁRI SÁNDOR / MTI

FOTÓ: KISS TAMÁS

Parókusi alkalmassági vizsga. Kasza Gábor, Hajduch-Szmola Patrik és Zahorecz Pál május 23-án a Magyarországi Evangélikus Egyház illetékes bizottsága által – a 2005. évi III. törvény 14. paragrafusával, valamint a 3/2003. (V. 23.) országos szabályrendelet rendelkezése szerint – lefolytatott parókusi

alkalmassági vizsgát eredményesen letette. Kasza Gábor, Hajduch-Szmola Patrik és Zahorecz Pál önálló gyülekezeti szolgálat végzésére alkalmas, erre a szolgálatra megválasztható vagy meghívható.

■ *Forrás: Déli Egyházkerület Püspöki Hivatala*

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),
- TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),
- DR. ECSI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),
- KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),
- STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: KISS TAMÁS

ORATIO OECUMENICA

Drága mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, amiért igédet ma is hallhatuk. Köszönjük tanításodat, vezetésedet, amelyet ezen a napon is megtapasztalhattunk, miként életünk minden napján. Köszönjük, hogy ebben a tanévben is te őriztél, védelmeztél minket.

Köszönjük a gyermekeket, akiket ránk bíztl, a kicsi óvodásokat, az iskolásokat, hasonlóképpen a felnőtteket is. Köszönjük a számtalan alkalmat, amelyen megtapasztalhattuk jelenlétedet, gondoskodó szeretetedet.

Köszönjük a segítőt, a szolgatársakat, akiket mellénk állítottál. Mindannyian elfáradtunk ebben a tanévben, a gyerekek, a tanárok és a szülők egyaránt. De tudjuk, hogy nálad van a megújulás. Add, hogy akik megfáradtunk, nálad keressük és találjuk meg a megígért megnyugvást, amelyre mindannyian vágyakozunk. Áldd meg pihenésünket, a nyarunkat, táborainkat, hogy tudjunk töltekezni, és újult erővel tudjunk neked szolgálni.

Kérünk, oltalmazd meg gyülekezeteinket, egyházunkat, népünket és mindnyájunkat, akik ma igédet hallgattuk, és azokat is, akik távol maradtak tőled. Könyörgünk beteg testvéreinkért, akik megfogyatkoztak erejükben, az özvegyekért és az árvákért, a magányosokért, a haldoklókért és a gyászolókért. Enyhítsd fájdalmukat, magányukat, adj számukra igazi vigasztalást.

Védeld meg és óvd egész egyházadat, hazánkat, népünket és vezetőinket. Kérünk, add meg mindenkinek azt, amire szüksége van, hogy boldog és teljes élete lehessen.

Adj egyetértést a népek között, hogy ne kelljen rettegésben élnie egy népnek és nemzetnek sem. Áldd meg a békére törekvőket, és éreztesd oltalmazó jelenlétedet minden emberrel.

Mindenható, irgalmas Isten! Hallgasd meg imádságunkat a mi Urunkért, Jézus Krisztusért!

Ámen.

9 770133 130004

Szentháromság ünnepe után 2. vasárnap
- Lk 4,23-30

Népszerűség vagy radikális Krisztus-követés?

Nem mehetünk el a kérdés mellett úgy, mintha mi sem történt volna. Jézus szavainak, üzenetének, szókimondásának, bátorságának, nyíltságának és egyenességének a mi életünkre is hatást kell gyakorolnia. Több okból is. Egyrészt mert Jézus mindannyiunk szívébe, lelkébe lát. Ahogyan ismerte honfitársai gondolatait és a személyével kapcsolatos érzéseit, elképzeléseit, úgy ismer bennünket is. Tudja, mi játszódik le a fejünkben. Tudja azt is, hogy nagyon gyakran redukáljuk őt holmi csodatevő dzsinné, akit bármikor előkaphatunk, amikor éppen kedvünk tartja, vagy az érdekeink úgy kívánják. Másrészt mert ő nem ezt várja tőlünk, és nem is erre hívott el minket.

E bibliai szakaszban arra figyelmeztet, hogy a keresztény életnek nemcsak szépségei vannak, hanem áldozatokat és lemondást is követel tőlünk. Olyan feladatok megtételét, amelyeket nem söpörhetünk a szőnyeg alá, mondván, Jézus ilyet biztos nem kívánna tőlünk. Ezek közé tartozik, hogy olykor bizony prófétákká kell lennünk a világban.

Isten minden keresztény ember számára rendelt valamilyen prófétai feladatot. A prófétaság hozzátartozik a Krisztus-követő élethez, akár tetszik, akár nem. Keresztény életünkhöz hozzá kell tartozzon az is, hogy adott helyzetben van bátorságunk kimondani az igazságot, még akkor is, ha ez szembemegy a többségi véleménnyel. Mert a prófétai feladat abból áll, hogy azt mondjuk az embereknek, amit hallaniuk kell, nem pedig azt, amit hallani szeretnének.

El kell fogadnunk, és vállalnunk kell, hogy a próféták nem népszerűek. Azért nem, mert Krisztussal, az ő életpéldájával, az ő üzenetével azonosulnak, nem pedig emberek kegyeit, tetszését, elfogadását keresik. Ha valóban felvállaljuk prófétai feladatunkat, és igazán azonosulunk Krisztussal, akkor azonosulnunk kell a szenvedőkkel, a nélkülözőkkel, az elnyomottakkal, a fogságban levőkkel, a menekültekkel is. Senkitől sem fordulhatunk el csak azért, mert más fajhoz, más nemzethez, más társadalmi réteghez, más valláshoz tartozik.

Tisztában kell lennünk a keresztény élet és a prófétai szolgálat egyik legnagyobb akadályával is: azzal, hogy sikeresek és népszerűek szeretnének lenni a világban. Szívünk mélyén arra vágyunk, hogy elfogadjanak, szeressenek, tiszteljének minket az emberek. Jézus egész életében az Atyának volt engedelmes, egyedül Istennek akart megfelelni, és sohasem kereste emberek tetszését. Mindig, minden helyzetben azt nézte, hogy mi az Isten akarata, és hogyan tudná ezt maximálisan megvalósítani. Ennek érdekében hajlandó volt szembemenni korának szellemiségével, politikai és vallási vezetőivel is.

Jézus példája folyamatosan előttünk van, és választásra készítet minket. Mi döntjük el, hogy Jézus példáját követjük, vagy embereknek akarunk megfelelni. Ha úgy döntünk, hogy emberek kegyeit keressük, akkor fennáll annak a veszélye, hogy elferdítjük, meghamisítjuk, leértékeljük az evangéliumot; úgy alakítjuk át az üzenetét, hogy azzal magunknak, saját önző érdekeinket kedvezzünk. Ha emberek megbecsülését keressük, akkor eltompítjuk Krisztus üzenetének az életét, és behódolunk a világi, társadalmi, politikai nézeteknek, eszméknek, elvárásoknak, hazugságoknak. S ezzel szegényt hozunk Krisztusra, álkeresztényekké, hamis prófétákká válunk.

MARC CHAGALL: ÉZSAIÁS PRÓFÉTA (1968)

Ha azonban úgy döntünk, hogy Krisztus példáját követjük, akkor biztosak lehetünk abban, hogy állandó jelleggel szemben fogunk úszni az árral. Biztosak lehetünk abban is, hogy a mindennapi életünkben rengeteg megpróbáltatással, meg nem értettséggel, ellenséges indulattal, gyűlölettel, megvetéssel kell szembenéznünk. Mégis megéri ezt az utat követni, mert erre hívott el minket Krisztus, mert ez tesz bennünket igaz keresztényekké, valódi prófétákká, s mert ez vezet az üdvösségre.

■ CAIRNS-LENGYEL HENRIETT

Imádkozzunk Assisi Szent Ferenc szavaival! „Uram, adj türelmet, hogy elfogadjam, amin nem tudok változtatni, adj bátorságot, hogy megváltoztassam, amit lehet, és adj bölcsességet, hogy a kettő között különbséget tudjak tenni.”

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 10.) Az imádkozásban és a hálaadásban legyek kitarthatók és éberek! Kol 4,2 (JSir 3,41; Lk 14,[15]16–24; Ef 2,17–22; Zsolt 36) Mi az, ami erőt adhat az előttem levő hétre? Figyelni a hallottakra és állhatatosnak maradni a lelki életemben! Ne szakítsam el azt a lelki „köldökzsinórt”, amely összeköt engem az Úrral! Megteremttem-e a helyet, időt, alkalmat naponta arra, hogy keressem őt? Legyen legfontosabb napi teendőim egyike a „minőségi” együtt töltött idő Istennel! A tíz szűz példája is arra biztat: „Nem lehet hát tétlen állnom, / Mert az álom / Elnyomhatja lelkemet. / A lámpásunk lánggal égjen, / Legyünk ébren, / Az Úr még ma itt lehet!” (EÉ 516,2)

Hétfő (június 11.) Közel van az Úr mindenkéhez, aki hívja, mindenkéhez, aki igazán hívja. Zsolt 145,18. (Mt 21,22; Péld 9,1–10; Ám 5,1–17) Isten sokak számára nagyon messze van. Talán csak egy szép eszmény, idea, emberi képzelet „dicső” tárgya. Pál viszont arról ír, hogy ő nincs messze egyikünkötől sem, „mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk”. (ApCsel 17,28) A teremtett világ értelmes vizsgálata révén könnyen belátható, hogy Isten igenis létező valóság. Vajon szentelek-e elég időt arra, hogy személye, megváltásának titka ismert legyen előttem is? Mert megjutalmazza azokat, akik teljes szívből keresik (Zsid 11,6b).

Kedd (június 12.) És mindazt, amit imádságban hittel kértek, megkapjátok. Jer 14,9b (Gal 3,26; 2Móz 2,11–15[16–22]23–25; Ám 5,18–24) „nekem a kérés / nagy szűgyen, / adjon úgy is, ha / nem kérem” – fogalmaz Nagy László költő az *Adjon az Isten* című versében. Sokak életérzését írja le, akik természetesen veszik Isten ajándékait. Az imádság is kapott drága „kincs”, amely az élő Istenbe vetett hitünk ajándéka. Nem tőlünk van, de a miénk lehet a Szentlélek munkája révén. Ma is arra van szükségem, hogy Lelke által vezérelten tudjak imádkozni. „Hinni taníts, Uram, kérni taníts! / Gyermekei, nagy hitet kérni taníts! / Indítsd fel szívemet, buzduljon fel neked / Gyűjteni lelkeket! Kérni taníts!” (Református énekeskönyv 479,1)

Szerda (június 13.) Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Róm 8,31 (Zsolt 91,4; Jn 4,5–14[15–18]; Ám 6,1–14) Mi a legfontosabb az életemben? Isten lényének valós megismerése, életem megnyitása előtte, hogy a fenti íge rám is igaz legyen. Naponta tapasztaljam szeretetteljes oltalmát a gonosz ártó erőivel szemben. Mert amire az ég és föld között valóban szükségem van, azt megadja nekem. Simon András grafikusművész írja: „Ha vágyakozó szeretettel fordulunk Isten felé, akkor szívünkön is

túlcsorduló mértékkel ajándékozza nekünk Lelkét, és megújítja életünket. Isten iránti vágyakozás nélkül kereszténységünk szürke hagyománytiszteletté silányul.”

Csütörtök (június 14.) Legyen kegyelmes hozzánk az Isten, áldjon meg bennünket, és ragyogtassa ránk orcáját! Ismerjék meg utadat a földön, szabadításodat a népek között! Zsolt 67,2–3 (Ef 1,9–10; Mt 15,29–39; Ám 7,1–9) Világos prófécia ez Isten kegyelmének kiterjedéséről, amely által a pogányok egyesülnek Krisztusban Ábrahám utódaival. Tudok-e imádkozni azért, hogy őszinte, megélt kegyesség legyen az ő választott népének „hajtóereje”, amely a Krisztuson kívül rekedteket is vonzza, hogy ugyanabban az áldott reménységben osztozzanak velünk? Az utadat kifejezés itt azt a szövetséget jelenti, amely üdvösségünk forrása. Krisztus mondja: „Az pedig az örök élet, hogy ismernek téged, az egyedül igaz Istent...” (Jn 17,3)

Péntek (június 15.) Pedig a mi vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ézs 53,5a (1Jn 4,10; Jn 6,37–40[41–46]; Ám 7,10–17) Luther Márton írja: „Vedd magadra, vigasztald vele magadat, és hidd, hogy mindez érted, a te javadra történt. Hiszen nem egyszer, se kétszer, hanem számtalanszor hallod, hogy amit Krisztus szenved, ártatlanul szenved. Nem magáért szenved, hanem érted és az egész világért. Mi vagyunk bűnösök, átok és Isten haragja rajtunk: méltán sújtott volna tehát halálos áldozat. Isten azonban megfordítja a dolgot. Akinek nem volt bűne, annak átokká kellett lennie, s büntetést kellett szenvednie, mi pedig általa kegyelemben Isten gyermekei vagyunk. Ragadjuk meg hát e vigasztalást, és Krisztus ártatlanságának bizonyossága legyen előttünk.”

Szombat (június 16.) Bizony, javamra vált a nagy keserűség. Hiszen megmentettél az enyészet vermétől, és hátad mögé vetted minden vétkemet. Ézs 38,17 (2Thesz 2,16–17; Jón 2,1–11; Ám 8,1–10) Valóban így van? A keserűség, fájdalom, félelem, kételemek helyét betöltheti az öröm, elégedettség, bizalom, hit világa? Aki már végigjárta ezt az utat, az tud hitelesen szólani. Jób-, Pál-, Márton-sorsú merész emberek ők, akiknek felragyog Isten szabadítása. Akik a legnehezebb időben, a legreménytelenebbnek látszó élethelyzetekben is bátran merik ruhája szegélyét érinteni, bízva hatalmas erejében. Ők megtapasztalják Isten lehajló, mentő kezét Krisztusban. „De végre nagy gyötrelmemet / Az örök Úr megszánta, / Irgalmára emlékezett: / Szívét felém kitért. / Jó Atyaként fordult hozzám, / Egyszülöttét feláldozván, / Ki néki legdrágább volt.” (EÉ 318,4)

■ MELICH MIHÁLY

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Isten palota

HITTANOS
GYEREKSZÁJTÖRTÉNETEK

Szerkesztette
Kertész Eszter

Isten palota

HITTANOS GYEREKSZÁJTÖRTÉNETEK

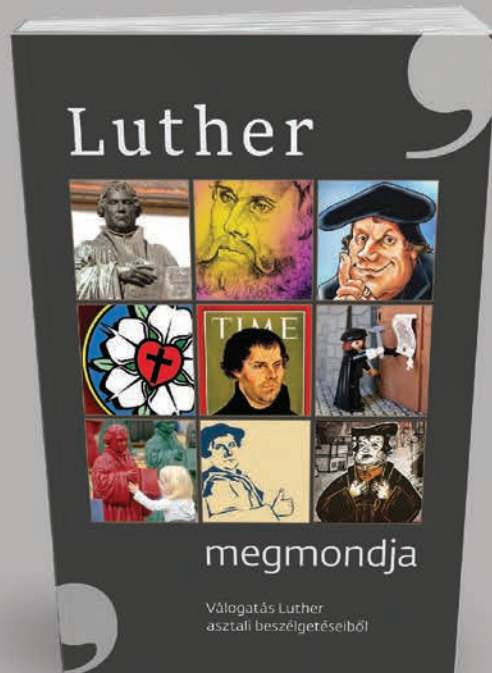
Szavak és rajzok követik egymást ebben a kötetben. Mind a gondolkodáshoz kapcsolódó szavak, mind a papíron megjelenő rajzok egyenesen **a gyermekek lelkéből fakadnak, tükrözve addig begyűjtött élet-tapasztalataikat.**

„Mennybemenetel vagy halál...?! Hát, azt a verziót fogom választani, amelyik megadatik!”
(Benedek, 11 éves)

Luther megmondja

Válogatás Luther
asztali beszélgetéseiből

Egy zsebkönyvnyi gondolat.
Magunkhoz vehetjük
az evangélium örömhírét –
lutheri humorral fűszerezve.

„Ádám és Éva bizonyára kiadósan végigveszekedtek a kilencszáz évüket.
Éva alighanem ezt vágta Ádám fejéhez: »Mért zabáltad meg azt az almát?«
Mire Ádám így vághatott vissza: »Te miért nyomtad a kezembe?«” (Luther Márton)

www.lutherkiado.hu/bolt

Miért érdemes eljőnnöd a Szélrózsára?

A további programokról és a regisztrációról minden információt megtalálsz a honlapunkon: szelrozsatalalkozo.hu

A regisztráció elkezdődött!